

STATISTISKE UNDERSØGELSER

NR. 39

REGIONALE
DØDELIGHEDSFORSKELLE
I DANMARK
1971-79

DANMARKS STATISTIK

KØBENHAVN 1983

Da. 4
158
ex. 9

0 4 OKT. 1983
DANMARKS STATISTIK
BIBLIOTEKET

Pris: 37,00 kr. inkl. 22% moms
Danmarks Statistiks trykkeri
Udkommet i september 1983

FORORD

Undersøgelsen af de regionale dødelighedsforskelle i perioden 1971-79, som hermed publiceres, er gennemført dels med det formål at forbedre grundlaget for fastlæggelse af dødelighedsforudsætningerne i Danmarks Statistiks regionale befolkningsfremskrivninger, dels fordi en undersøgelse af denne art er af betydning i andre sammenhænge.

Danmarks Statistiks prognoser over den fremtidige befolknings størrelse og sammensætning viser, at der vil ske en betydelig forøgelse af antallet af personer i de ældste aldersklasser, hvilket medfører, at større ressourcer må afsættes til ældreomsorgen. Derfor er det vigtigt at belyse eventuelle regionale dødelighedsforskelle og deres størrelsesorden, idet sådanne forskelle påvirker ældrebefolkningens størrelse i de forskellige dele af landet i fremtiden.

Resultater fra undersøgelsen er allerede blevet udnyttet i Danmarks Statistiks regionale fremskrivninger.

I publikationen redegøres for de generelle træk i dødelighedsmønstret i amtskommunerne, herunder med opdeling på bykommuner og andre kommuner. Endvidere sammenlignes dødeligheden i kommunegrupper, hvor grupperingskriteriet er kommunernes bymæssighed uanset geografisk beliggenhed. Ud over den samlede dødelighed behandles også dødeligheden i nogle større dødsårsagsgrupper.

Danmarks Statistik har tidligere undersøgt regionale forskelle i dødeligheden. I publikationen "Regionale forskelle i dødeligheden" Statistiske undersøgelser nr. 23, belyses dødeligheden i amterne i perioden 1959-62. Ændringer i den administrative inddeling siden 1960, først og fremmest kommunalreformen 1970, gør det imidlertid meget vanskeligt at foretage sammenligninger mellem de to regionale studier, hvorfor der i den foreliggende publikation kun i ganske grove træk foretages sammenligninger med de tidligere undersøgelsesresultater.

Publikationen foreligger på svensk og er udarbejdet i Danmarks Statistiks 1.kontor af fuldmægtig Britta Hoem, fil.kand, nu ansat i Statistikutredningen, Stockholm, Sverige.

Danmarks Statistik i september 1983
N.V.Skak-Nielsen

/Lene Skotte

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Diagramförteckning	7
Tabellförteckning	8
Förteckning över tabellbilaga	12
1. Sammanfattning	15
2. Inledning	18
2.1. Bakgrund och syfte	18
2.2. Tidigare utarbetade dödlighetsstudier vid Danmarks Statistik	18
3. Undersökningens grundmaterial	19
3.1. Dödsfallsstatistikregistren	19
3.2. Dödsorsaksgrupperingen	20
3.3. Dödsorsaksstatistikens pålitlighet	21
4. Beräkningsmetoder och begränsningar i tolkningsmöjlig- heter av resultatet	25
4.1. Beräkningsmetoder	25
4.1.1. Dödskvotienter	25
4.1.2. Standardisering	25
4.1.3. Åldersintervaller	27
4.2. Begränsningar i tolkningsmöjligheterna av resultatet	27
5. Dödligheten i amtskommunerna	28
5.1. Inledning	28
5.2. Totala dödligheten - översikt	30
5.2.1. Alla åldrar under ett	30
5.2.2. Tioåriga åldersklasser	30
5.2.3. Jämförelse med undersökningen från 1959-62	34
5.3. Totala dödligheten samt dödligheten efter dödsorsa- ker i fem åldersintervaller.....	36
5.3.1. Åldersintervallet 0-4 år	36
5.3.2. Åldersintervallet 5-19 år	38
5.3.3. Åldersintervallet 20-44 år	42
5.3.4. Åldersintervallet 45-74 år	45
5.3.5. Åldersintervallet 75 år och däröver	61

5.4. Dödligheten i Københavns och Frederiksberg kommuner	64
5.4.1. Jämförelse med övriga landet under ett	64
5.4.2. Civilståndsfördelningens betydelse	71
6. Dödligheten i kommungrupper efter urbaniseringsgrad	77
6.1. Inledning	77
6.2. Dödligheten i bykommuner och "andra" kommuner inom varje amtskommun; geokode 2	77
6.2.1. Totaldödligheten; alla åldrar	77
6.2.2. Åldersintervallet 5-44 år	78
6.2.3. Åldersintervallet 45 år och däröver	83
6.3. Dödligheten i bykommuner och "andra" kommuner; en jämförelse mellan amtskommunerna	89
6.3.1. Dödligheten i bykommunerna	89
6.3.2. Dödligheten i de "andra" kommunerna	92
6.4. Civilståndsfördelningens betydelse	96
6.5. Dödligheten i bykommuner och "andra" kommuner efter storlek; geokode 1	101
6.5.1. Inledning	101
6.5.2. Dödligheten i bykommunerna utanför Huvud- stadsregionen; geokode 1	102
6.5.3. Dödligheten i de "andra" kommunerna utanför Huvudstadsregionen; geokode 1	104
Bilaga 1	107
Bilaga 2	109
Tabellbilaga	111

DIAGRAMFÖRTECKNING

1. Dödligheten i amtskommunerna. Direkt standardisering	31
2. Dödligheten i amtskommunerna i förhållande till lands- genomsnittet. Tioåriga åldersklasser. Pct.	32
3. Dödligheten i amtskommunerna i åldersintervallet 5-19 år. Direkt standardisering	40
4. Dödligheten i amtskommunerna i åldersintervallet 20-44 år. Direkt standardisering	44
5. Dödligheten i amtskommunerna i åldersintervallet 45-74 år. Direkt standardisering	50
6. Dödligheten i amtskommunerna efter dödsorsaksgrupper för män i åldersintervallet 45-74 år. Direkt standardisering ..	51
7. Dödligheten i amtskommunerna efter dödsorsaksgrupper för kvinnor i åldersintervallet 45-74 år. Direkt standardise- ring	52
8. Direkt standardiserat antal döda män och kvinnor i amts- kommunerna efter dödsorsaksgrupp i åldersintervallet 45-74 år	54
9. Dödligheten i amtskommunerna för alla dödsorsaksgrupper utom hjärt- och kärlsjukdomar i åldersintervallet 45-74 år. Direkt standardisering	55
10. Direkt standardiserat antal döda män och kvinnor i amts- kommunerna för alla dödsorsaksgrupper utom hjärt- och kärll- sjukdomar i åldersintervallet 45-74 år	56
11. Direkt standardiserat antal döda i amtskommunerna totalt samt efter dödsorsaksgrupper. Män och kvinnor i åldersin- tervallet 45-74 år	57
12. Dödligheten i amtskommunerna i åldersintervallet 75 år och däröver. Direkt standardisering	63
13. Dödligheten i Københavns och Frederiksberg kommuner i för- hållande till övriga landet under ett. Tioåriga ålders- klasser. Pct.	65
14. Dödligheten efter civilstånd. Hela landet, 1971-79	73

TABELLFÖRTECKNING

1. Dödsfallens fördelning på huvudgrupper av dödsorsaker för män och kvinnor, 1971-79	20
2. Andelen sjukdomsdödsfall inträffade på sjukhus, 1977-78. Män och kvinnor tillsammans. Pct.	22
3. Andelen obducerade sjukdomsdödsfall, 1977-78. Män och kvinnor tillsammans. Pct.	23
4. Andelen sjukdomsdödsfall inträffade utanför sjukhus med rättsläklig liksyn, 1977-78. Män och kvinnor tillsammans. Pct.	24
5. Amtskommunernas storlek och den största byns storlek inom kommunerna	29
6. Antalet amtskommuner efter dödlighetsnivå i förhållande till landsgenomsnittet för män och kvinnor i tioåriga åldersklasser	34
7. Amtsregional dödlighetsnivå i förhållande till landsgenomsnittet 1959-62 och 1971-79	35
8. Dödligheten i 0 och 1-4 års ålder i amtskommunerna i förhållande till landsgenomsnittet	37
9. Dödsfallens fördelning på dödsorsaker i åldersintervallet 5-19 år. Hela landet	38
10. Jämförelse av dödligheten hos män och kvinnor i 5-19 års ålder. Direkt standardisering (Standardpopulation = Medelfolkmängden i hela landet, 1971-79, båda könen tillsammans)	39
11. Dödligheten i amtskommunerna totalt samt efter dödsorsaker i åldersintervallet 5-19 år. Indirekt standardisering	41
12. Dödsfallens fördelning på dödsorsaker i åldersintervallet 20-44 år. Hela landet	42
13. Jämförelse av dödligheten hos män och kvinnor i 20-44 års ålder. Direkt standardisering (Standardpopulation = Medelfolkmängden i hela landet, 1971-79, båda könen tillsammans)	43
14. Dödligheten i amtskommunerna totalt och efter dödsorsaker för män i åldersintervallet 20-44 år. Indirekt standardisering	46

15.	Dödligheten i amtskommunerna totalt och efter dödsorsaker för kvinnor i åldersintervallet 20-44 år. Indirekt standardisering	47
16.	Dödsfallens fördelning på dödsorsaker i åldersintervallet 45-74 år. Hela landet	48
17.	Jämförelse av dödligheten hos män och kvinnor i 45-74 års ålder. Direkt standardisering (Standardpopulation = Medelfolkmängden i hela landet, 1971-79, båda könen tillsammans)	49
18.	Direkt standardiserat antal döda män i fyra landsdelar. Åldersintervallet 45-74 år	58
19.	Jämförelse av dödligheten hos män och kvinnor i 75 års ålder och däröver. Direkt standardisering. (Standardpopulation = Medelfolkmängden i hela landet, 1971-79, båda könen tillsammans)	61
20.	Dödsfallens fördelning på dödsorsaker i åldersintervallet 75 år och däröver. Hela landet	62
21.	Dödligheten i åldersintervallet 5-19 år i Københavns och Frederiksberg kommuner jämfört med i övriga landet under ett. Indirekt standardisering	64
22.	Dödligheten i åldersintervallet 20-44 år i Københavns och Frederiksberg kommuner jämfört med i övriga landet under ett. Indirekt standardisering	66
23.	Dödligheten i åldersintervallet 45-74 år i Københavns och Frederiksberg kommuner jämfört med i övriga landet under ett. Indirekt standardisering	68
24.	Dödligheten i åldersintervallet 75 år och däröver i Københavns och Frederiksberg kommuner jämfört med i övriga landet under ett. Indirekt standardisering	70
25.	Civilståndsfördelningen i amtskommunerna 1.1.1975. Pct. .	72
26.	Dödligheten efter civilstånd i Københavns och Frederiksberg kommuner i förhållande till övriga landet under ett. Pct.	75
27.	Dödligheten i Københavns och Frederiksberg kommuner i förhållande till övriga landet med och utan hänsyn till den observerade civilståndsfördelningen	76
28.	Dödligheten i bykommuner och "andra" kommuner inom varje amtskommun i förhållande till landsgenomsnittet. Direkt standardisering	78

29.	Dödligheten i 5-44 års ålder för bykommuner och "andra" kommuner inom varje amtskommun i förhållande till landsgenomsnittet. Indirekt standardisering	80
30.	Dödligheten i sjukdomar, motorolyckor och självmord för bykommuner och "andra" kommuner inom varje amtskommun i förhållande till landsgenomsnittet. Män 5-44 år. Indirekt standardisering	81
31.	Dödligheten i sjukdomar, motorolyckor och självmord för bykommuner och "andra" kommuner inom varje amtskommun i förhållande till landsgenomsnittet. Kvinnor 5-44 år. Indirekt standardisering	82
32.	Dödligheten i 45-74 års ålder och 75 år och däröver för bykommuner och "andra" kommuner i förhållande till landsgenomsnittet. Indirekt standardisering	84
33.	Dödligheten efter dödsorsak för bykommuner och "andra" kommuner i förhållande till landsgenomsnittet. Män 45-74 år. Indirekt standardisering	86
34.	Dödligheten efter dödsorsak för bykommuner och "andra" kommuner i förhållande till landsgenomsnittet. Kvinnor 45-74 år. Indirekt standardisering	87
35.	Dödligheten i bykommunerna i förhållande till landsgenomsnittet för män och kvinnor i 45 års ålder och däröver. Indirekt standardisering	89
36.	Dödligheten i bykommunerna inom Ringkøbing, Viborg och Nordjyllands amtskommuner samt inom övriga bykommuner i förhållande till landsgenomsnittet för män. Indirekt standardisering	90
37.	Dödligheten i åldersintervallet 45-74 år för män i bykommuner inom de nio amtskommuner med högst dödlighet i förhållande till bykommunerna inom Ringkøbing, Viborg och Nordjyllands amtskommuner. Indirekt standardisering	91
38.	Dödligheten i de "andra" kommunerna i förhållande till landsgenomsnittet för män och kvinnor i 45 års ålder och däröver. Indirekt standardisering	92
39.	Dödligheten i fyra grupper av "andra" kommuner i förhållande till landsgenomsnittet för män. Indirekt standardisering	93
40.	Dödligheten i åldersintervallet 45-74 år för män i tre grupper av "andra" kommuner i förhållande till "andra" kommuner inom Jylland. Indirekt standardisering	94

41.	Dödligheten i de "andra" kommunerna inom Fyns, Sønderjyllands, Ribe och Vejle amtskommuner samt inom övriga "andra" kommuner i förhållande till landsgenomsnittet för kvinnor. Indirekt standardisering	95
42.	Civilståndsfördelningen 1.1.1975 för bykommuner och "andra" kommuner inom varje amtskommun. Män 35-39 år och 60-64 år. Pct.	97
43.	Civilståndsfördelningen 1.1.1975 för bykommuner och "andra" kommuner inom varje amtskommun. Kvinnor 35-39 år och 60-64 år. Pct.	98
44.	Observerad civilståndsfördelning och civilståndsspecifika dödskvotienter efter kön och ålder för bykommuner under ett och "andra" kommuner under ett, 1976-79	100
45.	Dödligheten i bykommunerna med och utan hänsyn till den observerade civilståndsfördelningen och dödligheten i de "andra" kommunerna. Per 1000 kvinnor, 1976-79	101
46.	Dödligheten i bykommunerna enligt geokode 1 i förhållande till landsgenomsnittet efter kön och ålder. Indirekt standardisering	102
47.	Dödligheten för män och kvinnor i 45-74 års ålder i bykommunerna enligt geokode 1 i förhållande till landsgenomsnittet efter dödsorsak. Indirekt standardisering	103
48.	Dödligheten i de "andra" kommunerna enligt geokode 1 i förhållande till landsgenomsnittet efter kön och ålder. Indirekt standardisering	104
49.	Dödligheten för män och kvinnor i 45-74 års ålder i de "andra" kommunerna enligt geokode 1 i förhållande till landsgenomsnittet efter dödsorsak. Indirekt standardisering	105

TABELLBILAGA

1. Registrerade cancerdödsfall efter diagnosticeringssätt, 1977-78. Män och kvinnor tillsammans, 65 år och däröver ...	112
2. Registrerade dödsfall i hjärt- och kärlsjukdomar efter diagnosticeringssätt, 1977-78. Män och kvinnor tillsammans, 65 år och däröver	113
3. Registrerade dödsfall med dödsorsak "symptom och bristfälligt klassificerade tillstånd" efter diagnosticeringssätt, 1977-78. Män och kvinnor tillsammans, 65 år och däröver ...	114
4. Registrerade "övriga sjukdomsdödsfall" efter diagnosticeringssätt, 1977-78. Män och kvinnor tillsammans, 65 år och däröver	115
5. Antalet dödsfall i amtskommunerna efter ålder under nioårsperioden 1971-79. Män	116
6. Antalet dödsfall i amtskommunerna efter ålder under nioårsperioden 1971-79. Kvinnor	117
7. Sjukdomsdödligheten i amtskommunerna efter dödsorsak för män och kvinnor i åldersintervallet 20-44 år. Indirekt standardisering	118
8. Cancerdödligheten i amtskommunerna, totalt och efter undergrupper. Män i 45-74 års ålder. Indirekt standardisering ..	119
9. Cancerdödligheten i amtskommunerna, totalt och efter undergrupper. Kvinnor i 45-74 års ålder. Indirekt standardisering	120
10. Dödligheten i hjärt- och kärlsjukdomar i amtskommunerna, totalt och efter undergrupper. Män i 45-74 års ålder. Indirekt standardisering	121
11. Dödligheten i hjärt- och kärlsjukdomar i amtskommunerna, totalt och efter undergrupper. Kvinnor i 45-74 års ålder. Indirekt standardisering	122
12. Dödligheten i "andra" sjukdomar i amtskommunerna, totalt och efter undergrupper. Män i 45-74 års ålder. Indirekt standardisering	123
13. Dödligheten i "andra" sjukdomar i amtskommunerna, totalt och efter undergrupper. Kvinnor i 45-74 års ålder. Indirekt standardisering	124

14.	Dödligheten i olyckor i amtskommunerna, totalt och efter undergrupper. Män i 45-74 års ålder. Indirekt standardisering	125
15.	Dödligheten i olyckor i amtskommunerna, totalt och efter undergrupper. Kvinnor i 45-74 års ålder. Indirekt standardisering	126
16.	Dödligheten i amtskommunerna, totalt och efter dödsorsaker för män i åldersintervallet 75 år og däröver. Indirekt standardisering	127
17.	Dödligheten i amtskommunerna, totalt och efter dödsorsaker för kvinnor i åldersintervallet 75 år och däröver. Indirekt standardisering	128
18.	Dödligheten i cancer i bykommuner och "andra" kommuner, totalt och för ett urval undergrupper. Män i 45-74 års ålder. Indirekt standardisering	129
19.	Dödligheten i cancer i bykommuner och "andra" kommuner, totalt och för ett urval undergrupper. Kvinnor i 45-74 års ålder. Indirekt standardisering	130
20.	Dödligheten i "andra" sjukdomar i bykommuner och "andra" kommuner, totalt och för ett urval undergrupper. Män i 45-74 års ålder. Indirekt standardisering	131
21.	Dödligheten i "andra" sjukdomar i bykommuner och "andra" kommuner, totalt och för ett urval undergrupper. Kvinnor i 45-74 års ålder. Indirekt standardisering	132
22.	Dödligheten i olyckor i bykommuner och "andra" kommuner, totalt och för tre undergrupper. Män i 45-74 års ålder. Indirekt standardisering	133
23.	Dödligheten i olyckor i bykommuner och "andra" kommuner, totalt och för tre undergrupper. Kvinnor i 45-74 års ålder. Indirekt standardisering	135
24.	Dödligheten efter civilstånd i bykommuner och "andra" kommuner, 1976-79. Per 1000 män i 35-39 och 60-64 års ålder ..	135
25.	Dödligheten efter civilstånd i bykommuner och "andra" kommuner, 1976-79. Per 1000 kvinnor i 35-39 och 60-64 års ålder	136

1. Sammenfatning

Danmarks Statistik fremlægger i denne rapport resultatet af en undersøgelse af de regionale dødelighedsforskelle i Danmark, baseret på statistisk materiale for perioden 1971-79. Undersøgelsen har haft to formål, dels analytisk at give en empirisk beskrivelse af de eksisterende dødelighedsforskelle mellem forskellige danske regioner, og dels at bidrage til en forbedring af grundlaget for de regionale dødelighedsforudsætninger, der anvendes i Danmarks Statistiks regionale befolkningsfremskrivninger. I en tidligere publiceret undersøgelse blev der redegjort for de regionale fertilitetsforskelle i perioden 1971-76¹.

På forhånd kan man næppe forvente at finde meget store dødelighedsforskelle mellem forskellige regioner i et land som Danmark, der er forholdsvis lille, og som har en så lav dødelighed, som det er tilfældet. De dødelighedsvariationer, der findes, afhænger bl.a. af det regionale niveau, der er valgt. Denne undersøgelse, som for det meste er gennemført på amtskommunalt niveau, viser imidlertid, at de geografiske forskelle i dødeligheden trods alt er af en vis størrelse.

Undersøgelsens resultater er i hovedtræk følgende:

1. For mænd i alle aldre findes et tydeligt geografisk mønster for dødeligheden i amtskommunerne. I forhold til landsgennemsnittet falder dødeligheden, jo længere vestpå i landet amtskommunen er beliggende. Den højeste dødelighed er således observeret for Københavns og Frederiksberg kommuner med 21 pct. over landsgennemsnittet. Laveste dødelighed havde Ringkøbing og Viborg amtskommuner med 10 pct. lavere niveau end i hele landet. Samme lave niveau er observeret for Bornholm.

Ud over totaldødeligheden er dødeligheden efter dødsårsag undersøgt for så vidt angår aldersintervallet 45-74 år. For mænd genfindes det øst-vestlige geografiske mønster i dødeligheden af kræftsygdomme, i "andre sygdomme" og i ulykker. Af disse dødsårsagsgrupper har kræftdødeligheden (specielt lungekræftdødeligheden) stor betydning for de regionale variationer. Derimod er der ikke noget klart mønster i dødeligheden af hjerte- og karsygdomme. De regionale variationer er forholdsvis små i denne gruppe af dødsårsager.

For kvindernes vedkommende er der ikke som for mændene fundet et lignende øst-vestligt mønster i totaldødeligheden, og forskellen mellem dødelighedsniveauet i amtskommunerne er endvidere betydelig mindre. Ligesom for mændene

1. Regionale fertilitetsforskelle 1971-76,

Statistiske Undersøgelser nr. 35, København 1977.

havde Københavns og Frederiksberg kommuner den højeste dødelighed med 5 pct. over landsgennemsnittet. Laveste niveau er konstateret i Fyns amtskommune med 5 pct. under landsgennemsnittet.

For begge køn er de regionale variationer i dødeligheden mindre i aldersklasserne på 75 år og derover, end det er tilfældet for de øvrige aldersklasser, der er undersøgt. For mænd genfindes det tidligere omtalte geografiske mønster, medens der for kvindernes vedkommende er tale om, at dødeligheden er lavest i Københavns og Frederiksberg kommuner samt i Fyns amtskommune. Der er i øvrigt tale om meget små regionale variationer i kvindernes dødelighed i de pågældende aldre.

2. Den højere dødelighed i Københavns og Frederiksberg kommuner gælder specielt fra 20 års alderen til omkring 60 års alderen. Der er først og fremmest en høj dødelighed af lungekræft og af levercirrhose, ligesom selvmordsfrekvensen er væsentlig højere.

Den store overdødelighed i Københavns og Frederiksberg kommuner forklares delvis af, at befolkningen civilstandsmæssigt er sammensat anderledes end befolkningen i de øvrige dele af landet. De to kommuner har en speciel stor andel af ikke gifte personer (ugifte, enker/enkemænd samt fraskilte). Disse personer har en højere dødelighed end tilsvarende jævnaldrende gifte personer. Den forskellige civilstandssammensætning kan imidlertid ikke alene forklare overdødeligheden i Københavns og Frederiksberg kommuner. Forskellene findes også, når man sammenligner hver civilstandsgruppe for sig.

3. For at adskille urbaniseringsgradens virkninger på dødeligheden fra betydningen af den geografiske beliggenhed, er kommunerne inden for hver amtskommune grupperet i bykommuner og "andre kommuner". I de områder, der derved er fremkommet, kan der tydeligt ses en overdødelighed for mænd i bykommunerne såvel for totaldødelighedens vedkommende som for de dødsårsager, hvor de tidligere omtalte geografiske dødelighedsforskelle gjorde sig gældende. Det øst-vestlige mønster i dødeligheden genfindes stort set ikke for mænd i bykommunerne i modsætning til dødeligheden for mænd i "andre kommuner". Der er en sammenhæng mellem dødelighed og bystørrelse, idet mænds dødelighed i byer med mere end 40.000 indbyggere er højere end dødeligheden for mænd i mindre byer.

For kvinder findes ikke noget tilsvarende entydigt mønster som hos mænd. For aldersklasserne 45-74 år er dødelighedsmønstret for kvinder som regel i overensstemmelse med mændenes med den højeste dødelighed i bykommunerne. For de øvrige aldersklasser er der ikke nogen klar overensstemmelse med mændene, ligesom der heller ikke er sammenhæng mellem bystørrelse og dødelighed.

Blandt personer bosiddende i urbaniserede områder er dødeligheden som følge af motorulykker lavere end blandt personer bosiddende i andre områder. Særlig tydeligt er dette for personer bosiddende i Københavns og Frederiksberg kommuner, specielt i de mest belastede aldersgrupper mellem 5- og 44 år.

- 0 -

En regional dødelighedsundersøgelse af denne karakter giver ikke nogen mulighed for at vurdere årsagsstrukturen bag dødelighedsmønstret. Undersøgelsen er koncentreret omkring en analyse af de regionale variationer på amtskommuneniveau. Der er gjort et forsøg på at adskille nogle faktorerers betydning inden for dette geografiske niveau, idet der er foretaget en gruppering efter køn og alder, i visse tilfælde efter civilstand, urbaniseringsgrad, bystørrelse og geografisk beliggenhed.

2. Inledning

2.1. Bakgrund och syfte

Denna rapport innehåller en redovisning av dödligheten i Danmark under perioden 1971-79 på regional nivå.

Undersökningen har genomförts för att ge en bild av dödlighetsmönstret i olika delar av landet, och för att ge ett förbättrat grundmaterial till fastläggande av dödlighetsantaganden i regionala befolkningsprognoser. Prognoser över den framtida befolkningens storlek visar på en betydande ökning i antalet äldre, vilket kommer att betyda att större resurser måste avsättas till äldreomsorgen. Det är därför viktigt att ha kunskap om de regionala dödlighetsskillnader, som kan komma att påverka den äldre befolkningens storlek i olika delar av landet i framtiden.

Undersökningen visar de generella dragen i dödlighetsmönstret i amtskommunerna, härunder med en uppdelning på bykommuner och "andra" kommuner. Dessutom redovisas en jämförelse av dödligheten mellan kommuner grupperade efter bymässighet, oberoende av geografiskt läge. Förutom den totala dödligheten behandlas också dödligheten i några större dödsorsaksgrupper.

2.2. Tidigare utarbetade dödlighetsstudier vid Danmarks Statistik

År 1964 utkom en analys av dödligheten under det första levnadsåret, nämligen "Spædbørnsdødeligheden i Danmark 1931-60", Statistiske Undersøgelser, København 1964. Det stora fall i spädbarnsdödligheten som ägde rum under denna trettioårsperiod analyseras med hänsyn till förekomsten av olika dödsorsaker och dödlighetsutvecklingen för barn födda inom och utom äktenskap.

Utvecklingen i dödligheten för olika åldersgrupper under perioden 1950-62 redovisas i "Nyere tendenser i dødeligheden", Statistiske Undersøgelser nr. 15, 1965. Analysen belyser också om det i samband med förändringar i dödlighetsnivån för olika åldersklasser har skett ändringar i dödsorsaksmönstret.

Vid Danmarks Statistik har det en gång tidigare utarbetats en landsomfattande regional dödlighetsstudie, nämligen "Regionale forskelle i dødeligheden", Statistiske Undersøgelser nr. 23, København 1969. Den belyser den totala dödligheten samt dödligheten i sju dödsorsaksgrupper i amten (enligt den administrativa indelningen 1960) under fyraårsperioden 1959-62. Dessutom redovisas resultat för provinsbyar respektive sognekommuner inom varje amt. Omfattande förändringar i den administrativa indelningen sedan 1960 gör det svårt att göra annat än en mycket grov jämförelse av det regionala dödlighetsmönstret kring 1960 och det som observerats under 1970-talet. En sådan finns i avsnitt 5.2.3.

År 1979 publicerades en differentiell dödlighetsstudie som belyser dödligheten för olika yrkesgrupper under femårsperioden 1970-75, nämligen "Dødelighed og erhverv 1970-75", Statistiske Undersøgelser nr. 37. Undersökningen är en uppföljning av befolkningen vid folkräkningen 1970, och innehåller en beräkning av dödligheten dels för den yrkesaktiva befolkningen efter yrke, dels för den inte yrkesaktiva befolkningen. Dessutom ingår en studie av gifta kvinnors dödlighet efter mannens yrke.

3. Undersökningens grundmaterial

3.1. Dödsfallsstatistikregistren

Upplysningar om antalet dödsfall har hämtats från en bearbetad version av de dödsfallsstatistikregister som utgör grundlaget för den årliga dödlighetsstatistiken från Danmarks Statistik och Sundhedsstyrelsen.

Fram till och med år 1972 hämtades dödsfallsstatistikregistrens upplysningar enbart från dödsattesterna, medan upplysningarna sedan 1973 erhålls både från dödsattesterna och centrala personregistret (CPR). Då det inte utställs någon dödsattest för personer bosatta i Danmark, men avlidna under vistelse i utlandet, omfattar dödsfallsstatistikregistren till och med år 1972 endast dödsfall som inträffat i Danmark. I statistiken sedan 1973 ingår också dödsfall som inträffat i utlandet, dock utan dödsorsak.

Inför uppläggningsen av grundmaterialet till studien "Dødelighed og erhverv" sammankopplades uppgifterna i dödsfallsstatistikregistret för 1970, 1971 och 1972 med upplysningar om antalet registrerade dödsfall under motsvarande period enligt CPR. Sammankopplingen utfördes för att få påfört personnummer på de personer som avlidit före 1973, en uppgift som saknades, men som var en förutsättning för yrkesdödlighetsprojektet. Som ett resultat av samkörningen erhöles förutom de önskade personnumren också upplysningar om personer bosatta i Danmark men avlidna under vistelse i utlandet under åren 1971 och 1972. Dessa reviderade dödsfallsstatistikregister för 1971 och 1972 har använts i denna undersökning.

Studien omfattar således samtliga registrerade dödsfall bland personer som varit skrivna i Danmark vid dödsfallets inträffande under perioden 1971-79. Det redovisade antal dödsfall stämmer därför inte helt överens med de uppgifter som tidigare publicerats. Skillnaden är de dödsfall som inträffat i utlandet under 1971 och 1972, sammanlagt 654 dödsfall.

För de dödsfall som ingår i undersökningspopulationen, har man registrerat kön, ålder vid dödsfallstidspunkten, hemortskommun och dödsorsak. För i sjukdom avlidna är det den tillgrundläggande (primära) dödsorsaken som regi-

strerats, dvs. den lidelse som startade den eventuella sekvens av sjukdomar som lett till döden.

Sammanlagt har det registrerats 465 019 dödsfall under perioden 1971-79. Upplysning om dödsorsak saknas för 2 683 dödsfall (1 874 män och 809 kvinnor), som inträffat under vistelse i utlandet. För de övriga variablerna finns fullständiga upplysningar. Under hela observationsperioden har kodningen av dödsorsakerna företagits på 4-siffernivå utifrån 8. revisionen av den internationella sjukdomsklassifikationen (ICD, 1965). Kodningen av dödsorsakerna utförs av Sundhetsstyrelsen.

Upplysningar om befolkningens storlek efter kön, ålder och region har erhållits från CPR.

3.2. Dödsorsaksgrupperingen

ICD-klassifikationen har omkring 1 000 dödsorsakskoder. I en studie av det regionala dödsorsaksmönstret kan man inte på långt när arbeta med så många olika dödsorsaker. I denna studie används dödsorsaksgrupperingen (huvudgrupper och undergrupper) från yrkesdödlighetsstudien 1970-75. Huvudgrupperna omfattar:

cancer (ICD 140-209),
 hjärt- och kärlsjukdomar (ICD 390-458),
 andra sjukdomar (ICD 000-136, 210-389, 460-796),
 olyckor (ICD E800-999) och
 oupplyst dödsorsak (döda under vistelse i utlandet).

Tabell 1 visar de registrerade dödsfallens fördelning på huvudgrupper för män och kvinnor.

Tabell 1. Dödsfallens fördelning på huvudgrupper av dödsorsaker för män och kvinnor, 1971-79.

	Män		Kvinnor		Män + kvinnor	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Cancer	57 493	22.7	52 344	24.8	109 837	23.6
Hjärt- och kärlsjukdomar	125 145	49.3	104 145	49.3	229 290	49.3
"Andra" sjukdomar	50 069	19.7	41 854	19.8	91 923	19.8
Olyckor	19 171	7.6	12 115	5.7	31 286	6.7
Oupplyst dödsorsak	1 874	0.7	809	0.4	2 683	0.6
Summa	253 752	100.0	211 267	100.0	465 019	100.0

Huvudgrupperna har uppdelats i 7, 3, 11 respektive 4 undergrupper (bilaga 1).

I ICD omfattar numren 780-796 "symptom och bristfälligt klassificerade tillstånd", dvs. dödsfall där det inte har varit möjligt att bestämma en exakt dödsorsak. Dessa dödsfall utgör en egen undergrupp i huvudgruppen "andra" sjukdomar. En av dessa koder (ICD 780-796) har angivits för 11 516 dödsfall (2,5 pct av samtliga dödsfall).

3.3. Dödsorsaksstatistikens pålitlighet

Dödsorsaksstatistiken ger ett av de viktigare grundmaterialen för studier av hälsotillståndet i en befolkning. Naturligt nog har många intresserat sig för dess pålitlighet och det finns undersökningar från många länder. Man finner vanligen att omständigheterna omkring dödsfallet har stor betydelse för pålitligheten av den angivna dödsorsaken. Som viktiga omständigheter räknas om dödsfallet inträffar på sjukhus, om det företages obduktion och om det förekommer en rättsläklig (medicolegal) liksyn (jfr bilaga 2). Det har visat sig att dödsorsaken vid sjukhusdödsfall har angivits felaktigt i upp till 30 pct av tillfällena om det inte företages obduktion¹⁾. Det flesta undersökningar tyder dock på att de olika felen i viss utsträckning har tendens att upphäva varandra (kompensatorisk utjämning). Det råder enighet om att obduktion ökar uppgiftens pålitlighet. Den största osäkerheten kan påräknas gälla för de dödsfall som inträffar utanför sjukhus utan obduktion och/eller rättsläklig liksyn²⁾. Undersökningarna visar dessutom att de flesta feldiagnosticeringar återfinns inom gruppen av förmodade dödsfall i hjärttillfällena med en överdiagnosticering av ischemiska hjärtsjukdomar speciellt akuta myokardeinfarkter²⁾.

De osäkerheter som måste anses gälla beträffande dödsfallens fördelning på dödsorsaker kan speciellt få betydelse för resultatet i en regional dödlighetsstudie, då många av de faktorer som antagas ha betydelse för pålitligheten, varierar mellan regionerna. För att belysa de regionala olikheterna i dessa faktorer har dödsfallsstatistikregistren för åren 1977 och 1978 specialbearbetats för denna studie. Materialet omfattar samtliga dödsfall för vilka en dödsattest utstälts. Resultatredovisningen i tabellerna 2-4 omfattar dock endast registrerade sjukdomsdödsfall eller "naturliga dödsfall" (samtliga dödsfall exkl. olyckor).

1) S. Asnæs, C.E. Mabeck, B. Wichman (1980), "Obduktioners betydning for dødsårsagsstatistikken", Ugeskrift for læger, 142/4, 261-264.

2) S. Asnæs, K. Østergaard (1980), "Dødsattestens pålidelighed", Ugeskrift for læger, 142/4, 265-266.

Tabell 2. Andelen sjukdomsdödsfall inträffade på sjukhus, 1977-78. Män och kvinnor tillsammans. Pct.

	Samtliga åldrar	härav	
		0-64 år	65 och däröver
København och Frederiksberg	66.8	73.9	65.0
Københavns amtskommun	64.9	77.7	59.1
Frederiksborg amtskommun	58.5	72.0	53.4
Roskilde "	58.5	73.2	52.8
Vestsjællands "	61.0	72.2	57.9
Storstrøms "	57.8	74.4	53.3
Bornholms "	56.5	71.2	53.0
Fyns "	55.3	66.9	52.3
Sønderjyllands "	51.6	65.0	47.8
Ribe "	57.2	69.4	53.3
Vejle "	56.3	70.2	52.4
Ringkøbing "	51.2	68.0	45.9
Århus "	56.5	70.1	52.4
Viborg "	57.0	69.4	53.8
Nordjyllands "	54.2	67.4	50.4
Hela landet	59.0	71.4	55.4

I de flesta amtskommuner inträffade 55-58 pct av de naturliga dödsfallen på sjukhus under den studerade tvåårsperioden (tabell 2). Sønderjyllands och Ringkøbing amtskommuner skiljer sig ut med den lägsta andelen (drygt 51 pct över alla åldrar). Københavns och Frederiksberg kommuner och Københavns amtskommun skiljer sig ut i motsatt riktning (65 pct). De regionala olikheterna är störst för de högre åldrarna.

Som framgår ur tabell 3 är det stora regionala skillnader i andelen obducerade dödsfall. Bornholms amtskommun har den i särklass lägsta andelen med endast 7 pct. De högsta andelarna finns åter i Københavns och Frederiksberg kommuner och i Københavns amtskommun (över hälften). Andelen som obduceras är lägst för de högre åldrarna i alla regioner. Endast en mycket liten del av dödsfallen utanför sjukhus obduceras.

Tabell 3. Andelen obducerade sjukdomsdödsfall, 1977-78. Män och kvinnor tillsammans. Pct.

	Alla åldrar	härav		På sjukhus (alla åldrar)	Utanför sjukhus (alla åldrar)
		0-64 år	65 +		
København och Frederiksberg	54.4	64.5	51.9	79.7	3.6
Københavns amtskommun	53.7	67.2	47.6	79.9	5.3
Frederiksborg amtskommun	45.0	60.8	39.0	72.4	6.3
Roskilde "	47.3	64.3	40.8	77.2	5.2
Vestsjællands "	38.5	52.2	34.6	60.0	4.8
Storstrøms "	36.5	53.1	32.1	61.8	1.9
Bornholms "	7.0	18.7	4.2	11.9	0.7
Fyns "	40.3	55.9	36.3	69.8	3.9
Sønderjyllands "	31.3	46.2	27.0	59.1	1.6
Ribe "	25.5	40.8	20.6	42.2	3.3
Vejle "	20.8	36.5	16.2	35.1	2.4
Ringkøbing "	24.8	40.9	19.8	46.9	1.7
Århus "	47.6	62.6	43.0	77.6	8.6
Viborg "	33.5	48.9	29.6	57.9	1.2
Nordjyllands "	29.1	46.9	24.0	51.2	3.0
Hela landet	40.7	55.4	36.4	66.2	3.9

Som framgår ur tabell 4 är det också stora variationer mellan amtskommunerna i den andel av de naturliga dödsfallen utanför sjukhus där det företages en rättsläklig liksyn.

De registrerade dödsorsakerna har en mycket olika fördelning på diagnosticeringsätt amtskommunerna emellan, beroende på skillnader i andelen av de naturliga dödsfallen som inträffat på sjukhus respektive obducerats. Tabell 1 i tabellbilagan redovisar för varje region andelen av samtliga registrerade cancerdödsfall som faststälts efter obduktion, efter dödsfall på sjukhus utan obduktion samt efter dödsfall utanför sjukhus utan obduktion med respektive utan rättsläklig liksyn. Tabellerna 2-4 (i tabellbilagan) ger motsvarande uppgifter för hjärt- och kärlsjukdomar, andra naturliga dödsfall utom de med dödsorsak "symptom och bristfälligt klassificerade tillstånd" samt slutligen dessa sistnämnda dödsorsaker. Samtliga tabeller avser män och kvinnor i 65 års ålder eller däröver.

I gruppen av registrerade dödsfall i hjärt- och kärlsjukdomar (tabell 2 i tabellbilagan) har i cirka 45 pct av tillfällena diagnosen faststälts efter obduktion i Københavns och Frederiksberg kommuner samt i Københavns amtskommun. I 33 pct respektive 39 pct av de registrerade dödsfallen har dödsfallet inträffat

Tabell 4. Andelen sjukdomsdödsfall inträffade utanför sjukhus med rättsläklig liksyn, 1977-78. Män och kvinnor tillsammans. Pct.

	Alla åldrar	härav med obduktion
København och Frederiksberg	24.2	8.4
Københavns amtskommun	23.4	16.4
Frederiksborg amtskommun	14.6	12.2
Roskilde "	13.1	25.6
Vestsjællands "	15.6	11.4
Storstrøms "	5.5	17.0
Bornholms "	9.2	4.9
Fyns "	10.9	14.0
Sønderjyllands "	5.4	17.5
Ribe "	7.6	20.4
Vejle "	8.2	10.4
Ringkøbing "	8.3	6.7
Århus "	8.5	4.9
Viborg "	6.4	8.4
Nordjyllands "	11.5	12.0
Hela landet	13.0	11.5

utanför sjukhus utan rättsläklig liksyn. På Bornholm har knappt 2 pct av det registrerade antalet dödsfall i hjärt- och kärlsjukdomar fastställts efter en obduktion och drygt 50 pct har avlidit utanför sjukhus och utan rättsläklig liksyn. Dessa regioner har den högsta respektive lägsta obduktionsfrekvensen i gruppen registrerade dödsfall i hjärt- och kärlsjukdomar, men det är också stora variationer mellan de övriga regionerna, liksom i de övriga dödsorsaksgrupperna.

Alla tabellerna visar på betydande olikheter i andelen dödsfall, där diagnosen fastställts på det sätt som anses pålitligast. Det är svårt att bedöma vad dessa skillnader har för betydelse för olikheter i dödsorsaksstatistikens pålitlighet regionerna emellan. För att komma det svaret närmare behövs mer djuptgående studier än en rent statistisk bearbetning av dödsfallsstatistik-

registren. Det är emellertid viktigt att vara medveten om att några av slutsatserna i denna empiriska undersökning kan vara påverkade av de felkällor som kan ligga i olika pålitlighet i dödsorsaksregistreringen från en region till en annan.

4. Beräkningsmetoder och begränsningar i tolkningsmöjligheterna av resultatet

4.1. Beräkningsmetoder

4.1.1. Dödskvotienter. Studien av de regionala skillnaderna i dödligheten bygger primärt på en jämförelse av köns- och åldersspecifika dödskvotienter, som beräknats för varje region. I vissa sammanhang avser dödskvotienterna totala dödligheten och i andra dödligheten i en speciell dödsorsaksgrupp. I denna studie har de beräknats för femåriga åldersintervall efter ålder vid dödsfallstidpunkten.

Dödskvotienten, $m_x(r)$, för kvinnor i x till $(x+4)$ års ålder i region r har beräknats som antalet kvinnor döda i ålder x till $(x+4)$ år i region r (i allt eller i en grupp av dödsorsaker), dividerat med den motsvarande medelfolkmängden kvinnor. Kvotienterna för män är beräknade på samma sätt.

Medelfolkmängden för den studerade nioårsperioden defineras som summan av medelfolkmängderna för de enskilda åren. Vanligtvis har medelfolkmängderna beräknats separat för varje kön. Vid jämförelse av dödligheten hos män och kvinnor används dock medelfolkmängden för båda könen tillsammans (jfr exempelvis tabell 10).

4.1.2. Standardisering. För varje region och varje dödsorsak erhålls en uppsättning på ett tjugotal kvotienter för män och lika många för kvinnor. I några jämförelser ingår ett femtontal regioner, i andra ett trettiotal. Antalet dödsorsaker uppgår i vissa sammanhang till ett dussintal. För att få en överblick över det omfattande material som framkommer på detta sätt, har det varit nödvändigt att beräkna sammanfattande mått som komprimerar informationen från flera åldersklasser i ett tal för varje övrig gruppering. Detta har gjorts genom standardiseringsberäkningar, i två vanliga varianter, nämligen direkt och indirekt standardisering.

Vid direkt standardisering av dödskvotienterna för en region beräknas det antal dödsfall som skulle ha inträffat i en standardpopulation om dödligheten där hade varit den som observerats i regionen. Om F_x är medelfolkmängden i ålder x till $(x+4)$ i standardbefolkningen och $m_x(r)$ är dödskvotienten, definierad tidigare, blir det standardiserade dödstalet för regionen $\sum_x m_x(r) \cdot F_x$.

När detta antalet dödsfall räknas i procent av det som faktiskt har observerats i standardpopulationen, erhålls ett uttryck för den enskilda regionens dödlighetsnivå i förhållande till standardpopulationen. Som standardpopulation har i denna undersökning för varje kön använts hela landets medelfolkmängd efter ålder under perioden 1971-79. Vid detta framgångssätt elimineras effekten av olika åldersstruktur i de enskilda regionerna och de direkt standardiserade indexen för varje region avhänger endast av standardpopulationens (hela landets) åldersfördelning. Detta betyder att indexen och de standardiserade antalet döda är direkt jämförbara regionerna emellan.

Vid indirekt standardisering av dödskvotienterna för en region beräknas det antal dödsfall som skulle förväntats där, om dödligheten varit den som observerats i standardpopulationen (här: hela landet), alltså $\sum_x m_x \cdot F_x(r)$, när m_x är dödskvotienten i ålder x till $x+4$ för hela landet, och $F_x(r)$ är medelfolkmängden i ålder x till $x+4$ och region r .

Det antal dödsfall som faktiskt har observerats i regionen räknas i procent av det beräknade antalet och man får ett annat uttryck för regionens dödlighet i relation till landsnivån. Vid detta framgångssätt elimineras inte effekten av eventuellt olika åldersstrukturer i regionerna. Indextalen för de enskilda regionerna behöver därför inte vara helt jämförbara med varandra. Om en region har ett index på till exempel 95, kan man alltså inte med full säkerhet säga om dödligheten i regionen är högre än i en annan region med ett index på 93.

Trots dessa begränsningar i jämförbarheten av indexen olika regioner emellan, kan den indirekta standardiseringen ändå vara att föredra framför den direkta i vissa situationer. När man undersöker dödligheten i relativt små befolkningsgrupper för åldrar där dödligheten är låg, kan några enstaka dödsfall få orimligt stor påverkan på dödskvotienten för gruppen. När sedan dessa kvotienter appliceras på standardbefolkningen som kanske har 20-30 gånger större folkmängd, kan effekten på det beräknade antalet dödsfall bli betydande, vilket inte är önskvärt. Dessutom är det viktigt att ha ögonen på hur många dödsfall som verkligen har observerats i en enskild region. Vid indirekt standardisering får man information om, huruvida ett hundratal eller endast ett fåtal observerade dödsfall ligger bakom ett beräknat index. Den informationen får man inte vid direkt standardisering, där det beräknade antalet dödsfall har samma storleksordning som för hela landet.

I denna undersökning användes standardiseringar vid många tillfällen. Den vanligaste situationen är när dödligheten för flera åldersklasser skall sammanfattas till ett dödlighetstal. Standardisering används emellertid också vid jämförelse av mäns och kvinnors dödlighet och vid beräkningar av dödligheten efter civilstånd.

Direkt standardisering används i huvudsak när det är behov för ett sammanfattande mått för totaldödligheten i alla åldersklasser, medan den indirekta är vanligast vid jämförelse av dödligheten (totalt eller efter grupper av dödsorsaker) i åldersintervaller på 15-30 år.

Det har i praktiken visat sig vara relativt små skillnader i de direkt och indirekt standardiserade indexen för de regioner som studerats i denna undersökning.

4.1.3. Åldersintervaller. Ett standardiserat index (direkt eller indirekt) för alla åldrar är mycket beroende av dödligheten i de högsta åldrarna, där antalet dödsfall är störst. För att ge en mer fullständig, men ändå komprimerad bild av dödligheten i olika åldrar har beräkningar utförts också för fem åldersintervaller, nämligen för grupperna: 0-4 år, 5-19 år, 20-44 år, 45-74 år och 75 år och däröver.

Dödligheten under det första levnadsåret är förhållandevis hög och koncentrerad till vissa bestämda dödsorsaker. Till en del gör sig detta också gällande under det andra levnadsåret. Mot denna bakgrund har de yngsta åldrarna fått utgöra en redovisningsgrupp. Det kan i övrigt redan nu nämnas att dödligheten i denna åldersgrupp beröres mycket sparsamt i denna undersökning (jfr avsnitt 5.3.1). Från 5 års ålder och helt upp mot 40 årsåldern är olycksdödligheten en av de vanligaste dödsorsakerna. Upp till 15-20 års åldern är motorolyckor och övriga olyckor vanligast, men från cirka 20 års ålder får självmorden ökad betydelse. Åldersintervallerna 5-19 år respektive 20-44 år har valts mot denna bakgrund. Från 40 års ålder blir både cancer och hjärt- och kärlsjukdomar allt vanligare dödsorsaker, medan olycksdödligheten får en mindre betydelse. En sista skiljepunkt är lagd vid 75 års ålder, då man kan misstänka att kvaliteten av dödsorsaksregistreringen blir dåligare i högre åldrar.

4.2. Begränsningar i tolkningsmöjligheterna av resultatet

En landsomfattande regional dödlighetsstudie som denna har till syfte att beskriva dödlighetsnivån i olika delar av landet, och speciellt redovisa de geografiska variationer som har observerats.

En sådan undersökning kan bara beskriva och inte förklara dödlighetsskillnader mellan olika regioner. Det finns ingen möjlighet att undersöka hur olika bakgrundsfaktorer påverkar dödligheten i olika delar av landet, då de enda

upplysningar som finns för befolkningen på individnivå är kön, ålder och hem- ortskommun. Det är möjligt att jämföra dödligheten i regioner av olika struktur (t.ex. storlek och urbaniseringsgrad), men varför den ena regionen har högre eller lägre dödlighet än en annan kan denna undersökning inte ge svar på.

De dödlighetsmått som redovisas för en region, visar dödligheten hos den befolkning som varit bosatt i regionen under hela undersökningsperioden eller delar av den. Flyttningsströmmarna till och från de studerade områdena kan påverka resultatet, då omflyttningen kan vara selektiv med hänsyn till dödligheten. En region i stark tillväxt kan tänkas att speciellt tilldra sig personer ur lågriskgrupper, vilket kan medföra lägre dödstal för regionen, samtidigt som utflyttningsregionernas relativa dödstal då kan öka. Omvänt kan en region ha en inflyttning av personer ur högriskgrupper, vilket följaktligen vill tendera att öka dödligheten där.

Man vet från tidigare studier att dödligheten varierar mellan civilstånden. Ensamstående har ofta en högre dödlighet än gifta, främst för män men också för kvinnor. Enstaka regioner, främst kommunerna København och Frederiksberg, har en mycket avvikande civilståndsfordelning jämfört med det övriga landet, med betydligt fler ensamstående personer. Detta vill i sig själv bidra till en högre genomsnittlig dödlighetsnivå i regionen. Dödligheten i olika civilstånd och betydelsen av de ensamståendes överdödlighet på dödlighetsnivån i København och Frederiksberg diskuteras i avsnitt 5.4.2. I avsnitt 6.4 belyses i korthet motsvarande problem i bykommuner och "andra" kommuner.

Av hänsyn till undersökningens omfång ingår i övrigt inga dödlighetsstudier efter civilstånd. Jämförelsen av de olika civilståndens dödlighet diskuteras dessutom endast för totaldödligheten, utan uppdelning på dödsorsak.

5. Dödligheten i amtskommunerna

5.1. Inledning

I detta kapitel redovisas dödligheten i amtskommunerna. Som vanligt i statistiska sammanhang räknas de båda kommunerna København och Frederiksberg här som ett område på linje med de fjorton amtskommunerna i landet. Som framgår ur tabell 5, har de två kommunerna haft den största genomsnittsbefolkningen av de femton redovisningsområdena, medan Bornholms amtskommun har varit den avgjort minsta. Varje amtskommun består av ett flertal kommuner av olika storlek och olika bymässighet. Amtskommunernas dödlighetsnivå representerar ett genomsnitt av dödlighetsnivåerna inom mindre delområden, såsom kommunerna. Eventuella större skillnader i dödligheten delområdena emellan utjämnas i ett sådant genomsnitt.

Tabell 5. Amtskommunernas storlek och den största byns¹⁾ storlek inom kommunerna.

	Medelfolk- mängd 1971-79 (1000-tal)	Antal kommuner	Antalet kommuner efter största byns storlek ¹⁾ 1.7.1976					
			- 1 999	2 000- 4 999	5 000- 9 999	10 000- 19 999	20 000- 49 999	50 000-
København och Frederiksberg	650.5	2	-	-	-	-	-	2
Københavns amtskommun	627.3	18	-	-	1	4	8	5
Frederiksborg amtskommun	299.9	19	2	4	6	4	3	-
Roskilde "	182.8	11	2	5	-	1	3	-
Vestsjællands "	268.5	23	10	6	2	4	1	-
Storstrøms "	256.1	24	11	8	2	2	1	-
Bornholms "	47.2	5 ²⁾	3	1	-	1	-	-
Fyns "	444.8	32	11	14	3	2	1	1
Sønderjyllands "	244.3	23	6	12	2	2	1	-
Ribe "	205.4	14	4	5	3	1	-	1
Vejle "	316.7	16	6	6	-	-	4	-
Ringkøbing "	253.0	18	3	7	4	2	2	-
Århus "	558.9	26	11	9	1	2	1	2
Viborg "	226.1	17	8	5	2	1	1	-
Nordjyllands "	470.0	27	7	11	4	2	2	1
Hela landet	5 051.6	275	84	93	30	28	28	12

1) Här används den danska beteckningen "by" för det svenska ordet "tätort".

2) excl. Christiansø, som är utanför kommunindelningen.

Olikheter i dödligheten mellan bykommuner och "andra" kommuner inom amtskommunerna redovisas i nästa kapitel. I samma kapitel ingår också en jämförelse av dödligheten i kommunerna i hela landet efter urbaniseringsgrad.

5.2. Totala dödligheten - översikt

5.2.1. Alla åldrar under ett. Kartorna i diagram 1 visar amtskommunernas direkt standardiserade dödlighetsnivå under perioden 1971-79 i förhållande till landsnivån för män och kvinnor i alla åldrar. Tabell 5 och 6 i tabellbilagan ger det observerade antalet dödsfall i amtskommunerna efter kön och ålder.

För män ses ett tydligt regionalt dödlighetsmönster. Det i särklass högsta värdet (21 pct över landsgenomsnittet) har observerats i Københavns och Frederiksberg kommuner. Bland de övriga amtskommunerna var det ingen som har en dödlighetsnivå över landsgenomsnittet. Det är en tendens till att dödligheten sjunker ju längre västpå man kommer i landet. De lägsta värdena hade Ringkøbing och Viborg amtskommuner med omkring 10 pct lägre nivå än landet som helhet. Samma nivå observerades för Bornholm.

För kvinnor är bilden helt annorlunda. Något tydligt geografiskt mönster i dödlighetsvariationerna finns inte. De regionala skillnaderna är också betydligt mindre än hos män. Liksom för män hade København och Frederiksberg den högsta dödligheten, men värdet är bara på knappt 105.

5.2.2. Tioåriga åldersklasser. Ett index för den totala dödlighetsnivån påverkas i hög grad av dödligheten i de högre åldersklasserna. En mer komplett bild av dödlighetsvariationerna får man först när man jämför dödligheten för kortare åldersintervaller. Ett första intryck fås av diagram 2, som visar förhållandet mellan dödskvotienterna (ostandardiserade) för 10-åriga åldersklasser (i åldersintervallet 10-89 år) i amtskommunerna och hela landet för män och kvinnor.

Dödlighetsmönstret i förhållande till hela landet för män och kvinnor liknar varandra i Københavns och Frederiksberg kommuner. Båda könen hade en betydande överdödlighet på minst 25 pct i mellanåldrarna (25-64 år för män och 20-54 år för kvinnor). Inbördes likhet könen emellan finns i flera amtskommuner. I Fyns amtskommun hade båda könen en lägre dödlighet än landsgenomsnittet i alla åldersklasser. Århus amtskommun är den region som har de minsta avvikelserna från landsgenomsnittet, och det gäller för båda könen. I de övriga amtskommunerna låg dödligheten över landsgenomsnittet i några åldersklasser och under i andra. Ur diagram 2 framgår också att de relativa avvikelserna från landsgenomsnittet är minst för de högre åldrarna. Tabell 6 visar antalet amtskommuner efter procentuell under/överdödlighet i förhållande till landsgenomsnittet efter kön och de tioåriga åldersklasserna.

Diagram 1. Dödligheten i amtskommunerna. Direkt standardisering.

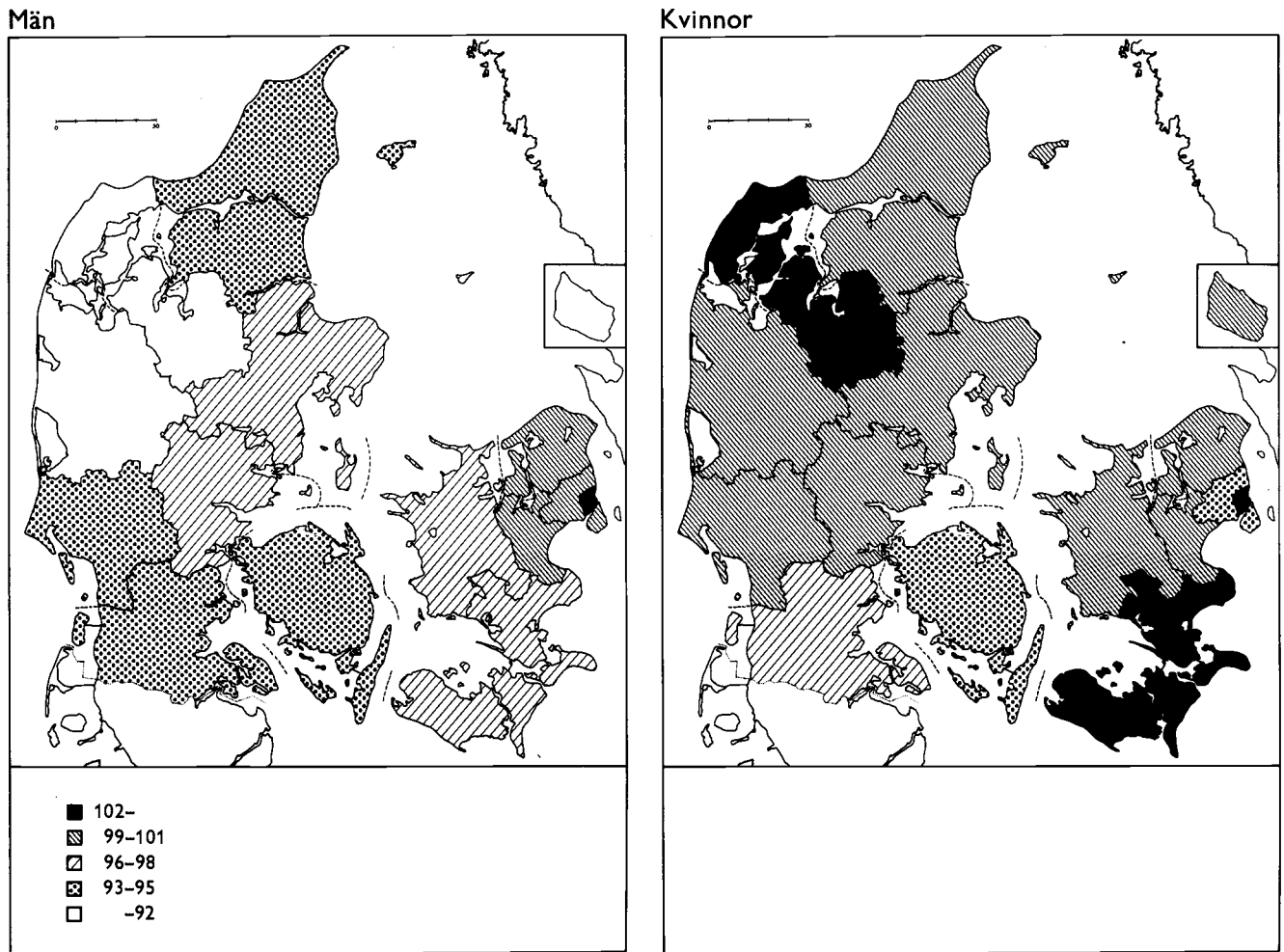

Diagram 2. Dödligheten i amtskommunerna i förhållande till landsgenomsnittet. Tioåriga åldersklasser 10-89 år. Pct.
MÄN

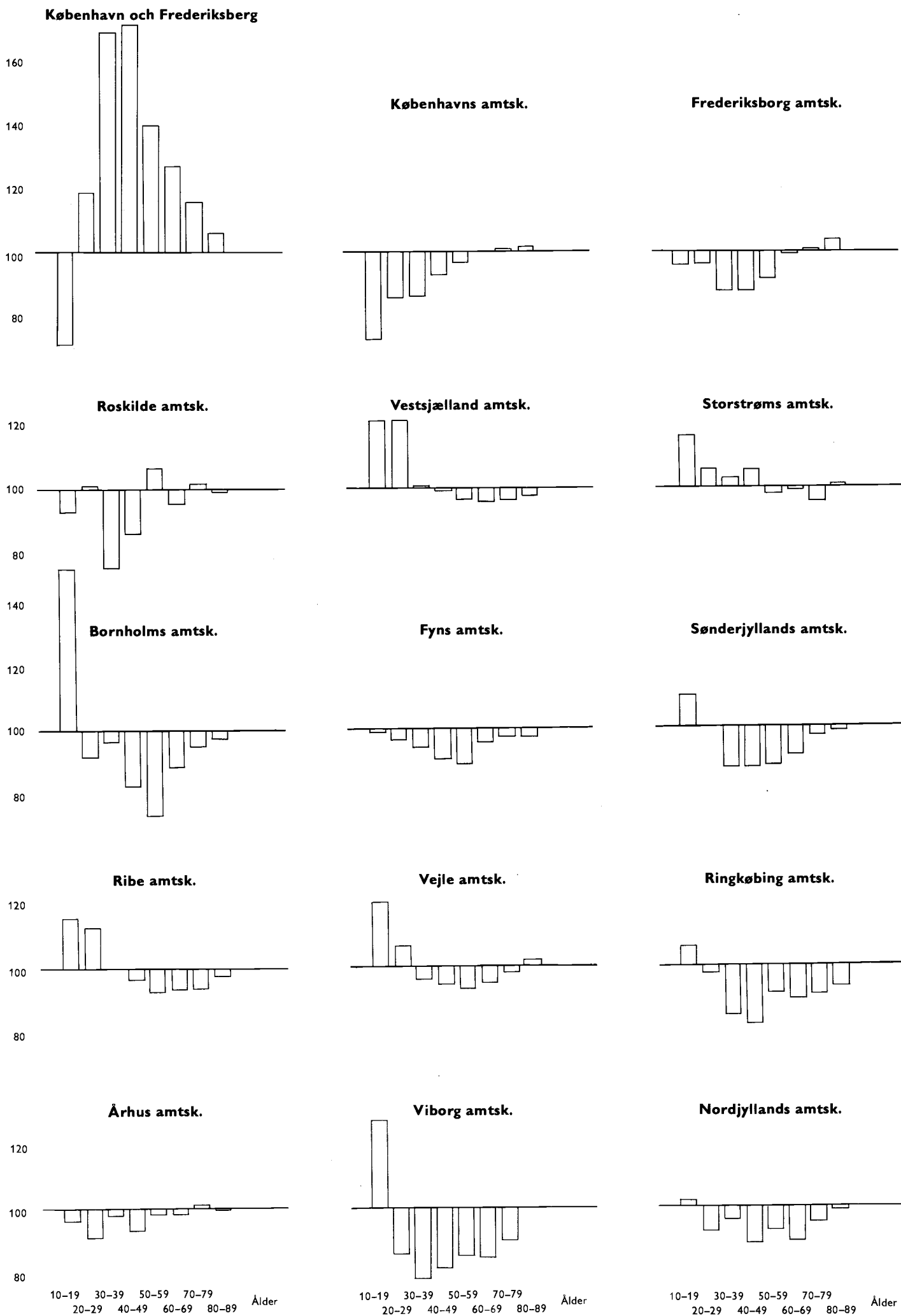
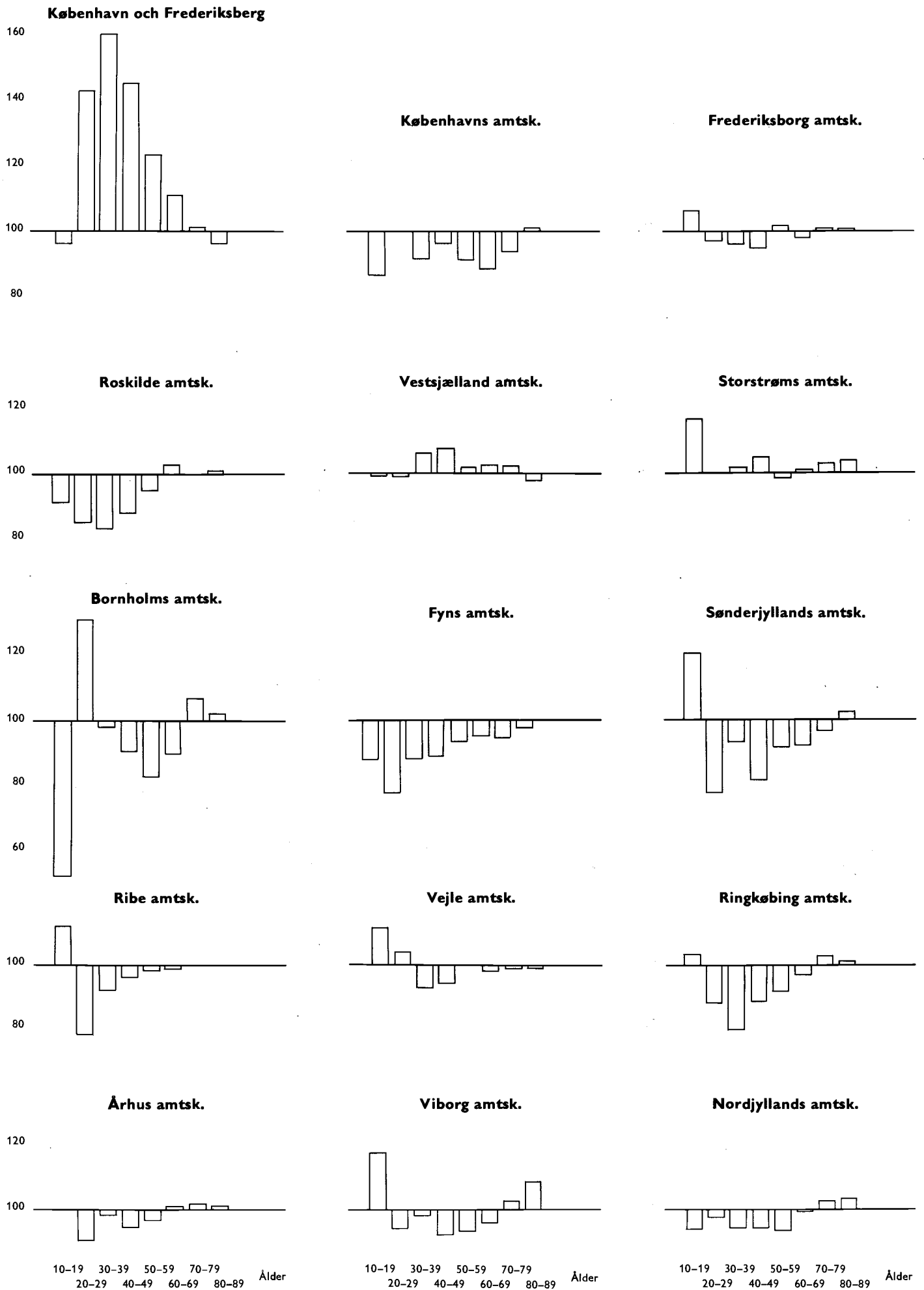

Diagram 2 (forts.). Dødligheten i amtskommunerna i förhållande till landsgenomsnittet. Tioåriga åldersklasser
10-89 år. Pct. KVINNOR

Tabell 6. Antalet amtskommuner efter dödlighetsnivå i förhållande till landsgenomsnittet för män och kvinnor i tioåriga åldersklasser.

Ålder	-79	80-89	90-99	100-109	110-119	120-
Män						
0	1	1	6	5	2	-
1- 9	-	3	6	3	-	3
10-19	2	-	4	2	3	4
20-29	-	2	6	4	2	1
30-39	2	4	6	2	-	1
40-49	-	8	5	1	-	1
50-59	1	3	9	1	-	1
60-69	-	4	9	1	-	1
70-79	-	1	9	4	1	-
80-89	-	-	10	5	-	-
Alla åldrar ¹⁾	-	-	14	-	-	1
Kvinnor						
0	-	2	6	3	3	1
1- 9	1	-	3	9	2	-
10-19	1	2	4	3	4	1
20-29	3	2	7	1	-	2
30-39	1	2	9	2	-	1
40-49	-	4	8	2	-	1
50-59	-	1	10	3	-	1
60-69	-	2	8	4	1	-
70-79	-	-	4	11	-	-
80-89	-	-	5	10	-	-
Alla åldrar ¹⁾	-	-	7	8	-	-

1) Direkt standardiserat index (jfr diagram 1).

5.2.3. Jämförelse med undersökningen från 1959-62

Som omtalades inledningsvis (avsnitt 2.2) publicerade Danmarks Statistik år 1969 en studie över de regionala skillnaderna i dödligheten under perioden 1959-62. På grund av omfattande senare ändringar i den administrativa indelningen är det inte möjligt att i detalj jämföra den här studiens resultat med den föregående. Det generella intrycket är emellertid att flera av de tendenser som kunde observeras kring 1960, också har gjort sig gällande under perioden 1971-79. I tabell 7 redovisas den amtsregionala dödlighetsnivån i förhållande till landsgenomsnittet för de två undersökningsperioderna. För att underlätta jämförelsen har amten enligt indelningen 1960 indelats i grupper som i störst möjlig utsträckning motsvarar dagens amtskommuner.

Tabell 7. Amtsregional dödlighetsnivå i förhållande till landsgenomsnittet
1959-62 och 1971-79.

1959-62			1971-79		
	Män	Kvinnor		Män	Kvinnor
København	117	98	København	123	106
Frederiksberg	111	93	Frederiksberg	111	96
Københavns amtsk.	98	94	Københavns amtsk.	100	96
Frederiksborg amtsk.	102	111	Frederiksborg amtsk.	100	100
Roskilde "	102	100	Roskilde "	99	100
Holbæk "	97	97	Vestsjællands "	97	101
Sorø "	94	101			
Præstø "	98	106	Storstrøms "	98	103
Maribo "	98	101			
Bornholm "	99	113	Bornholms "	91	100
Assens "	97	99			
Odense "	96	98	Fyns "	95	95
Svendborg "	89	97			
Haderslev "	90	95			
Åbenrå "	98	100	Sønderjyllands "	95	97
Sønderborg "	91	94			
Tønder "	93	94			
Ribe "	102	104	Ribe "	95	100
Skanderborg "	99	103			
Vejle "	97	105	Vejle "	97	99
Ringkøbing "	94	101	Ringkøbing "	91	100
Skanderborg "	99	103			
Århus "	100	99	Århus "	99	101
Randers "	95	108			
Viborg "	87	102			
Thisted "	92	99	Viborg "	90	103
Ålborg "	101	107			
Hjørring "	90	100	Nordjyllands "	94	101

För män hade Københavns og Frederiksberg kommuner en betydligt högre dödlighetsnivå än någon annan region också kring 1960, medan de övriga amtskommunerna inom Huvudstadsregionen vid båda tillfällena ligger relativt nära landsgenomsnittet. Under båda undersökningsperioderna observerades en låg dödlighet för områden inom Sønderjyllands, Ringkøbing och Viborg amtskommuner. Kvinnor i Københavns kommun hade en något lägre dödlighetsnivå än landet som helhet under den förra perioden, men den högsta i landet under 1970-talet. Under åren 1959-62 hade Frederiksberg kommun och Københavns amtskommun det lägsta indexet tillsammans med ett par amt inom nuvarande Sønderjyllands amtskommun. Kvinnor i dessa regioner har en relativt låg dödlighet också idag. Under perioden 1959-62 fanns en överdödlighet i provinsbyarna jämfört med sognekommunerna inom varje amt, speciellt för män. Detta förhållande gäller också för perioden 1971-79 (jfr avsnitt 6.2).

5.3. Totala dödligheten samt dödligheten efter dödsorsaker i fem åldersintervall

I detta avsnitt redovisas amtskommunernas dödlighet i fem åldersintervall. Vid sidan av totaldödligheten diskuteras också dödligheten efter dödsorsak. För personer under 45 års ålder är dödsorsaksindelningen grov och i huvudsak redovisas endast en uppdelning i sjukdomar (som en grupp) och olyckor (som en annan). För personer i åldersintervallet 45-74 år är dödsorsaksgrupperingen mer detaljerad. För personer över 74 års ålder är dödsorsaksgrupperingen ånyo något grövre. För dessa åldrar är ofta flera sjukdomar bidragande orsak till dödsfallet och det blir en osäker bild som erhålls, när dödligheten efter dödsorsak diskuteras utan att det tas hänsyn till de underliggande dödsorsakerna.

5.3.1. Åldersintervallet 0-4 år. Dödligheten under det första levnadsåret är förhållandevis hög. För båda könen skall man i detta material helt upp mot 55-60 års ålder för att finna dödskvotienter av ungefär samma storlek. Pojkars dödlighet är 40 pct högre än flickors. För både pojkar och flickor har fyra femtedelar av dödsfallen bland 0-åringar förorsakats av medfödda missbildningar och dödsorsaken "andra orsaker till perinatal dödlighet".

Också i åldersintervallet 1-4 år har pojkar 40 pct högre dödlighet än flickor. "Andra" sjukdomar svarar för omkring hälften av dödsfallen (medfödda missbildningar cirka 20 pct för båda könen), medan cirka en tredjedel av dödsfallen har klassificerats som olycksdödsfall.

Tabell 8 visar det observerade antalet döda pojkar och flickor i amtskommunerna i åldersintervallen 0 och 1-4 år samt dödligheten i förhållande till landsgenomsnittet. Det ser inte ut att finnas något klart geografiskt dödlighetsmönster i detta material, och det är överraskande nog ofta stora skillnader

Tabell 8. Dödligheten i 0 och 1-4 års ålder i amtskommunerna i förhållande till landsgenomsnittet.

	0 år				1-4 år			
	Pojkar		Flickor		Pojkar		Flickor	
	Antal döda	Index	Antal döda	Index	Antal döda	Index	Antal döda	Index
København och Frederiksberg	425	105.6	258	94.6	72	99.4	63	126.0
Københavns amtskommun	430	93.2	320	102.0	106	99.6	56	74.9
Frederiksborg amtskommun	230	92.0	142	82.8	56	94.4	39	92.8
Roskilde "	144	92.5	119	111.7	32	82.8	25	94.6
Vestsjællands "	201	100.0	133	98.5	51	111.0	29	91.6
Storstrøms "	173	99.5	118	99.2	51	128.4	28	100.7
Bornholms "	25	72.8	38	160.8	7	94.2	4	75.5
Fyns "	294	87.6	218	95.5	78	103.9	49	94.2
Sønderjyllands "	199	104.4	156	118.2	48	111.6	28	92.3
Ribe "	176	100.9	139	118.6	46	119.5	33	125.1
Vejle "	307	118.9	172	98.0	58	101.5	45	112.3
Ringkøbing "	217	94.9	136	88.9	66	131.2	35	101.1
Århus "	482	99.4	303	92.1	75	72.3	71	98.6
Viborg "	184	101.8	129	106.3	35	88.0	34	121.7
Nordjyllands "	410	112.2	265	106.9	77	95.7	58	104.1
Hela landet	3 897	100.0	2 646	100.0	858	100.0	597	100.0

mellan 0-åriga pojkars och flickors dödlighetsnivåer i förhållande till landsnivån inom en och samma amtskommun. Det observerade antalet dödsfall även under en nioårsperiod är så litet, speciellt för åldersgruppen 1-4 år, att tillfälliga variationer kan få ett stort utrymme. Trots detta har gruppen särredovisats på grund av att dess fördelning på dödsorsaker avviker från andra åldersklassers. I avsnitten som diskuterar dödligheten efter urbaniseringsgrad har dessa båda åldersklasser utelämnats ur analysen.

5.3.2. Åldersintervallet 5-19 år. Dödligheten i åldersintervallet 5-19 år är låg och olycksdödsfallen svarar för över hälften av det totala antalet dödsfall (tabell 9).

Tabell 9. Dödsfallens fördelning på dödsorsaker i åldersintervallet 5-19 år.
Hela landet.

Dödsorsak	Män		Kvinnor	
	Antal	Pct	Antal	Pct
Cancer	423	13.3	252	17.0
i lymfatisk och blod-				
bildande vävnad	229		119	
övriga	194		133	
Hjärt- och kärlsjukdomar	73	2.3	42	2.8
"Andra" sjukdomar	540	17.0	399	26.9
medfödda missbildn.	171		134	
övriga	369		265	
Olyckor	2 060	64.8	764	51.5
motorolyckor	1 450		560	
självmod m.m.	177		73	
övriga olyckor	433		131	
Oupplyst	83	2.6	27	1.8
Summa	3 179	100.0	1 484	100.0

Män har en dubbelt så hög dödlighet som kvinnor. I genomsnitt avled 6 per 10 000 män och 3 per 10 000 kvinnor under perioden 1971-79. Männens dödlighet är högre än kvinnornas i alla huvudgrupper av dödsorsaker, men främst den högre olycksdödligheten bidrar till den totala överdödligheten på drygt 100 pct (tabell 10).

Tabell 10. Jämförelse av dödligheten hos män och kvinnor i 5-19 års ålder.
Direkt standardisering. (Standardpopulation = medelfolkmängden
i hela landet, 1971-79, båda könen tillsammans).

Ålder	Standard- population	Beräknat antal döda efter dödsorsaksgrupp					
		Summa	Cancer	Hjärt- och kärlsjukd.	"Andra" sjukd.	Olyckor	Oupplyst
----- Män -----							
5- 9	3 484 286	1 512	303	21	376	791	21
10-14	3 520 418	1 317	183	46	327	750	11
15-19	3 362 300	3 372	336	77	353	2 475	131
5-19	10 367 004	6 201	822	144	1 056	4 016	163
----- Kvinnor -----							
5- 9	3 484 286	984	213	11	317	436	7
10-14	3 520 418	771	141	35	236	352	7
15-19	3 362 300	1 283	161	40	262	780	40
5-19	10 367 004	3 038	515	86	815	1 568	54
Dödl. hos män (kv=100)		204	160	167	130	256	302

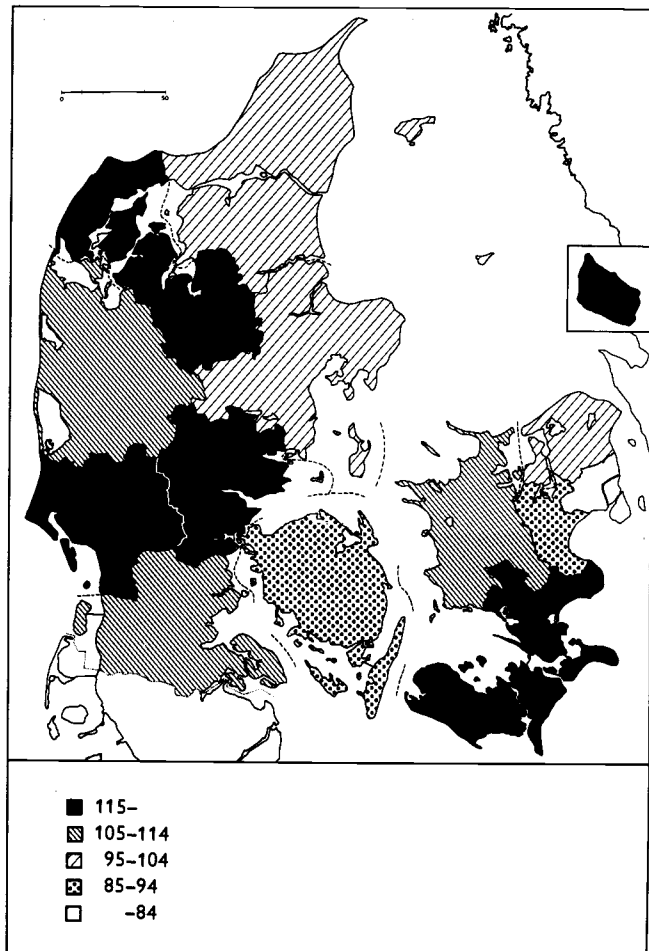
Kartorna i diagram 3 visar amtskommunernas dödlighet i förhållande till hela landets nivå för perioden 1971-79 (direkt standardiserat index). För män är bilden nästan motsatt den som visades för dödligheten över alla åldrar (jfr diagram 1). I åldrarna 5-19 år var det en låg dödlighet i Københavns och Frederiksberg kommuner liksom i Københavns och Roskilde amtskommuner. De högsta nivåerna återfinns ofta i Jylland. Det kan observeras en relativt god överensstämmelse i dödlighetsmönstret hos män och kvinnor.

Tabell 11 visar antalet registrerade dödsfall i 5-19 års ålder i amtskommunerna under perioden 1971-79 totalt samt i sjukdomar och motorolyckor. Dessutom redovisas ett index (indirekt standardiserat), som anger amtskommunens dödlighetsnivå i förhållande till landsgenomsnittet.

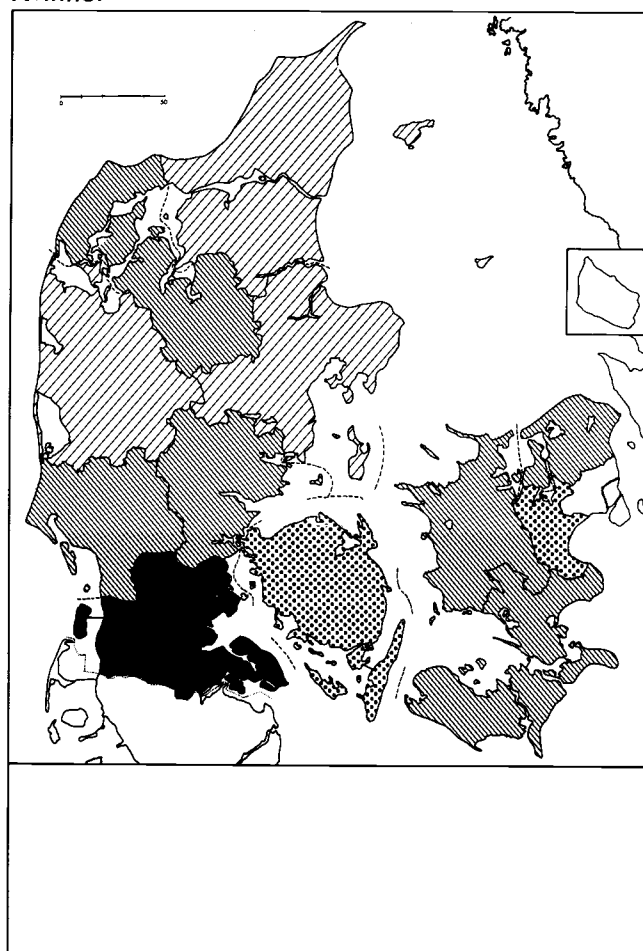
Trots att materialet omfattar en nioårsperiod är det relativt få dödsfall som har observerats för alla sjukdomar under ett och slutsatser om eventuella geografiska variationer är osäkra. Motorolyckor utgör cirka 70 pct av det totala antalet olyckor för både män och kvinnor. Man kan observera mycket låga index för motorolyckor i Københavns och Frederiksberg kommuner liksom i Københavns

Diagram 3. Dödligheten i amtskommunerna i åldersintervallet 5-19 år. Direkt standardisering.

Män

Kvinnor

Tabell 11. Dödligheten i amtskommunerna totalt samt efter dödsorsaker i åldersintervallet 5-19 år. Indirekt standardisering.

		Total dödligheten		härav i			
		Observerat antal döda	Index	Sjukdomar		Motorolyckor	
				Observerat antal döda	Index	Observerat antal döda	Index
København och Frederiksberg	M	193	74.1	74	89.7	55	45.6
	Kv	111	89.0	44	77.3	33	69.1
Københavns amtskommun	M	298	72.5	142	105.7	84	44.9
	Kv	156	81.1	87	96.8	35	48.3
Frederiksborg amtskommun	M	195	98.5	62	93.5	85	95.8
	Kv	105	109.7	45	98.9	39	109.3
Roskilde "	M	114	93.4	36	86.7	50	92.1
	Kv	53	91.6	27	97.8	16	74.5
Vestsjællands "	M	204	113.5	58	99.3	106	129.1
	Kv	87	106.5	42	109.9	34	110.2
Storstrøms "	M	195	120.1	39	74.6	109	146.2
	Kv	82	111.5	39	114.0	36	129.4
Bornholms "	M	43	136.8	14	140.0	21	145.2
	Kv	11	76.7	3	45.5	5	92.0
Fyns "	M	266	94.4	88	96.0	117	90.9
	Kv	120	92.1	62	102.0	42	85.4
Sønderjyllands "	M	185	107.8	54	97.1	92	117.1
	Kv	93	117.9	39	106.0	42	140.9
Ribe "	M	175	118.5	42	87.5	92	136.4
	Kv	73	107.5	38	119.9	23	89.6
Vejle "	M	243	115.9	71	103.5	135	141.5
	Kv	108	110.0	49	106.8	46	124.4
Ringkøbing "	M	200	108.6	67	111.9	91	108.2
	Kv	87	101.6	35	87.7	41	126.8
Århus "	M	349	101.3	112	99.0	175	111.8
	Kv	170	103.3	75	97.5	73	117.8
Viborg "	M	195	122.8	64	125.0	95	130.5
	Kv	78	108.6	36	107.5	35	128.9
Nordjyllands "	M	324	102.5	113	110.2	143	98.9
	Kv	150	102.4	72	105.4	60	108.3
Hela landet	M	3 179	100.0	1 036	100.0	1 450	100.0
	Kv	1 484	100.0	693	100.0	560	100.0

amtskommun, medan många andra amtskommuner har en nivå som överstiger landsgenomsnittet med mer än 20 pct. Som kommer att framgå också senare i denna rapport är det ofta relativt sett färre trafikolyckor med dödlig utgång i starkt urbaniserade områden.

5.3.3. Åldersintervallet 20-44 år. Knappt hälften av dödsfallen bland män i 20-44 års ålder under perioden 1971-79 har registrerats som ett olycksdödsfall mot knappt en tredjedel för kvinnor (tabell 12). Självmorden utgör knappt 42 pct av det totala antalet olyckor hos män och 55 pct hos kvinnor. Sammantaget med de olycksdödsfall som inte klart har kunnat klassificeras som direkt olycka, självmord eller mord (vanligen förgiftningsolyckor) ökar andelarna till 49 pct av det totala antalet olycksdödsfall för män och 65 pct för kvinnor. Den vanligaste dödsorsaken hos kvinnor var cancer, som svarade för drygt 36 pct av det totala antalet dödsfall.

Tabell 12. Dödsfallens fördelning på dödsorsaker i åldersintervallet 20-44 år.
Hela landet.

Dödsorsak	Män		Kvinnor	
	Antal	Pct	Antal	Pct
Cancer	1 955	15.5	2 604	36.4
lungcancer	222		181	
bröstcancer	1		654	
underlivscancer	-		664	
lymf. och blodb. vävnad	426		286	
övr. cancer	1 306		819	
Hjärt- och kärlsjukd.	1 808	14.3	872	12.2
Ischemiska hjärtsj.	1 114		267	
övr. hjärt- o. kärlsj.	694		605	
"Andra" sjukdomar	2 282	18.1	1 396	19.5
levercirros	331		114	
symptom o. bristf. kl. tillstånd	412		133	
övr. "andra" sjukdomar	1 539		1 149	
Olyckor	6 057	48.0	2 170	30.3
motorolyckor	1 801		476	
självmord	2 545		1 186	
skador som inte kan klass. som självmord eller olycka	448		231	
övr. olyckor	1 263		277	
Oupplyst	511	4.1	111	1.6
Summa	12 613	100.0	7 153	100.0

Männens dödlighet var drygt 70 pct högre än kvinnornas i denna åldersgrupp under perioden 1971-79. I genomsnitt avled knappt 16 per 10 000 män och drygt 9 per 10 000 kvinnor. Tabell 13 visar att det liksom för åldersintervallet 5-19 år främst är männens höga olycksdödlighet, som bidrar till den betydande överdödligheten. Från 30 års ålder har kvinnor en högre cancerdödlighet än män. Detta beror på kvinnornas dödlighet i bröst- och underlivscancer. I övriga cancerformer har män en högre dödlighet än kvinnor.

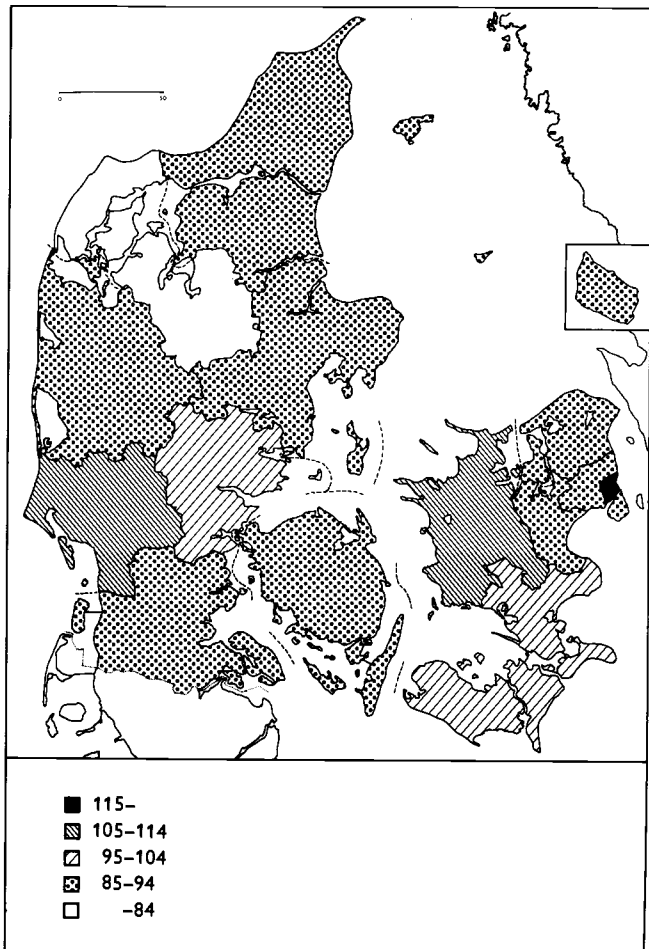
Tabell 13. Jämförelse av dödligheten hos män och kvinnor i 20-44 års ålder. Direkt standardisering. (Standardpopulation = medelfolkmängden i hela landet, 1971-79, båda könen tillsammans).

Ålder	Standardpopulation	Beräknat antal döda efter dödsorsaksgrupp					
		Summa	Cancer	Hjärt- och kärlsjukd.	"Andra" sjukd.	Olyckor	Oupplyst
----- Män -----							
20-24	3 420 675	4 002	393	120	455	2 856	178
25-29	3 633 284	3 876	480	196	552	2 423	225
30-34	3 351 319	4 038	650	372	657	2 195	164
35-39	2 761 306	5 225	895	853	1 113	2 165	199
40-44	2 533 341	7 695	1 439	2 047	1 728	2 245	236
20-44	15 699 925	24 836	3 857	3 588	4 505	11 884	1 002
----- Kvinnor -----							
20-24	3 420 675	1 478	222	96	352	763	45
25-29	3 633 284	1 773	454	124	352	803	40
30-34	3 351 319	2 484	818	251	479	892	44
35-39	2 761 306	3 270	1 331	439	619	845	36
40-44	2 533 341	5 490	2 437	851	1 029	1 115	58
20-44	15 699 925	14 495	5 262	1 761	2 831	4 418	223
Dödl. hos män (kv=100)		171	73	204	159	269	449

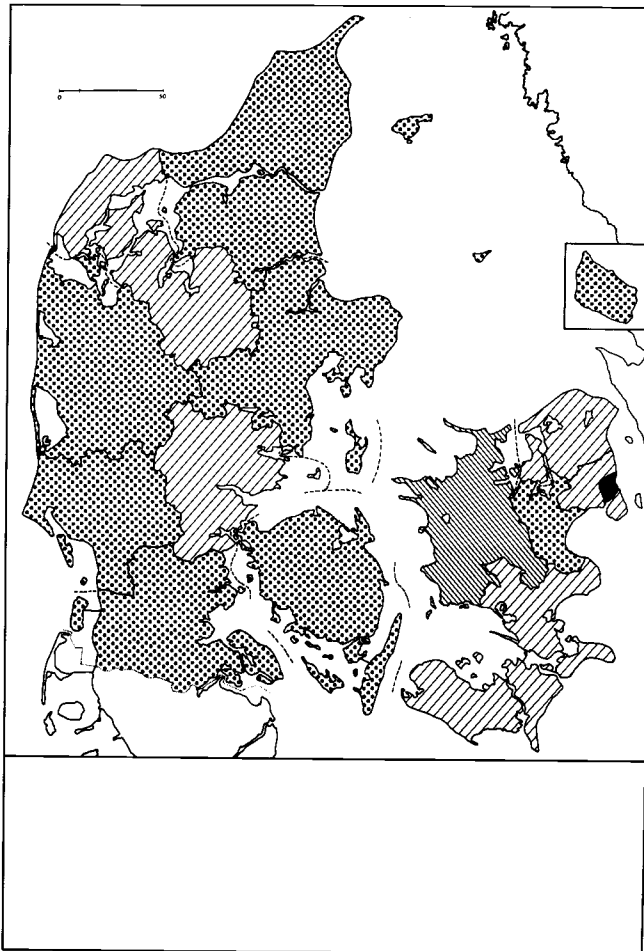
Amtskommunernas dödlighet i åldersintervallet 20-44 år i förhållande till landsgenomsnittet framgår ur kartorna i diagram 4 (direkt standardiserat index). Flertalet amtskommuner (10 för män och 8 för kvinnor) hade en dödlighetsnivå som var minst 5 pct under landsgenomsnittet. Københavns och Frederiksberg kommuner hade den i särklass högsta dödligheten med en 50-pct överdödlighet för

Diagram 4. Dödligheten i amtskommunerna i åldersintervallet 20–44 år. Direkt standardisering.

Män

Kvinnor

både män och kvinnor jämfört med landsnivån. Dödligheten i København och Frederiksberg diskuteras närmre i avsnitt 5.4.

Tabell 14 och 15 visar det observerade antalet dödsfall i amtskommunerna för män och kvinnor i 20-44 års ålder samt ett index (indirekt standardiserat) för regionernas dödlighet i förhållande till landsgenomsnittet. Dessutom finns uppgifter om dödligheten i sjukdomar och olyckor med en underuppdelning i motorolyckor och självmord (inkl. de som inte kunnat klassificeras som direkt olycka, självmord eller mord). Tabell 7 i tabellbilagan visar motsvarande uppgifter för huvudgrupper av sjukdomsdödsfall.

Københavns och Frederiksberg kommuner hade den högsta sjukdomsdödligheten för båda könen. En förhållandevis hög nivå har för kvinnor också observerats i Vestsjællands och Storstrøms amtskommuner. København och Frederiksberg hade också den högsta olycksdödligheten med en dubbelt så hög nivå som landsgenomsnittet för kvinnor. Det är främst den höga självmordsdödligheten som ligger bakom denna höga olycksdödlighet med en mer än dubbelt så hög självmordsfrekvens som hela landet (båda könen). Också i Københavns amtskommun har det observerats en högre självmordsdödlighet än för hela landet. Det samma gäller för kvinnor i Frederiksberg amtskommun. Dödligheten i motorolyckor visar närmast den motsatta bilden. Liksom för åldersintervallet 5-19 år har Københavns och Frederiksberg kommuner tillsammans med Københavns amtskommun landets lägsta dödlighet i motorolyckor.

5.3.4. Åldersintervallet 45-74 år. Ungefär hälften av alla män som avled under perioden 1971-79, var mellan 45 och 74 år. Det motsvarande talet för kvinnor var 40 pct. I detta åldersintervall är olycksdödligheten av underordnad betydelse. I stället är det dödligheten i hjärt- och kärlsjukdomar som tillsammans med cancer dominerar bilden (tabell 16).

Männen hade också i detta åldersintervall en betydligt högre dödlighetsnivå än kvinnorna. Skillnaden är drygt 80 pct. Det är främst männens betydligt högre dödlighet i hjärt- och kärlsjukdomar som ger denna höga överdödlighet, men för män kan det konstateras en högre dödlighet i alla grupper av dödsorsaker (tabell 17). Kvinnors cancerdödlighet är högre än männens i 45-54 års ålder, men i åldrarna 55-74 år är det omvänt, så för hela åldersintervallet 45-74 år har män 34 pct högre dödlighet i cancer än kvinnor.

Tabell 14. Dödligheten i amtskommunerna totalt och efter dödsorsaker för män i åldersintervallet 20-44 år.

Indirekt standardisering.

	Totaldödligheten		Sjukdomar		Olyckor		härav			
	Observerat antal döda	Index	Observerat antal döda	Index	Observerat antal döda	Index	Motorolyckor		Själv mord m.m.	
							Observerat antal döda	Index	Observerat antal döda	Index
København och Frederiksberg	2 345	155.2	1 021	149.0	1 210	158.8	148	61.8	798	218.5
Københavns amtskommun	1 482	86.6	756	90.7	667	82.5	129	54.7	430	106.5
Frederiksborg amtskommun	758	88.1	349	82.2	371	92.5	107	95.1	183	89.6
Roskilde "	448	83.4	223	84.2	212	84.4	80	114.4	98	76.5
Vestsjællands "	682	105.2	333	106.4	333	107.9	129	141.8	143	93.3
Storstrøms "	619	104.9	291	101.4	313	111.9	115	140.0	132	94.9
Bornholms "	94	88.1	53	102.9	36	70.6	14	92.3	12	47.6
Fyns "	981	91.4	474	91.6	475	92.8	163	107.3	213	84.1
Sønderjyllands "	542	90.7	270	92.4	244	86.6	116	140.7	79	56.3
Ribe "	544	106.7	251	102.2	260	106.7	84	115.8	100	83.1
Vejle "	774	100.6	380	102.5	367	99.7	134	123.1	149	81.7
Ringkøbing "	530	85.7	252	85.1	260	87.4	102	114.5	94	64.2
Århus "	1 354	94.5	648	97.1	656	92.9	222	102.4	314	91.5
Viborg "	430	82.7	206	82.0	213	85.9	81	109.7	83	67.9
Nordjyllands "	1 030	91.3	538	98.8	440	81.9	177	110.9	165	62.1
Hela landet	12 613	100.0	6 045	100.0	6 057	100.0	1 801	100.0	2 993	100.0

Tabell 15. Dödligheten i amtskommunerna totalt och efter dödsorsaker för kvinnor i åldersintervallet 20-44 år.

Indirekt standardisering.

	Totaldödligheten		Sjukdomar		Olyckor		härav			
	Observerat antal döda	Index	Observerat antal döda	Index	Observerat antal döda	Index	Motorolyckor		Själv mord m.m.	
							Observerat antal döda	Index	Observerat antal döda	Index
København och Frederiksberg	1 186	150.1	639	121.8	516	204.4	36	60.5	409	255.6
Københavns amtskommun	989	96.3	653	92.7	312	101.8	49	74.7	227	112.4
Frederiksborg amtskommun	495	100.9	313	93.3	165	111.8	38	122.0	108	110.4
Roskilde "	258	85.9	172	84.3	84	91.8	23	118.5	53	87.6
Vestsjællands "	395	108.2	289	115.8	102	92.9	32	134.1	61	84.8
Storstrøms "	358	105.2	272	116.1	85	84.2	23	106.1	55	82.7
Bornholms "	55	90.9	46	110.3	9	50.2	-	-	6	50.8
Fyns "	531	86.4	379	90.2	143	77.3	42	104.1	84	69.4
Sønderjyllands "	293	85.7	208	88.4	82	80.9	29	133.1	49	73.4
Ribe "	263	92.4	196	100.9	65	75.7	19	100.9	34	60.7
Vejle "	422	95.2	325	107.4	94	70.3	32	110.0	50	57.1
Ringkøbing "	287	81.7	208	86.8	79	74.2	32	136.8	33	47.6
Århus "	738	92.2	500	92.8	230	92.3	61	108.4	142	88.4
Viborg "	287	96.5	219	107.0	65	73.6	20	104.7	34	58.6
Nordjyllands "	596	92.3	453	102.4	139	71.8	40	95.1	72	56.8
Hela landet	7 153	100.0	4 872	100.0	2 170	100.0	476	100.0	1 417	100.0

Tabell 16. Dödsfallens fördelning på dödsorsaker i åldersintervallet 45-74 år.
Hela landet.

Dödsorsak	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor
	----- Antal -----		----- Pct -----	
Cancer	36 172	30 908	27.9	37.4
lungcancer	13 055	3 288		
bröstcancer	46	6 247		
underlivscancer	-	6 071		
i lymfatisk och blod-				
bildande vävnad	2 626	1 963		
övr. cancer	20 445	13 339		
Hjärt- och kärlsjukdomar	61 881	31 047	47.8	37.5
ischemiska hjärtsjukdomar	45 474	18 588		
kärlsjukdomar i hjärn.	8 484	6 775		
övr. hjärt- och kärlsj.	7 923	5 684		
Andra sjukdomar	22 787	15 347	17.6	18.6
i respirationsorg.	8 448	3 803		
levercirros	2 102	1 143		
"Symptom och bristf.				
klass. tillst."	3 487	2 033		
övr. "andra" sjukdomar	8 750	8 368		
Olyckor	7 652	4 931	5.9	6.0
motorolyckor	1 942	1 021		
själv mord	3 656	2 644		
skador som inte kan klass.				
som självmord eller olycka	292	325		
övr. olyckor	1 762	941		
Oupplyst	1 063	456	0.8	0.5
Summa	129 555	82 689	100.0	100.0

Tabell 17. Jämförelse av dödligheten hos män och kvinnor i 45-74 års ålder.

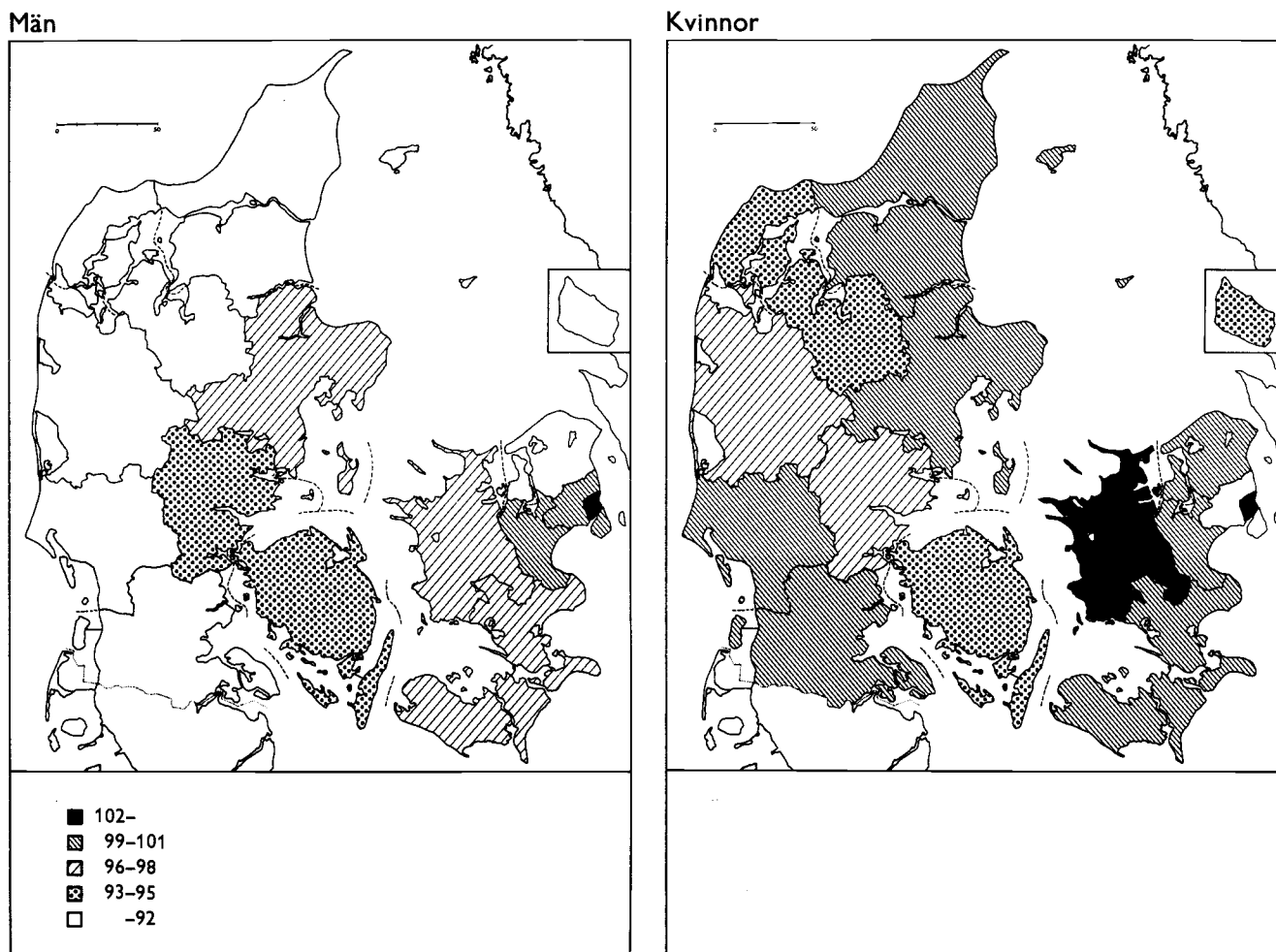
Direkt standardisering. (Standardpopulation = medelfolkmängden i hela landet, 1971-79, båda könen tillsammans).

Ålder	Standardpopulation	Beräknat antal döda efter dödsorsaksgrupp					
		Summa	Cancer	Hjärt- och kärlsjukd.	"Andra" sjukd.	Olyckor	Oupplyst
----- Män -----							
45-49	2 546 549	12 407	2 974	4 400	2 468	2 379	186
50-54	2 630 450	21 646	5 966	8 515	4 180	2 659	326
55-59	2 540 177	33 332	9 480	14 751	5 853	2 878	371
60-64	2 400 784	50 769	15 211	23 629	8 679	2 799	451
65-69	2 128 748	71 877	20 951	35 527	12 183	2 733	485
70-74	1 673 697	89 504	23 365	47 270	15 771	2 663	434
45-74	13 920 405	279 535	77 947	134 092	49 134	16 111	2 253
----- Kvinnor -----							
45-49	2 546 549	8 867	4 301	1 523	1 671	1 301	74
50-54	2 630 450	13 565	6 634	2 691	2 488	1 644	105
55-59	2 540 177	19 044	9 015	4 732	3 541	1 636	122
60-64	2 400 784	26 915	11 452	8 770	4 917	1 616	159
65-69	2 128 748	36 938	12 870	15 238	7 029	1 584	219
70-74	1 673 697	49 018	13 920	24 309	9 003	1 607	181
45-74	13 920 405	154 347	58 192	57 263	28 649	9 388	860
Död. hos män (kv=100)		181	134	234	172	172	262

Kartorna i diagram 5 visar amtskommunernas dödlighetsnivå i förhållande till hela landets (direkt standardiserat index). Det kan, speciellt för män, ses en god överensstämmelse mellan dödligheten i detta åldersintervall och dödligheten för alla åldrar under ett (jfr diagram 1), men de regionala variationerna är något större här.

Københavns och Frederiksberg kommuner hade för både män och kvinnor den högsta dödligheten, med 29 respektive 12 pct överdödlighet i förhållande till landsgenomsnittet. För män hade Bornholms och Viborg amtskommuner cirka 15 pct lägre dödlighetsnivå än landet som helhet medan dödligheten för kvinnor i Københavns amtskommun låg 10 pct under landsgenomsnittet.

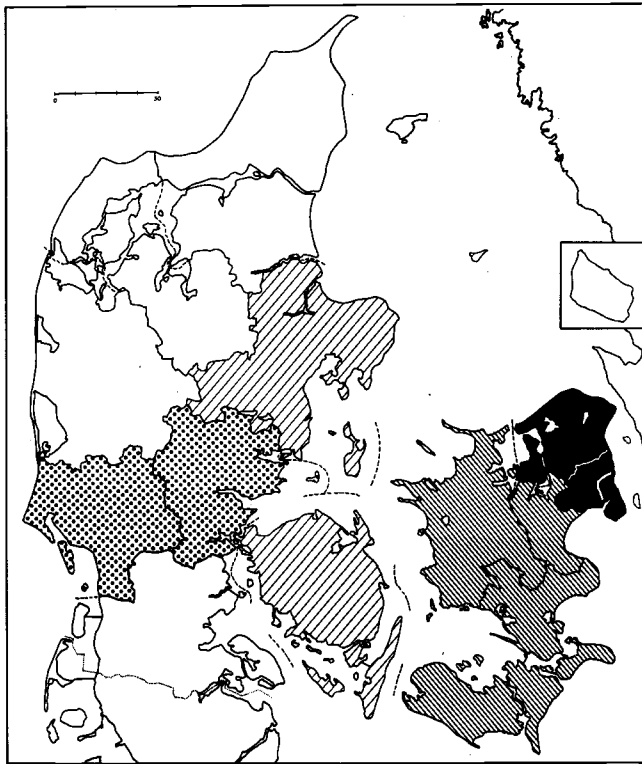
Diagram 5. Dödligheten i amtskommunerna i åldersintervallet 45-74 år. Direkt standardisering.

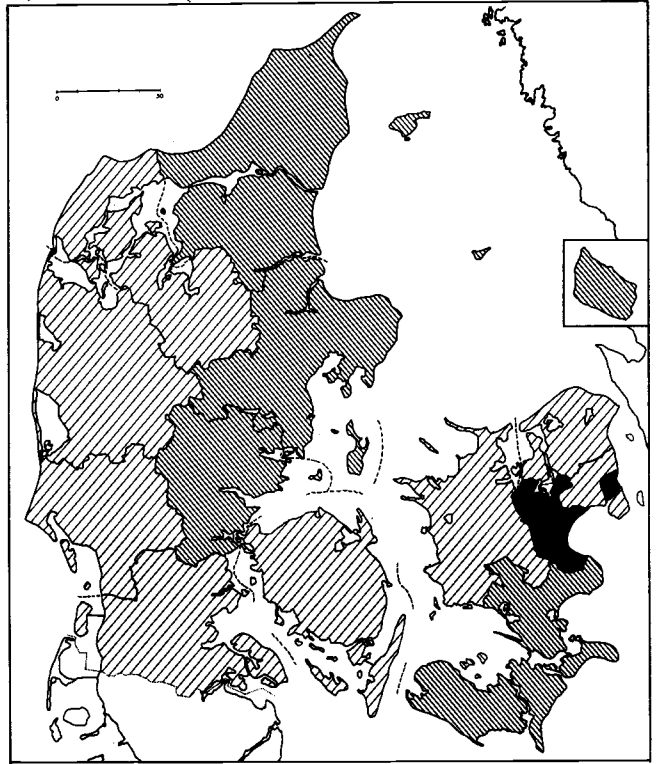
Kartorna i diagram 6 och 7 visar amtskommunernas dödlighetsnivå för de fyra huvudgrupperna av dödsorsaker, nämligen cancer, hjärt- och kärlsjukdomar, "andra" sjukdomar och olyckor (direkt standardiserat index). Med undantag för dödligheten i hjärt- och kärlsjukdomar återfinns mönstret för män, med en sjunkande dödlighet ju längre västpå man kommer i landet. Speciellt tydligt är detta för cancerdödligheten. I hjärt- och kärlsjukdomar är de regionala variationerna mindre än i övriga dödsorsaksgrupper. Det högsta värdet är på knappt 115 (Københavns och Frederiksberg kommuner som vanligt). Det lägsta är på 92 (Fyns och Viborg amtskommuner).

Diagram 6. Dödligheten i amtskommunerna efter dödsorsaksgrupper för män i åldersintervallet 45–74 år.
Direkt standardisering.

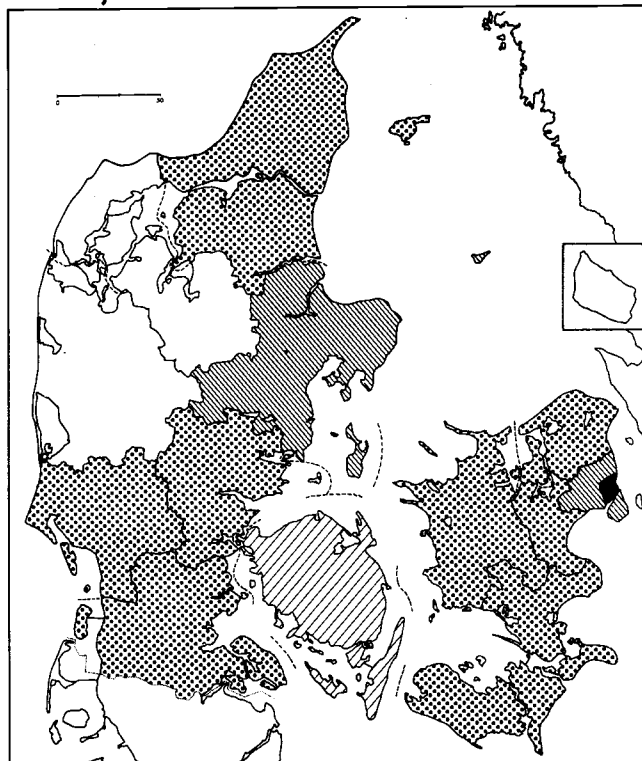
Cancer

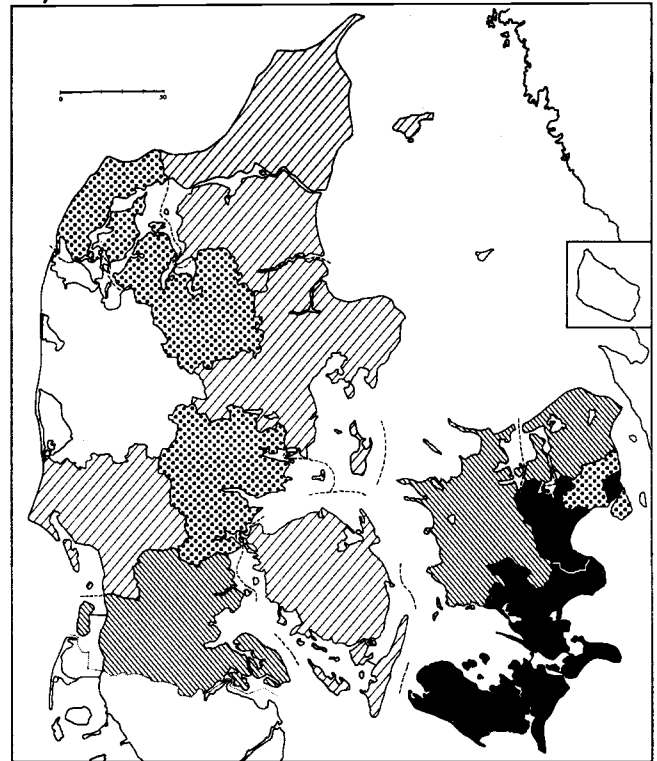
Hjärt- och kärsjukdomar

Andra sjukdomar

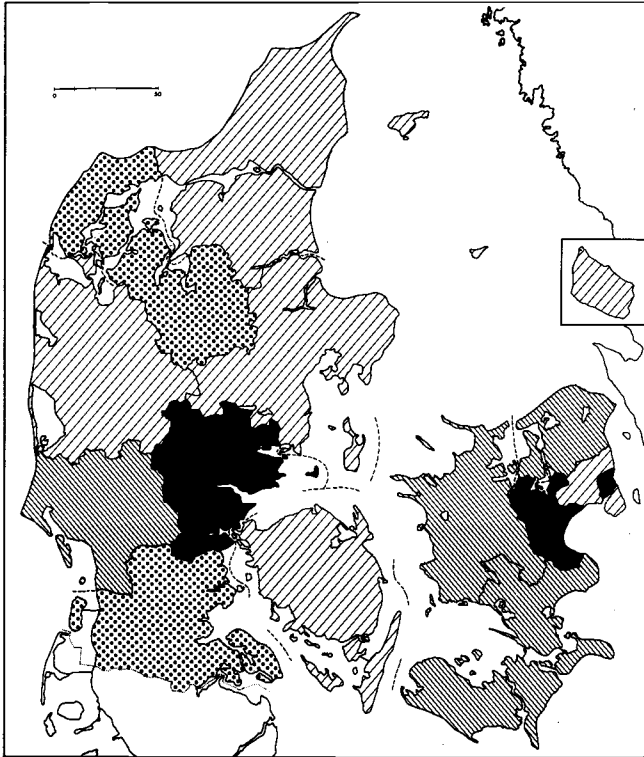
Olyckor

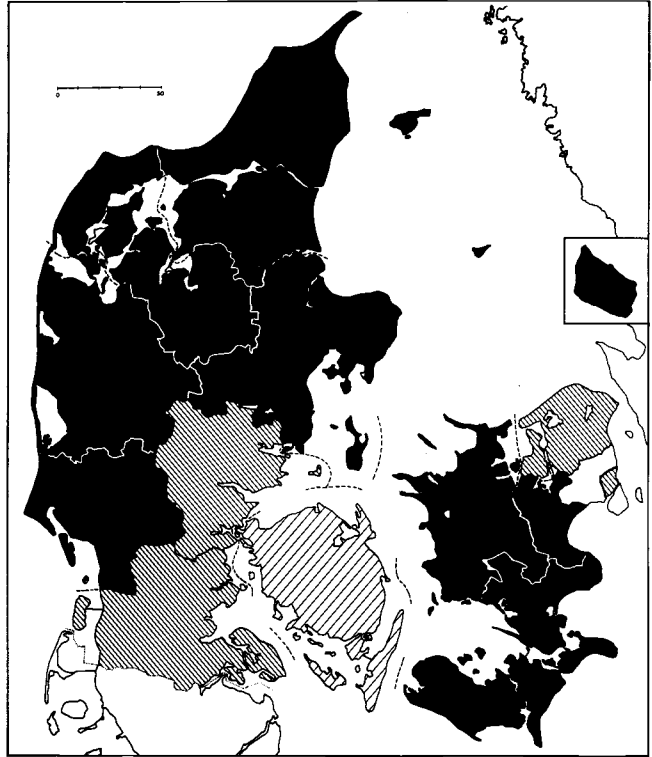
- 103-
- ▨ 97-102
- ▧ 91-96
- ▩ 85-90
- -84

Diagram 7. Dödligheten i amtskommunerna efter dödsorsaksgrupper för kvinnor i åldersintervallet 45-74 år. Direkt standardisering.

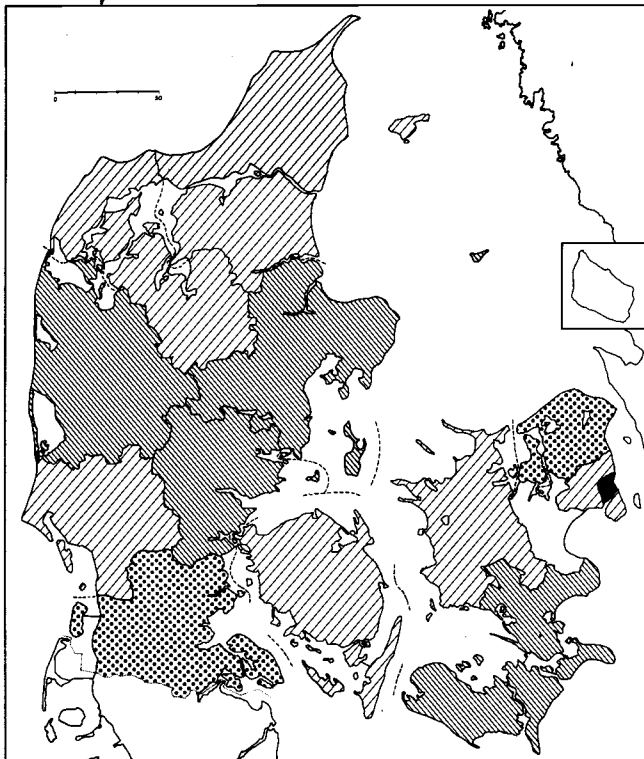
Cancer

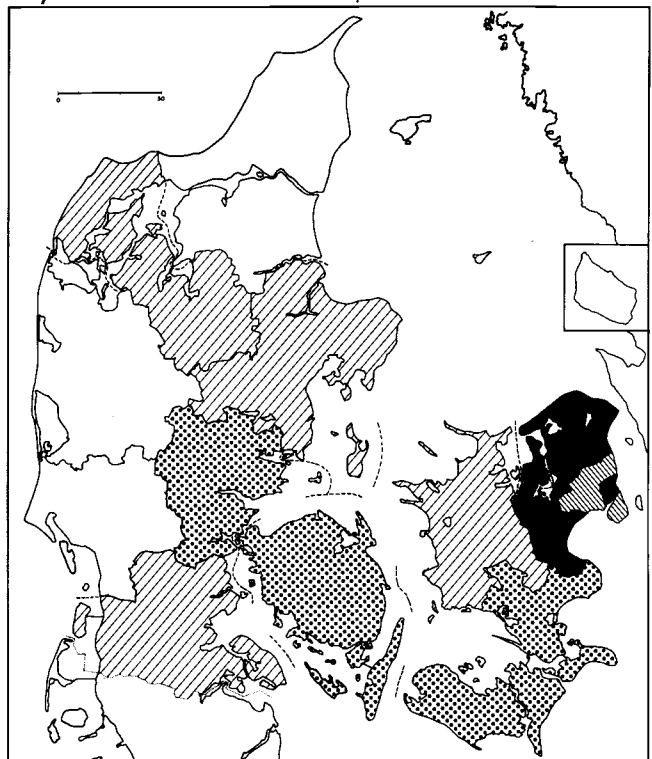
Hjärt- och kärsjukdomar

Andra sjukdomar

Olyckor

- 103-
- ▨ 97-102
- ▧ 91-96
- ▩ 85-90
- -84

Också för kvinnor är det relativt sett minst regionala variationer i dödligheten i hjärt- och kärlsjukdomar. Nio av de femton regionerna har ett index mellan 104 och 108. Københavns amtskommun har en mycket låg nivå, 80, jämfört med de övriga amtskommunerna, medan det näst lägsta värdet (knappt 94) kan observeras för Fyns amtskommun. Nordjyllands amtskommun hade det högsta värdet på 109.

Vid flera tillfällen har det här påpekats att det är stora olikheter i det regionala dödlighetsmönstret män och kvinnor emellan. Kartorna i diagram 6 och 7 ger heller inte något intryck av en särskilt god överensstämmelse i dödlighetsmönstret för de enskilda dödsorsaksgrupperna. Det är emellertid svårt att belysa förhållandet mellan mäns och kvinnors dödlighet på regional nivå genom att jämföra kartor, då olika stora regionala variationer könen emellan lätt förvirrar bilden. Därför visas i diagram 8 det direkt standardiserade antalet döda kvinnor inritat mot det motsvarande antalet döda män för varje amtskommun och varje huvudgrupp av dödsorsaker. Dödligheten i olyckor ses då att ha ett ganska likartat mönster hos män och kvinnor. För gruppen "andra" sjukdomar, och i viss mån för cancer, finns också en viss samvariation, så att en region med en hög dödlighet hos män ofta har en relativt hög dödlighetsnivå också för kvinnor. För gruppen hjärt- och kärlsjukdomar är det däremot en dålig överensstämmelse i mäns och kvinnors dödlighetsmönster. Eftersom hjärt- och kärlsjukdomar är en stor dödsorsaksgrupp i intervallet 45-74 år, får det olika dödlighetsmönstret hos män och kvinnor i denna grupp en stor betydelse för det totala dödlighetsmönstret. När denna grupp elimineras, kommer det fram ett ganska likartat mönster könen emellan (diagram 9 och 10).

Kartorna i diagram 6 visar att det speciellt för män är ett samband mellan dödligheten i de olika huvudgrupperna, så att en region som har en hög totaldödlighet ofta har en förhållandevis hög dödlighet i alla huvudgrupper av dödsorsaker, och motsvarande för en region med låg dödlighet. Detta framgår också ur diagram 11, som visar det direkt standardiserade antalet dödsfall för män och kvinnor i amtskommunerna för totaldödligheten samt för de fyra huvudgrupperna av dödsorsaker. I diagrammet har amtskommunerna rangordnats efter totaldödligheten så att amtskommunen med lägst observerad totaldödlighet har tilldelats X-koordinaten 1 och den med högst, värdet 15. För män är det totaldödligheten i cancer som visar störst samvariation med totaldödligheten. Också för kvinnor finns den största samvariationen mellan cancer och totaldödligheten, men den är inte så klar som hos männen.

Tabell 18 visar det direkt standardiserade antalet döda män i huvuddödsorsaksgrupperna för fyra landsdelar, nämligen (1) Huvudstadsregionen utom Københavns och Frederiksberg kommuner, (2) Sjælland i övrigt, (3) Fyn och östra Jylland (Vejle och Århus amtskommuner) samt (4) övriga Jylland. Regionerna har bildats av

Diagram 8. Direkt standardiserat antal döda män och kvinnor i amtskommunerna efter dödsorsaksgrupp i åldersintervallet 45–74 år

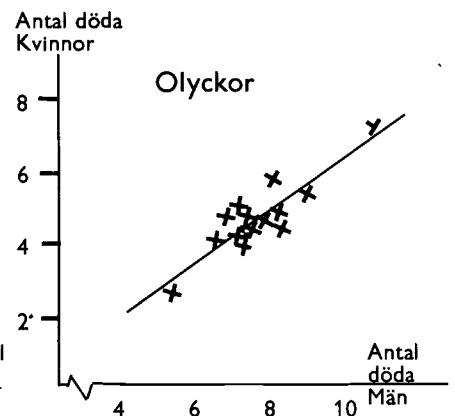
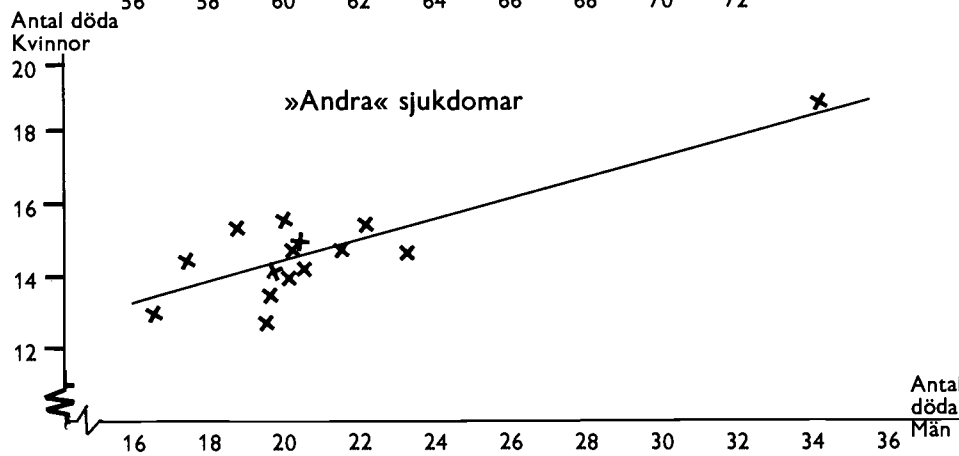
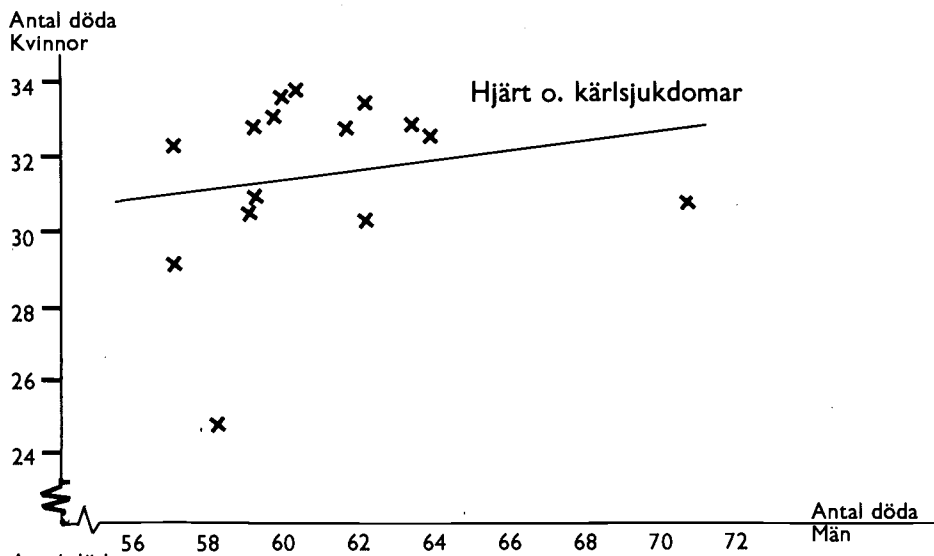
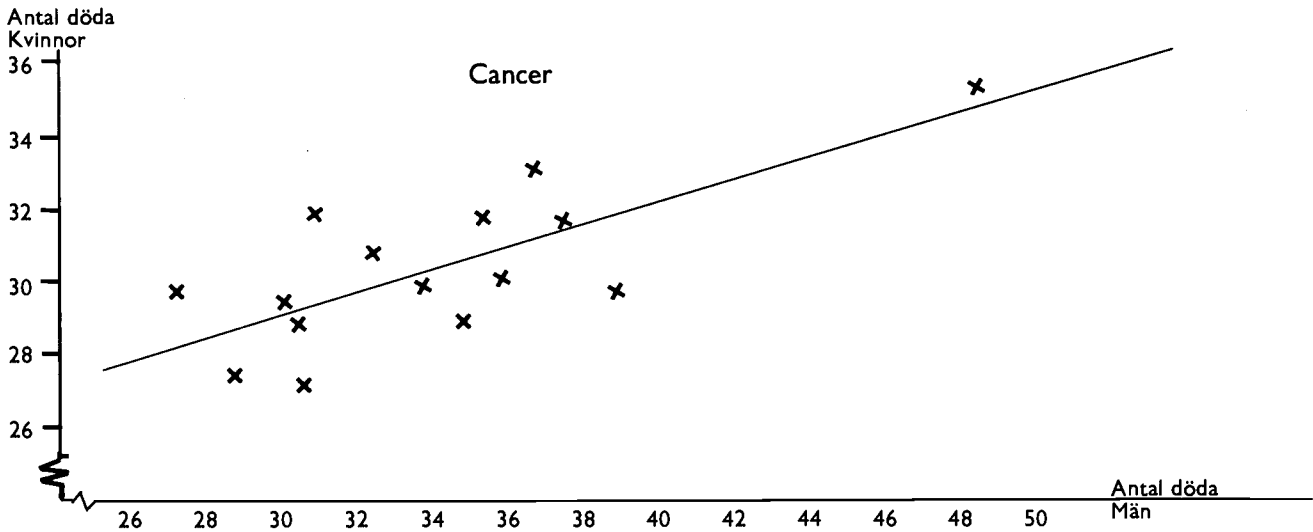
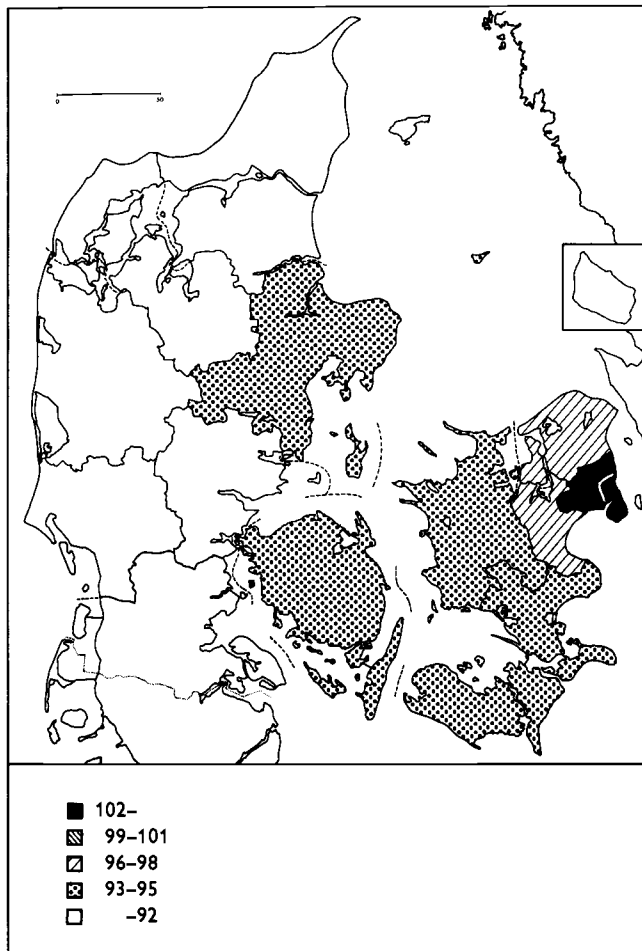

Diagram 9. Dödligheten i amtskommunerna för alla dödsorsaksgrupper utom hjärt- och kärlsjukdomar i åldersintervallet 45–74 år. Direkt standardisering.

Män

Kvinnor

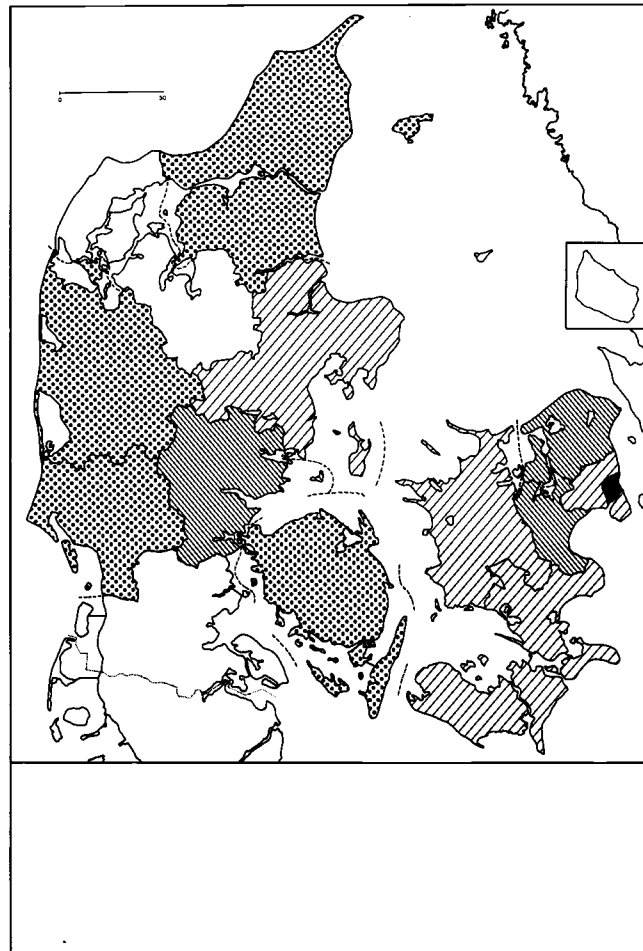
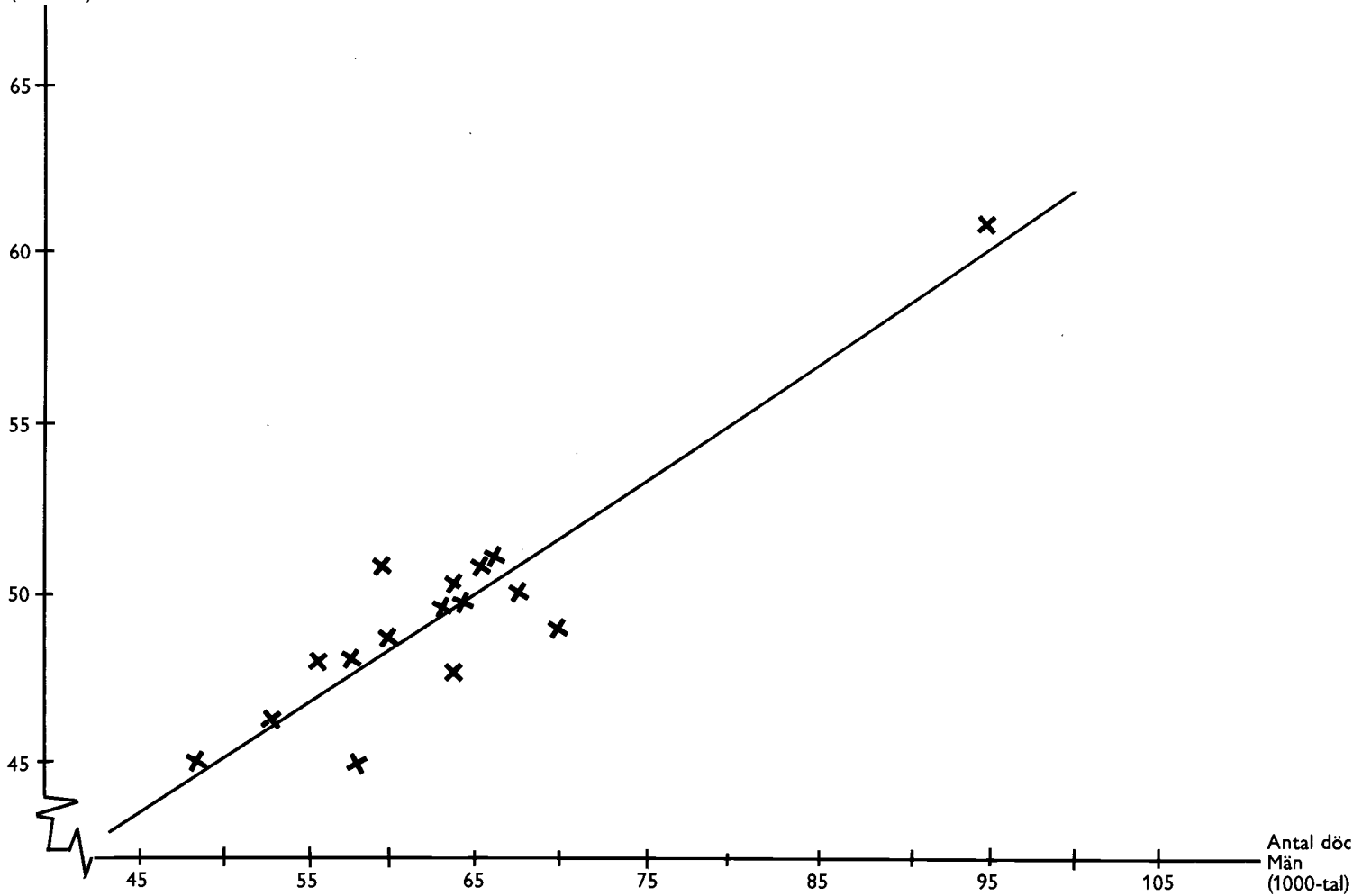

Diagram 10. Direkt standardiserat antal döda män och kvinnor i amtskommunerna för alla dödsorsaksgrupper utom hjärt- och kärlsjukdomar i åldersintervallet 45–74 år

Antal döda
Kvinnor
(1000-tal)

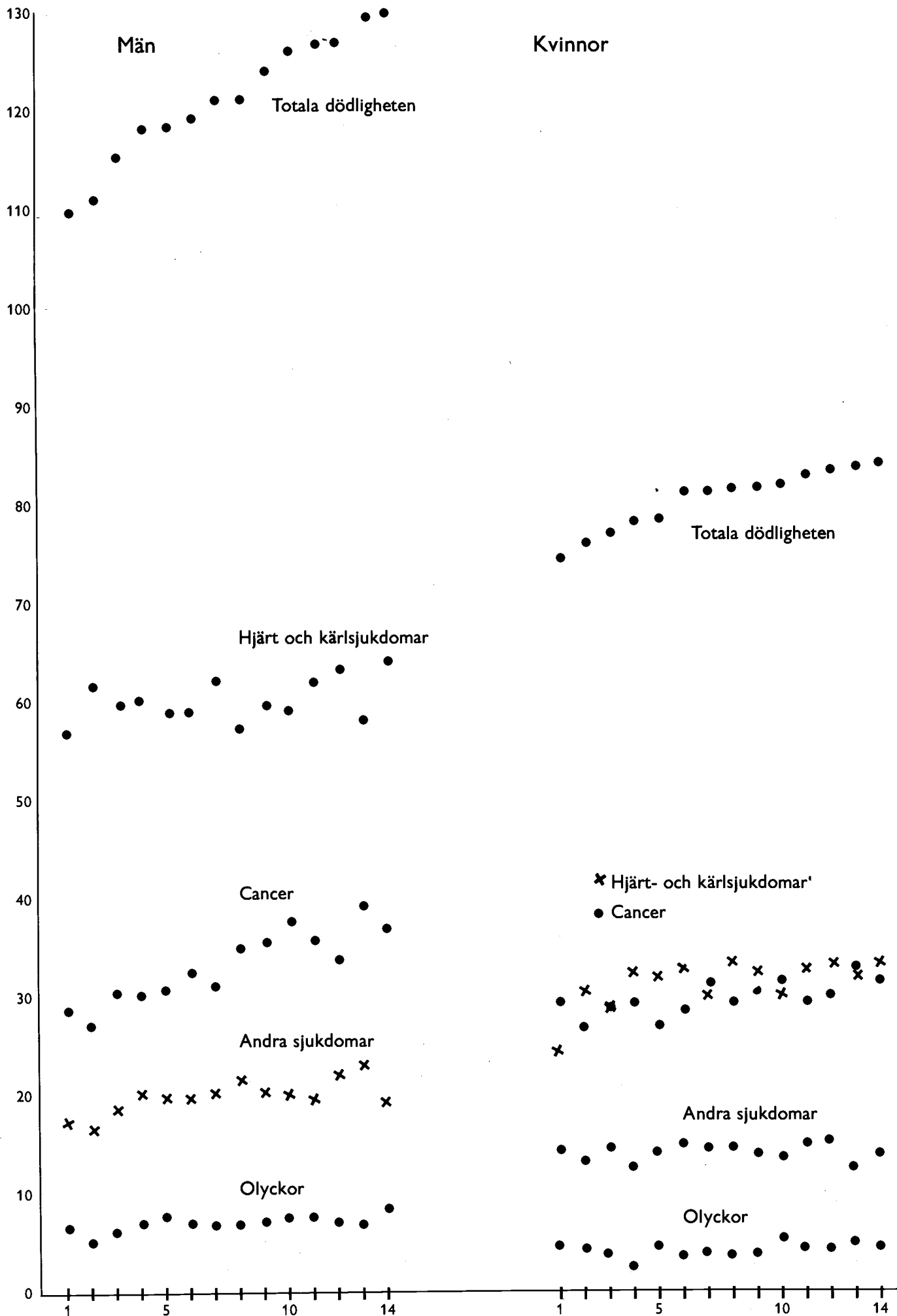

OBS! Skalorna olika på axlarna.

Diagram 11. Direkt standardiserat antal döda i amtskommunerna totalt samt efter dödsorsaksgrupper.

Antal döda
(1000-tal)

Män och kvinnor i åldersintervallet 45-74 år.

Amtskommunerna, rangordnade efter totaldödlighetens storlek

geografiskt närliggande amtskommuner under hänsyn taget till de skillnader i totaldödligheten som har observerats för åldersintervallet 45-74 år. Københavns och Frederiksberg kommuner har uteslutits på grund av deras mycket avvikande dödlighetsmönster, liksom Bornholm på grund av dess geografiska läge. Ånyo framkommer skillnaderna i dödlighetsnivån mellan de östra och västra delarna av landet. Cancer, speciellt lungcancer, visar de största variationerna områdena emellan. Enligt dessa beräkningar har Huvudstadsregionen utom Københavns och Frederiksberg kommuner drygt 11 pct högre totaldödlighet än västra Jylland, varav 60 pct härrör från huvudgruppen cancer. Om man eliminerar dödsfall i cancer

Tabell 18. Direkt standardiserat antal döda män i fyra landsdelar. Åldersintervallet 45-74 år.

	Huvudstadsreg. utom Kbh. + Frö. kommuner	Sjælland i övrigt	Fyn och östra Jylland	Jylland i övrigt
Cancer	37 978	35 772	33 302	30 554
härav lungcancer	14 257	12 328	11 597	9 423
Hjärt- och kärlsjukd.	60 498	61 079	60 983	59 162
"Andra" sjukdomar	21 009	20 219	21 378	19 137
Olyckor	7 818	7 747	7 000	6 973
Oupplysta	1 628	771	673	599
Summa	128 931	125 588	123 336	116 425

och jämför nivån för de övriga huvudgrupperna, blir det ingen dödlighetsskillnad mellan de tre östligaste landsområdena, och överdödligheten i Huvudstadsregionen (exkl. København och Frederiksberg) jämfört med västra Jylland sjunker till knappt 6 pct (från drygt 11 pct).

Återstoden av detta avsnitt skall ägnas åt en studie av dödligheten i ett urval undergrupper, med speciellt en jämförelse av dödlighetsmönstret hos män och kvinnor.

I tabellerna 8 och 9 i tabellbilagan redovisas dödligheten i huvudgruppen cancer och sju undergrupper av cancer. För varje undergrupp visar tabellerna dels det observerade antalet döda män och kvinnor (1971-79), dels ett index för amts-

kommunernas dödlighetsnivå i förhållande till landsgenomsnittet (indirekt standardisering). Dessutom visas korrelationen mellan mäns och kvinnors dödlighet.

Lungcancer uppvisar de största regionala variationerna inom huvudgruppen cancer för båda könen och mönstret är mycket likartat män och kvinnor emellan. Män i Københavns och Frederiksberg kommuner hade en dödlighetsnivå som var 161 pct av hela landets. Motsvarande tal för kvinnor var 170 pct. Också i övriga Huvudstadsregionen är dödligheten i lungcancer hög. Den sjunker ju längre västpå man kommer, och till exempel i Viborg amtskommun är nivån nära 40 pct lägre än landsgenomsnittet för både män och kvinnor. Dödsfall i lungcancer svarade för 36 pct av det totala antalet cancerdödsfall för män mot endast drygt 10 pct för kvinnor. Om man eliminerar lungcancer från den totala cancerdödligheten, minskar de regionala skillnaderna betydligt. Överdödligheten i København och Frederiksberg kommuner halveras nästan för båda könen och ingen region får ett index som understiger hela landets nivå med mer än 10 pct. Cancer i lymfatisk och blodbildande vävnad visar också ett relativt likartat regionalt mönster män och kvinnor emellan, med en förhållandevis hög nivå i Frederiksborg, Vestsjællands, Storstrøms och Viborg amtskommuner för båda könen. För män är denna undergrupp den enda i denna undersökning inom huvudgruppen cancer som inte har ett klart geografiskt mönster med högst dödlighet i östra delen av landet och lägst i västra. Gruppen svarar för 6-7 pct av det totala antalet cancerdödsfall.

För kvinnor är undergrupperna bröstcancer och underlivscancer viktiga. Cirka 20 pct av det totala antalet cancerdödsfall faller i var och en av dessa grupperna. Tillsammans med Roskilde och Vestsjællands amtskommuner har Københavns och Frederiksberg kommuner de högsta indexen för bröstcancer (minst 8 pct över landsnivån), medan Sønderjyllands amtskommun ligger nära 20 pct under landsgenomsnittet. Också i underlivscancer har kvinnor i Københavns och Frederiksberg kommuner ett förhållandevis högt indexvärde (112). Ungefär samma nivå observerades i Bornholms och Vejle amtskommuner, medan Ringkøbing och Viborg amtskommuner låg cirka 20 pct under landsnivån.

Tabellerna 10 och 11 i tabellbilagan ger amtskommunala upplysningar om dödligheten i hjärt- och kärlsjukdomar. Som tidigare nämnts har denna huvudgrupp de minsta skillnaderna regionerna emellan för båda könen (jfr diagram 6 och 7), och det regionala dödlighetsmönstret är olika för män och kvinnor (jfr diagram 8). I ischemiska hjärtsjukdomar har Københavns amtskommun den lägsta dödligheten bland alla regioner (för båda könen). Kvinnor i Københavns och Frederiksberg kommuner har också en låg dödlighet i denna undergrupp, medan män i dessa kommuner har drygt 8 pct högre dödlighet än landsgenomsnittet.

Undergruppen "övriga hjärt- och kärlsjukdomar" är den enda för vilken det geografiska öst-västliga dödlighetsmönstret återfinns för män. Kvinnornas dödlighetsmönster liknar i övrigt männens i denna dödsorsaksgrupp.

Till gruppen "andra" sjukdomar har i denna undersökning bl.a. räknats de dödsfall där det inte funnits tillräckligt underlag för att fastställa en primär dödsorsak, nämligen undergruppen "symptom och bristfälligt klassificerade tillstånd". Som framgår ur tabellerna 12 och 13 i tabellbilagan är dödsfall registrerade i denna sista grupp mycket ojämnt fördelade över landet. Över hälften härrör från Københavns och Frederiksberg kommuner samt Københavns amtskommun, medan det skulle varit 25-30 pct om fördelningen var jämn över landet. Dödlighetsmönstret i denna dödsorsaksgrupp är mycket likartat män och kvinnor emellan. Det kan därför vara anledning att tro att den observerade fördelningen utöver möjliga reella regionala skillnader också är påverkad av olika registreringspraxis regionerna emellan¹⁾. Om detta är riktigt kan det få betydelse för det regionala dödsorsaksmönstret i andra dödsorsaker, kanske främst för hjärt- och kärlsjukdomar. (Undersökningar har visat att dödsorsaken i många av de dödsfall som kodas som akut myocardefinfarkt, enligt de upplysningar som finns kring dödsfallet må anses som okänd). Man ska inte överdriva betydelsen av detta moment, för det gäller trots allt en relativt liten dödsorsaksgrupp. Ändå kan det kanske i viss utsträckning bidra till att förklara den observerade brist på vanligt regionalt mönster för hjärt- och kärlsjukdomar.

Bland övriga undergrupper inom huvudgruppen "andra" sjukdomar finner man stora regionala skillnader i antalet registrerade dödsfall i levercirros. Dödsorsaken svarar för drygt 9 pct av totalantalet dödsfall i "andra" sjukdomar hos män och drygt 7 pct för kvinnor. För båda könen kan ses en hög dödlighet i Huvudstadsregionen (undantaget Roskilde amtskommun för män), medan speciellt de jydiska amtskommunerna har låga dödlighetsindex.

Ett relativt likartat regionalt mönster män och kvinnor emellan återfinns också i dödsfall efter sjukdom i respirationsorganen. Änå är det Københavns och Frederiksberg kommuner som har haft den högsta dödlighetsnivån i förhållande till hela landet, men också Vejle och Århus amtskommuner samt Sønderjylland (för män) har relativt höga index. Övriga Huvudstadsregionen och Bornholms amtskommun har en låg dödlighet i förhållande till landsgenomsnittet. Speciellt för kvinnor är denna dödsorsaksgrupp relativt liten, varför endast ett tiotal dödsfall kan ge kraftigt utslag i indexvärdet.

¹⁾ Ur undersökningen av dödsattesterna för åren 1977 och 1978 (jfr avsnitt 3.3) framgår att det företagits en rättsläklig liksyn i 72 pct av de tillfällen där som primär dödsorsak "symptom och bristfälligt klassificerade tillstånd" angivits för åldersintervallet 45-74 år.

Övriga dödsfall i huvudgruppen "andra" sjukdomar har relativt små regionala variationer för män, om man bortser från Københavns och Frederiksberg kommuner, där nivån är nära 30 pct över landsgenomsnittet. För kvinnor är de regionala variationerna större, och dödlighetsmönstret är olika männens. Högst dödlighet observerades i Ringkøbing amtskommun (drygt 14 pct över landsnivån) medan Københavns amtskommun hade den avgjort lägsta nivån (drygt 20 pct under landsnivån).

Tabellerna 14 och 15 i tabellbilagan ger upplysningar om amtskommunernas olycksdödlighet. Också i detta åldersintervall är dödligheten i motorolyckor mycket låg för båda könen i Københavns och Frederiksberg kommuner samt i Københavns amtskommun. Självmordsdödsfallen har et likartat mönster för män och kvinnor, med högre dödlighet än landsgenomsnittet i amtskommunerna inom Huvudstadsregionen, och lägre i övriga landet.

5.3.5. Åldersintervallet 75 år och däröver. De regionala variationerna i dödligheten är minst för de högsta åldersklasserna. Skillnaden mellan männens och kvinnornas dödlighetsnivå minskar också. Som framgår ur tabell 19, hade män

Tabell 19. Jämförelse av dödligheten hos män och kvinnor i 75 års ålder och däröver. Direkt standardisering. (Standardpopulation = medelfolkmängden i hela landet, 1971-79, båda könen tillsammans).

Ålder	Standardpopulation	Beräknat antal döda efter dödsorsaksgrupp					
		Summa	Cancer	Hjärt- och kärlsjukd.	"Andra" sjukd.	Olyckor	Opplyst
----- Män -----							
75-79	1 181 133	94 908	21 701	53 086	17 220	2 600	300
80-84	693 266	83 725	15 457	49 613	16 105	2 413	138
85-89	305 093	56 948	7 847	35 558	11 874	1 628	40
90-94	86 160	24 206	2 300	15 521	5 512	854	19
95 +	14 171	5 845	348	3 828	1 404	265	-
75 +	2 279 823	265 632	47 653	157 606	52 115	7 760	497
----- Kvinnor -----							
75-79	1 181 133	59 932	13 017	33 987	11 032	1 725	171
80-84	693 266	59 873	9 876	37 093	10 857	1 949	98
85-89	305 093	45 198	5 572	29 260	8 538	1 791	37
90-94	86 160	20 608	1 707	13 904	4 143	840	14
95 +	14 171	5 172	270	3 519	1 159	220	5
75 +	2 279 823	190 783	30 442	117 763	35 729	6 525	325
Dödl. hos män (kv=100)		139	157	134	146	119	153

i 75 års ålder och däröver 39 pct högre dödlighet än kvinnor i motsvarande ålder under perioden 1971-79, mot drygt 80 pct i genomsnitt i åldersintervallet 45-74 år.

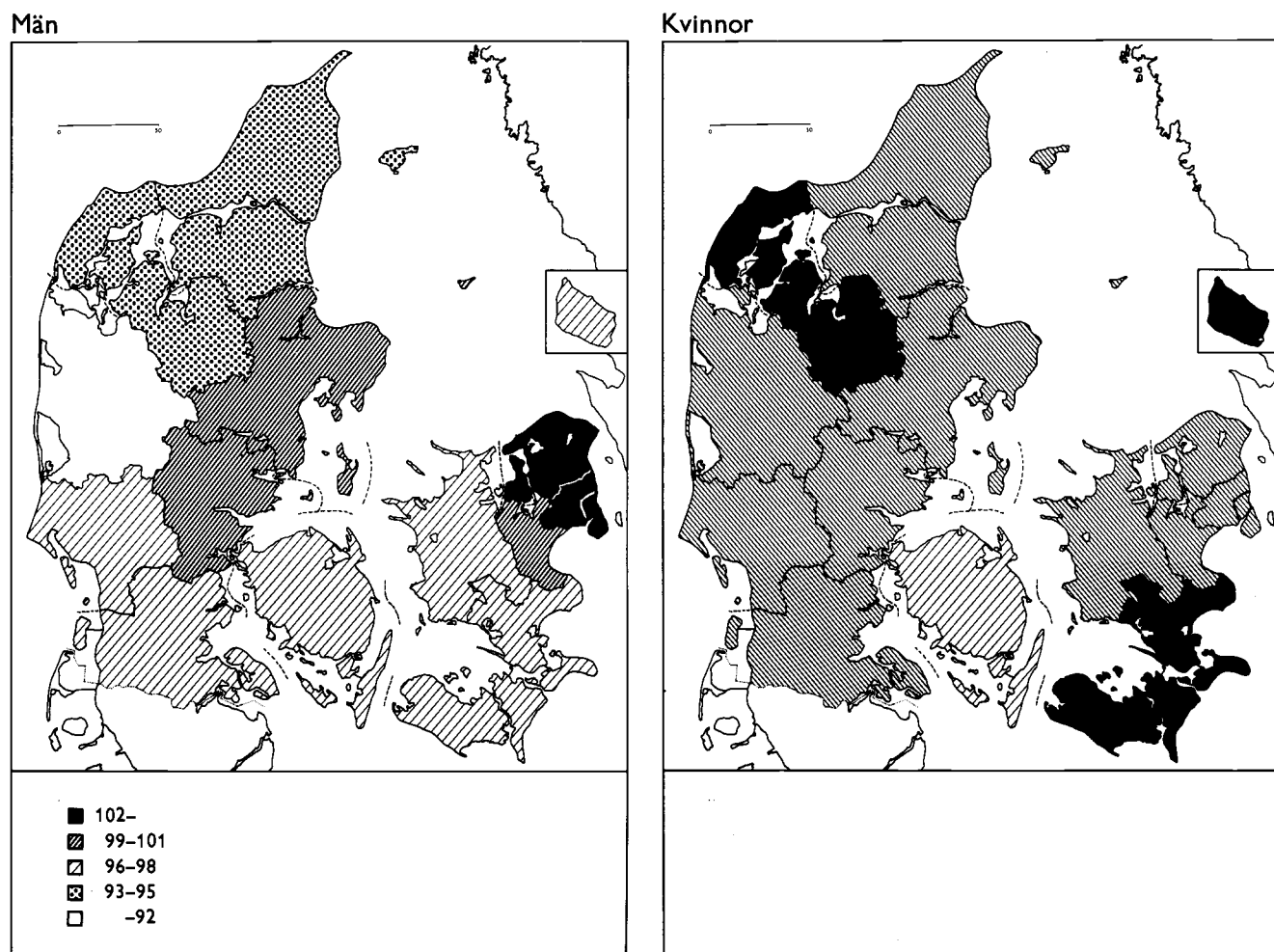
I åldersintervallet 75 år och däröver har angivits en dödsorsak i gruppen hjärt- och kärlsjukdomar i drygt 60 pct av dödsfallen, medan knappt 17 pct har diagnosen cancer (tabell 20).

Tabell 20. Dödsfallens fördelning på dödsorsaker i åldersintervallet 75 år och däröver. Hela landet.

Dödsorsak	Män		Kvinnor	
	Antal	Pct	Antal	Pct
Cancer	18 811	18.1	18 458	15.8
matsmältningsorg. och bukhinna	7 483		8 289	
lungcancer	3 870		1 165	
övr. cancer	7 458		9 004	
Hjärt- och kärlsjukd.	61 360	59.2	72 160	61.8
ischemiska hjärtsjukd.	39 628		41 858	
kärlsjukd. i hjärnan	12 066		16 568	
övr. hjärt- och kärlsj.	9 666		13 734	
"Andra" sjukdomar i respirationsorg. symptom o. bristf. kl. tillstånd	20 264	19.6	21 877	18.8
övr. "andra" sjukdomar	9 778		8 604	
Olyckor	3 016	2.9	4 007	3.4
Oupplyst	199	0.2	196	0.2
Summa	103 650	100.0	116 698	100.0

Kartorna i diagram 12 visar amtskommunernas dödlighetsnivå i förhållande till hela landets. Det observeras större regionala skillnader för män än för kvinnor. Det geografiska mönstret för män med högst dödlighet i Københavns och Frederiksberg kommuner samt i de omkringliggande amtskommunerna och lägst i västra Jylland återfinns också i detta åldersintervall. För kvinnor har nio av de femton regionerna mindre än 2 pct avvikelse från landsgenomsnittet. Till skillnad från vad som har redovisats tidigare om den vuxna befolkningens dödlighet hade kvinnorna i Københavns och Frederiksberg kommuner den lägsta dödligheten jämfört med hela landet, med ett index på 97,1. Samma nivå observeras också för

Diagram 12. Dödligheten i amtskommunerna i åldersintervallet 75 år och däröver. Direkt standardisering.

kvinnor i Fyns amtskommun. Den högsta dödligheten observeras nu för kvinnor i Viborg amtskommun med knappt 8 pct högre nivå än landet som helhet. Dödligheten hos män och kvinnor över 75 års ålder uppvisar nästan motsatt mönster.

Tabellerna 16 och 17 i tabellbilagan redovisar totaldödligheten och dödligheten i huvudgrupperna av dödsorsaker. Tabellerna visar dels det observerade antalet dödsfall bland män och kvinnor i den aktuella åldersklassen, dels ett indirekt standardiserat index för amtskommunernas dödlighetsnivåer i förhållande till landsgenomsnittet.

Generellt återfinns tendenserna för dödligheten efter dödsorsak på regional nivå för åldersintervallet 45-74 år också för personer över 75 års ålder. De regionala variationerna är ofta mindre och den totala dödlighetens fördelning på dödsorsaker är också en annan, med speciellt en mindre andel cancerdödsfall

ock en större andel dödsfall i hjärt- och kärlsjukdomar jämfört med i åldersintervallet 45-74 år.

Dödligheten efter dödsorsak skall annars inte kommenteras närmre här, bland annat för det att diagnoserna vanligen räknas som osäkrare än i lägre åldersgrupper.

5.4. Dödligheten i Københavns och Frederiksberg kommuner

5.4.1 Jämförelse med övriga landet under ett. Den höga dödligheten i Københavns och Frederiksberg kommuner har omtalats i många sammanhang i denna rapport. I detta avsnitt jämförs dödlighetsmönstret i dessa båda kommuner med övriga landets under ett. Vid jämförelsen kommer speciell vikt att läggas vid de grupper av dödsorsaker som visar de största avvikelserna från övriga landet.

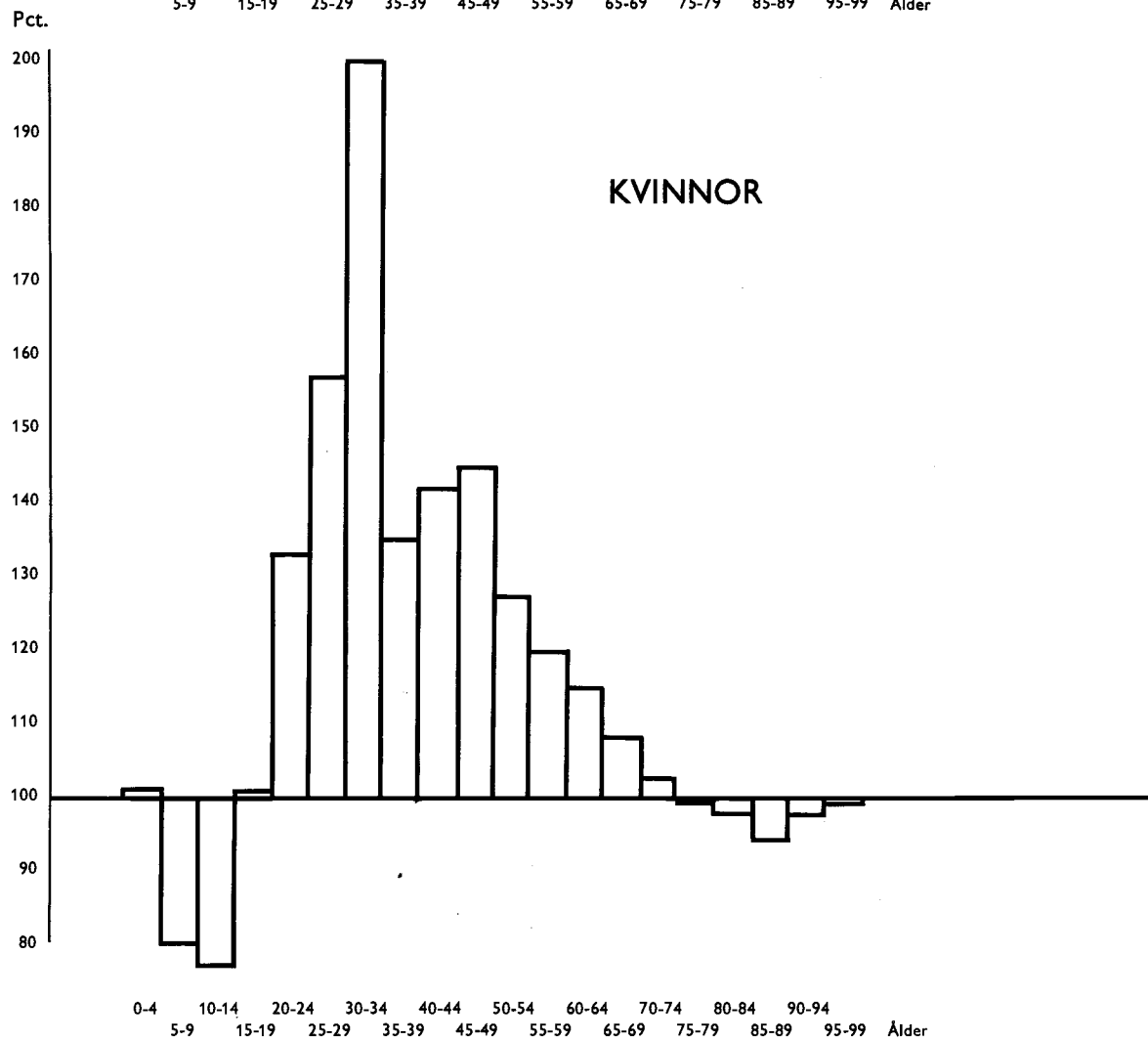
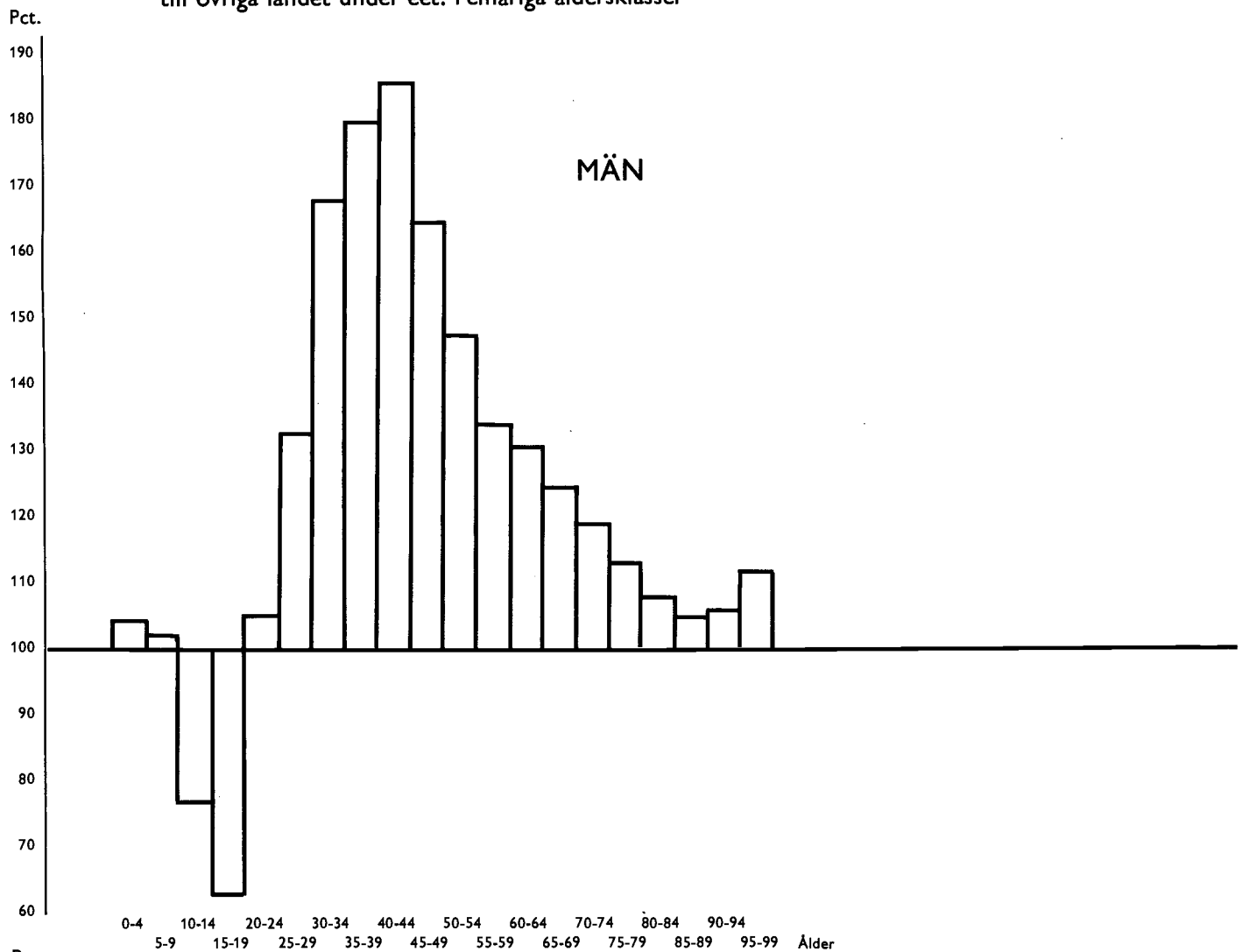
Under perioden 1971-79 hade män i Københavns och Frederiksberg kommuner 26 pct högre dödlighet än män i genomsnitt i övriga landet medan kvinnornas överdödlighet var 6 pct. Som framgår ur diagram 13 varierar avvikelserna mycket med åldern, och den låga dödligheten hos äldre kvinnor i Københavns och Frederiksberg kommuner gör att kvinnornas totala överdödlighet begränsas till 6 pct.

Som framgår ur tabell 21 (jfr tabell 10) är dödligheten i 5-19 års ålder låg i Københavns och Frederiksberg kommuner för både män och kvinnor jämfört med övriga landets.

Tabell 21. Dödligheten i åldersintervallet 5-19 år i Københavns och Frederiksberg kommuner jämfört med övriga landet under ett. Indirekt standardisering.

	Män		Kvinnor	
	Observerat antal döda	Indirekt stand. index	Observerat antal döda	Indirekt stand. index
Sjukdomar	74	89.0	44	75.7
Olyckor	109	61.6	62	95.1
motorolyckor	55	43.3	33	67.5
övriga olyckor	54	108.4	29	177.9
Oupplysta	10	147.1	5	217.4
Summa	193	72.3	111	88.1

Diagram 13. Dödligheten i København och Frederiksberg kommune i förhållande till övriga landet under eet. Femåriga åldersklasser

Det har observerats ett lägre antal döda än förväntat om Københavns och Frederiksberg kommuner skulle ha haft övriga landets dödlighetsnivå i både sjukdomar och olyckor, men den låga dödligheten i motorolyckor bidrar speciellt mycket till den förhållandevis låga totala dödlighetsnivån.

I åldersintervallet 20-44 år har Københavns och Frederiksberg kommuner en betydligt högre dödlighet än övriga landet. För män kan det för observationsperioden konstateras en 67-pct överdödlighet jämfört med övriga landet, mot en 60-pct för kvinnor (indirekt standardisering). Tabell 22 visar att Københavns och Frederiksberg kommuners dödlighet är högre än övriga landets i alla huvudgrupper av dödsorsaker för båda könen. Det är främst i gruppen "andra" sjukdomar och i olycksdödligheten som Københavns och Frederiksberg kommuner visar stora skillnader från resten av landet. Till gruppen "andra" sjukdomar räknas

Tabell 22. Dödligheten i åldersintervallet 20-44 år i Københavns och Frederiksberg kommuner jämfört med i övriga landet under ett. Indirekt standardisering.

	Män		Kvinnor	
	Observerat antal döda	Indirekt stand. index	Observerat antal döda	Indirekt stand. index
Cancer	242	107.7	312	114.7
lungcancer	36	161.4	27	149.2
bröstcancer	-	-	84	128.6
underlivscancer	-	-	82	121.3
övr. cancer	206	101.8	119	98.6
Hjärt- och kärlsjukd.	280	150.2	97	105.4
ischemiska hjärtsjukd.	160	141.0	29	106.6
övr. hjärt- o. kärlsjukd.	120	163.7	68	105.1
"Andra" sjukdomar	499	212.7	230	155.9
levercirros	116	441.4	27	262.1
symptom o. bristf. kl. tillstånd	117	308.7	37	327.4
övr. "andra" sjukdomar	266	156.1	166	132.1
Olyckor	1 210	172.2	516	236.8
motorolyckor	148	58.2	36	57.0
självmord	614	229.8	317	290.6
skador som inte kan kl. som olycka ell. självmord	184	477.9	92	505.6
övr. olyckor	264	184.9	71	257.2
Oupplyst	114	202.5	31	298.1
Summa	2 345	166.9	1 186	160.3

också de dödsfall för vilka det inte varit möjligt att fastställa en exakt dödsorsak ("symptom och bristfälligt klassificerade tillstånd"). Huvudparten av dessa dödsfall inträffar utanför sjukhus. Denna grupp är starkt överrepresenterad i Københavns och Frederiksberg kommuner med mer än tre gånger högre dödlighet än i övriga landet. Männens överdödlighet i levercirros är ändå högre. Också i övriga dödsorsaker inom gruppen är dödligheten högre för både män och kvinnor i Københavns och Frederiksberg kommuner, men överdödligheten för män faller till 56 pct (från 113) och för kvinnor till 32 pct (från 56) om dödsfallen i levercirros och de med dödsorsaken "symptom och bristfälligt klassificerade tillstånd" utesluts.

Tabell 22 visar också att olycksdödligheten är mycket hög i Københavns och Frederiksberg kommuner. Här är det främst självmorden och de dödsfall som inte kunnat klassificeras som olycka, självmord eller mord (vanligen förgiftningar), som bidrar till denna höga dödlighet. Dödligheten i motorolyckor är mycket låg också i detta åldersintervall, nämligen drygt 40 pct lägre än i övriga landet för både män och kvinnor.

Sammanfattningsvis kan sägas att den betydande överdödligheten som har observerats i Københavns och Frederiksberg kommuner för åldersintervallet 20-44 år är koncentrerad till dödsorsakerna levercirros, dödsfall där en exakt primär dödsorsak inte kunnat fastställas, självmord samt skador som inte kan klassificeras som olycka, självmord eller mord. I övriga landet svarar dessa dödsorsaker för 26 pct av det totala antalet dödsfall i åldersintervallet för män och 20 pct för kvinnor. I Københavns och Frederiksberg kommuner är motsvarande andelar nära nog det dubbla: 44 pct för män och 40 pct för kvinnor. I övriga dödsorsaker har män i Københavns och Frederiksberg kommuner 27 pct högre dödlighet än övriga landet och kvinnor 21 pct.

I åldersintervallet 45-74 år var dödligheten i Københavns och Frederiksberg kommuner 35 pct högre för män än i övriga landet och 13 pct för kvinnor under observationsperioden (indirekt standardisering). Överdödligheten för män svarar till drygt 7.000 fler dödsfall än förväntat under nioårsperioden jämfört med om dödlighetsnivån hade varit som i övriga landet. Drygt 35 pct av dessa dödsfall härrör från registrerade cancerdödsfall, drygt 30 pct från gruppen "andra" sjukdomar och knappt 25 pct från gruppen hjärt- och kärlsjukdomar. För kvinnor var det grupperna cancer och "andra" sjukdomar som bidrog mest till överdödligheten, medan det i hjärt- och kärlsjukdomar har observerats en något lägre dödlighet i Københavns och Frederiksberg kommuner än för övriga landets kvinnor.

Med undantag för cancer i de lymfatiska och blodbildande organen har det observerats en högre dödlighet i alla undergrupper av cancer som det finns upplysningar om i denna undersökning (tabell 23). Speciellt hög är dödligheten i lungcancer, där nivån är 84 pct över övriga landets dödlighet för män och 107

Tabell 23. Dödligheten i åldersintervallet 45-74 år i Københavns och Frederiksberg kommuner jämfört med i övriga landet under ett. Indirekt standardisering.

	Män		Kvinnor	
	Observerat antal döda	Indirekt stand. index	Observerat antal döda	Indirekt stand. index
Cancer	8 020	145.3	7 036	118.4
lungcancer	3 462	183.8	1 112	207.3
bröstcancer	16	275.9	1 303	110.4
underlivscancer	-	-	1 323	115.8
lymfatiska och blodbildande vävnad	425	99.6	399	99.4
övriga cancer	4 117	128.5	2 899	108.0
Hjärt- och kärlsjukdomar	11 667	117.3	6 497	97.6
ischemiska hjärtsjukd.	8 138	110.4	3 665	89.9
kärlsjukd. i hjärnan	1 641	119.3	1 433	99.7
övr. hjärt- o. kärlsjukd.	1 888	157.8	1 399	122.5
"Andra" sjukdomar	5 540	164.4	3 743	124.7
bronkit. m.m.	1 195	133.5	561	146.1
levercirros	771	316.8	312	152.0
symptom o. bristf. kl. tillstånd	1 158	259.2	763	232.9
övr. "andra" sjukdomar	2 416	135.4	2 107	101.1
Olyckor	1 589	144.6	1 283	150.3
motorolyckor	221	68.7	156	73.1
självmord	869	176.6	780	188.7
skador som inte kan kl. som olycka ell. självmord	107	343.0	116	258.4
övr. olyckor	392	154.9	231	126.5
Oupplyst	304	215.5	163	225.4
Summa	27 120	135.1	18 722	113.3

pct för kvinnor. Lungcancer svarar för 63 pct av det totala antalet fler cancerdödsfall hos män och 53 pct hos kvinnor som observerats i Københavns och Frederiksberg kommuner mot vad som skulle varit fallet om cancerdödligheten i de båda kommunerna var som övriga landets.

I huvudgruppen hjärt- och kärlsjukdomar har det för män observerats en 17 pct högre dödlighetsnivå i Københavns och Frederiksberg kommuner än i övriga landet. För kvinnor i dessa båda kommuner ligger den motsvarande dödligheten ett par pct under den nivå som har observerats för övriga landet, främst beroende på

undergruppen ischemiska hjärtsjukdomar, där nivån är 10 pct under den som har registrerats i övriga landet. I viss utsträckning kan detta utöver reella olikheter också återspegla de skillnader i diagnosepraxis som nämndes i diskussionen om de observerade regionala variationerna i dödlighetsnivån i undergruppen "symptom och bristfälligt klassificerade tillstånd" i avsnitt 5.3.4 (jfr också avsnitt 3.3). Den sistnämnda dödsorsaksgruppen har nämligen en betydlig överdödlighet för kvinnor i Københavns och Frederiksberg kommuner (133 pct över resten av landet) och sammanlagt med undergruppen ischemiska hjärtsjukdomar erhålls ett index på 101 (104 för huvudgruppen hjärt- och kärlsjukdomar). Motsvarande momenter gäller för män. I ischemiska hjärtsjukdomar har män i Københavns och Frederiksberg kommuner 10 pct högre dödlighet än män i övriga landet, mindre än i de flesta andra dödsorsaksgrupper. Samtidigt har de en överdödlighet på 160 pct i undergruppen "symptom och bristfälligt klassificerade tillstånd". De två grupperna sammanlagt ger ett index på 119 (123 för huvudgruppen hjärt- och kärlsjukdomar).

Dessa betraktningar är naturligtvis inte ett uttryck för att alla dödsfall utan angiven exakt primär dödsorsak bör räknas samman med ischemiska hjärtsjukdomar. Tidigare refererade undersökningar (jfr avsnitt 3.3) har emellertid visat att det finns en tendens till överskattning av antalet dödsfall i just ischemiska hjärtsjukdomar bland de dödsfall som inträffar utanför sjukhus och för vilka det inte företages obduktion eller rättsläklig liksyn. Københavns och Frederiksberg kommuner har en förhållandevis hög obduktionsfrekvens (tabell 3) och en stor andel av dödsfallen inträffar på sjukhus (tabell 2). Bland de sjukdomsdödsfall som inträffar utanför sjukhus företas rättsläklig liksyn i 38 pct av tillfällena i Københavns och Frederiksberg kommuner mot i 19 pct för övriga landet i åldersgruppen 45-74 år, män och kvinnor tillsammans för åren 1977 och 1978. Vid rättsläklig liksyn (utan obduktion) utställs diagnosen "symptom och bristfälligt klassificerade tillstånd" i 34 pct av sjukdomsdödsfallen mot i endast knappt 3 pct av de sjukdomsdödsfall som inträffar utanför sjukhus och utan obduktion och rättsläklig liksyn (uppgifterna avser hela landet, män och kvinnor tillsammans under perioden 1977-78). Den grupp av sjukdomsdödsfall för vilken det är störst risk att få en överregistrering av ischemiska hjärtsjukdomar, är således mindre i dessa båda kommuner än i övriga landet (knappt 17 pct mot 25 pct i övriga landet, 1977-78), vilket kan ha bidragit till att man har fått de förhållandevis låga registrerade indexen för ischemiska hjärtsjukdomar för både män och kvinnor, även om man inte skall bortse från reella skillnader.

Bland övriga undergrupper inom huvudgruppen "andra" sjukdomar har för båda könen i Københavns och Frederiksberg kommuner observerats överdödlighet i bronkit m.m. liksom åter i levercirros. I de resterande undergrupperna har kvinnor ungefär den nivå som har observerats för övriga landet, medan män också i dessa har

en betydande överdödlighet (35 pct).

Också olycksdödligheten i Københavns och Frederiksberg kommuner har för båda könen en betydligt högre nivå än den som har observerats i resten av landet; 45 pct över för män och 50 pct för kvinnor. Åter är det speciellt självmordsdödligheten som är hög, medan dödligheten som följd av en motorolycka ligger omkring 30 pct under övriga landets för båda könen.

Som framgår ur tabell 24, går många av de tendenser som observerades för

Tabell 24. Dödligheten i åldersintervallet 75 år och däröver i Københavns och Frederiksberg kommuner jämfört med i övriga landet under ett. Indirekt standardisering.

	Män		Kvinnor	
	Observerat antal döda	Indirekt stand. index	Observerat antal döda	Indirekt stand. index
Cancer	3 865	132.7	4 588	104.7
lungcancer	1 195	224.7	412	174.1
övr. cancer	2 670	112.2	4 176	100.1
Hjärt- och kärlsjukdomar	9 988	102.0	16 437	92.3
ischemiska hjärtsjukdomar	6 641	105.3	9 666	94.0
kärlsjukdomar i hjärnan	1 642	82.5	3 355	79.6
övr. hjärt- och kärlsjukd.	1 705	113.8	3 416	103.1
"Andra" sjukdomar	3 743	119.2	5 334	100.9
symptom och bristf. kl. tillstånd	564	179.6	949	160.3
övr. "andra" sjukdomar	3 179	112.5	4 385	93.4
Olyckor	489	101.8	972	100.0
självmord	120	148.3	118	183.2
övr. olyckor	369	92.3	854	94.0
Oupplyst	81	344.7	71	180.2
Summa	18 166	111.1	27 402	96.2

åldersintervallet 45-74 år också igen för personer i 75 års ålder och däröver. Skillnaderna i dödlighetsnivån mellan Københavns och Frederiksberg kommuner samt övriga landet är emellertid mindre än i yngre åldrar. Männen i de båda kommunerna hade 11 pct högre dödlighet än i övriga landet, medan dödligheten hos kvinnor var knappt 4 pct under övriga landets.

5.4.2. Civilståndsfördelningens betydelse. I denna studie ingår upplysningar om befolkningens kön, ålder och hemortskommun samt primära dödsorsaker. Civilståndsupplysningar har inte tagits med, främst för att begränsa materialets omfång. Det är emellertid betydande skillnader i dödligheten hos olika civilståndsgrupper. Giftna personer har en lägre dödlighet än ensamstående för båda könen. Olikheter i regionernas civilståndssammansättning kan således vara en bakomliggande faktor som påverkar den observerade dödlighetsnivån i regionerna, utan att dödligheten i de enskilda civilståndsgrupperna behöver avvika väsentligt från den i andra regioner.

Tabell 25 visar fördelningen på civilstånd för åldersklasserna 35-39 år och 60-64 år i amtskommunerna pr. 1.1.1975¹⁾ När man jämför civilståndsfördelningarna amtskommunerna emellan, visar övriga åldersklasser liknande tendenser.

Som framgår ur tabellen har främst Københavns och Frederiksberg kommuner en civilståndssammansättning som avviker mycket från övriga regioners, med en lägre andel giftna personer. Samtidigt har dessa både kommuner för de flesta åldersklasser en mycket högre dödlighet än övriga områden. I detta avsnitt skall effekten av den avvikande civilståndsstrukturen på dödlighetsnivån belysas.

I diagram 14 visas hela landets observerade dödskvotienter för män och kvinnor (femåriga åldersklasser) efter civilstånd. Uppgifterna är hämtade från de dödsfallsstatistikregister som är grundlag för den årliga dödlighetsstatistiken och avser perioden 1971-79. Det ingår inga upplysningar om primär dödsorsak i denna redovisning.

För båda könen gäller att giftna personer har den lägsta dödligheten och frånskilda den högsta. Ogiftna personer och änklings/änkor har ungefär samma nivå, högre än giftna, men lägre än de frånskilda. Det är relativt större skillnader i dödligheten i olika civilstånd hos män än hos kvinnor. För båda könen kan ses att de relativa skillnaderna minskar med åldern.

Vid sidan av de civilståndsspecifika dödskvotienterna för hela landet har motsvarande uppgifter beräknats för Københavns och Frederiksberg kommuner och för övriga landet. Tabell 26 visar dödligheten i Københavns och Frederiksberg kommuner i relation till övriga landet efter kön, ålder och civilstånd. För båda könen gäller vanligtvis att Københavns och Frederiksberg kommuner har en betydligt högre dödlighet än övriga landet för alla civilstånd. För äldre kvinnor är dock förhållandet det motsatta.

1) Uppgifterna avser det formella civilståndet. Det föreligger ingen möjlighet att korrigera för samboende utan äktenskap.

Tabell 25. Civilståndsfördelningen i amtskommunerna 1.1.1975. Pct.

		35-39 år				60-64 år			
		Ogift	Gift	Änkling	Frånskild	Ogift	Gift	Änkling	Frånskild
København och Frederiksberg	M	22.0	60.5	0.4	17.1	7.5	74.9	6.4	11.2
	Kv	14.2	66.3	1.6	18.0	11.2	53.4	21.4	14.0
Københavns amtskommun	M	9.0	82.4	0.4	8.2	4.3	84.3	4.7	6.8
	Kv	6.2	82.3	1.1	10.3	8.6	62.3	19.5	9.7
Frederiksborg amtskommun	M	8.8	84.6	0.3	6.3	7.9	81.2	5.4	5.5
	Kv	4.4	87.3	1.1	7.2	8.0	65.3	19.5	7.2
Roskilde "	M	7.4	86.8	0.3	5.6	7.3	81.9	5.4	5.4
	Kv	3.4	89.5	0.8	6.3	6.6	68.3	19.4	5.7
Vestsjællands "	M	11.3	83.7	0.3	4.8	9.9	80.4	5.6	4.1
	Kv	5.0	88.1	1.3	5.6	8.6	66.4	20.6	4.4
Storstrøms "	M	12.2	82.4	0.3	5.1	10.9	79.6	6.1	3.5
	Kv	5.2	87.9	1.4	5.6	7.2	68.3	20.4	4.1
Bornholms "	M	14.1	81.3	0.1	4.5	10.4	80.9	5.3	3.4
	Kv	4.0	89.9	1.4	4.7	8.0	68.5	20.4	3.2
Fyns "	M	10.0	84.6	0.3	5.1	9.0	81.9	5.5	3.6
	Kv	4.8	88.0	1.2	5.9	7.8	68.0	19.7	4.5
Sønderjyllands "	M	10.0	86.6	0.2	3.2	8.2	84.0	5.4	2.5
	Kv	3.3	91.8	1.4	3.5	6.5	69.8	20.0	3.7
Ribe "	M	12.1	83.2	0.3	4.4	9.4	81.8	5.4	3.3
	Kv	4.1	90.5	1.2	4.2	7.6	67.8	20.8	3.7
Vejle "	M	9.5	85.4	0.4	4.8	8.9	81.9	5.0	4.2
	Kv	4.9	88.6	1.1	5.4	9.1	66.1	20.2	4.6
Ringkøbing "	M	11.3	85.6	0.2	2.9	11.5	80.9	5.1	2.6
	Kv	4.7	90.4	1.1	3.7	9.2	68.5	19.7	2.6
Århus "	M	10.6	83.3	0.2	5.8	7.6	82.5	5.5	4.4
	Kv	6.0	86.2	1.4	6.4	8.5	64.9	20.6	5.9
Viborg "	M	12.2	84.8	0.4	2.6	11.0	82.0	5.0	2.0
	Kv	5.2	91.1	1.1	2.6	9.4	70.1	18.6	1.9
Nordjyllands "	M	11.2	84.8	0.3	3.7	10.0	81.4	5.7	3.0
	Kv	4.7	89.7	1.1	4.5	7.9	68.3	20.1	3.7
Hela landet	M	11.5	81.8	0.3	6.5	8.5	80.8	5.5	5.2
	Kv	5.9	85.7	1.2	7.2	8.8	64.0	20.3	6.9

Diagram 14. Dödligheten efter civilstånd. Hela landet, 1971–1979. Män.

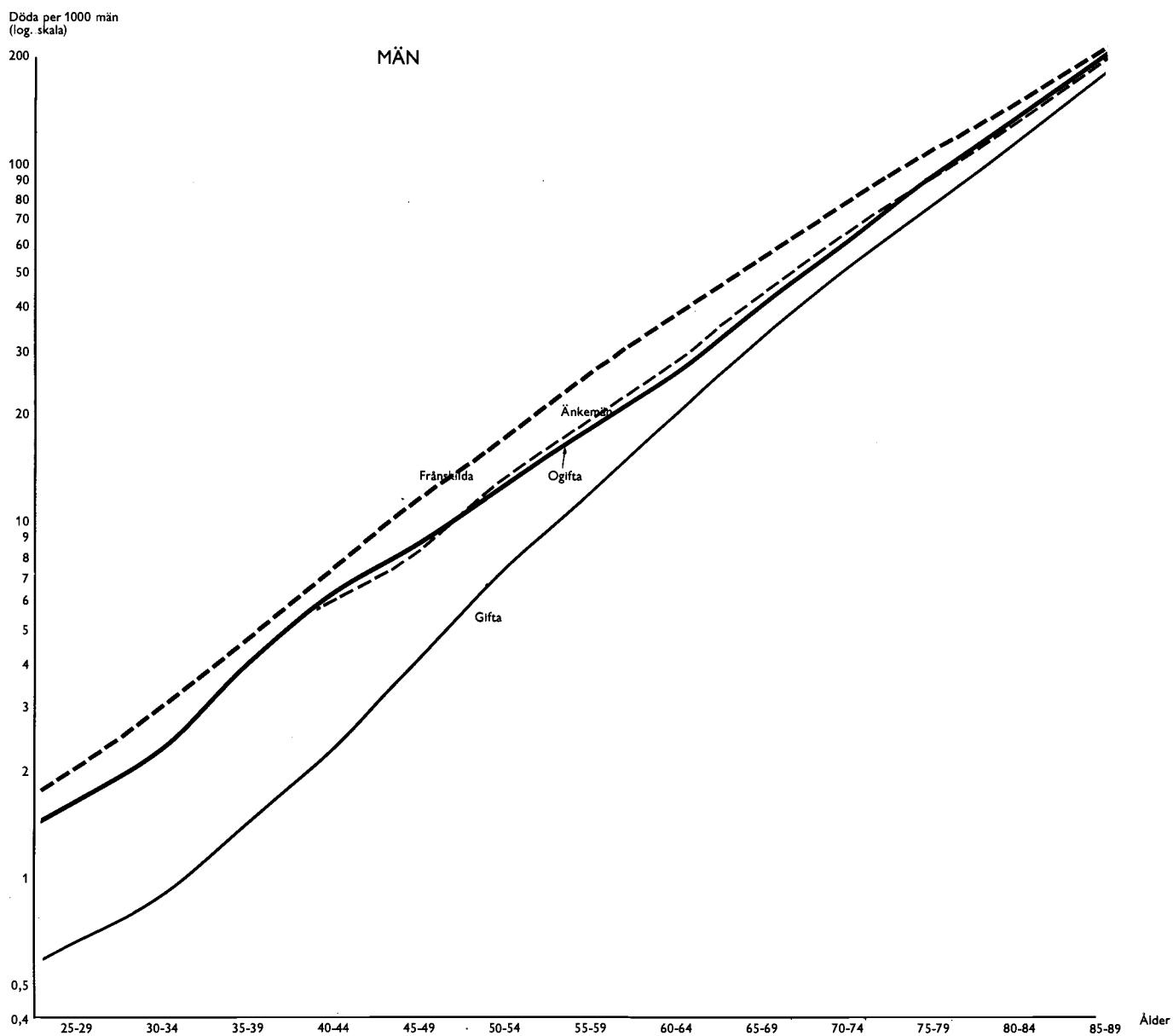
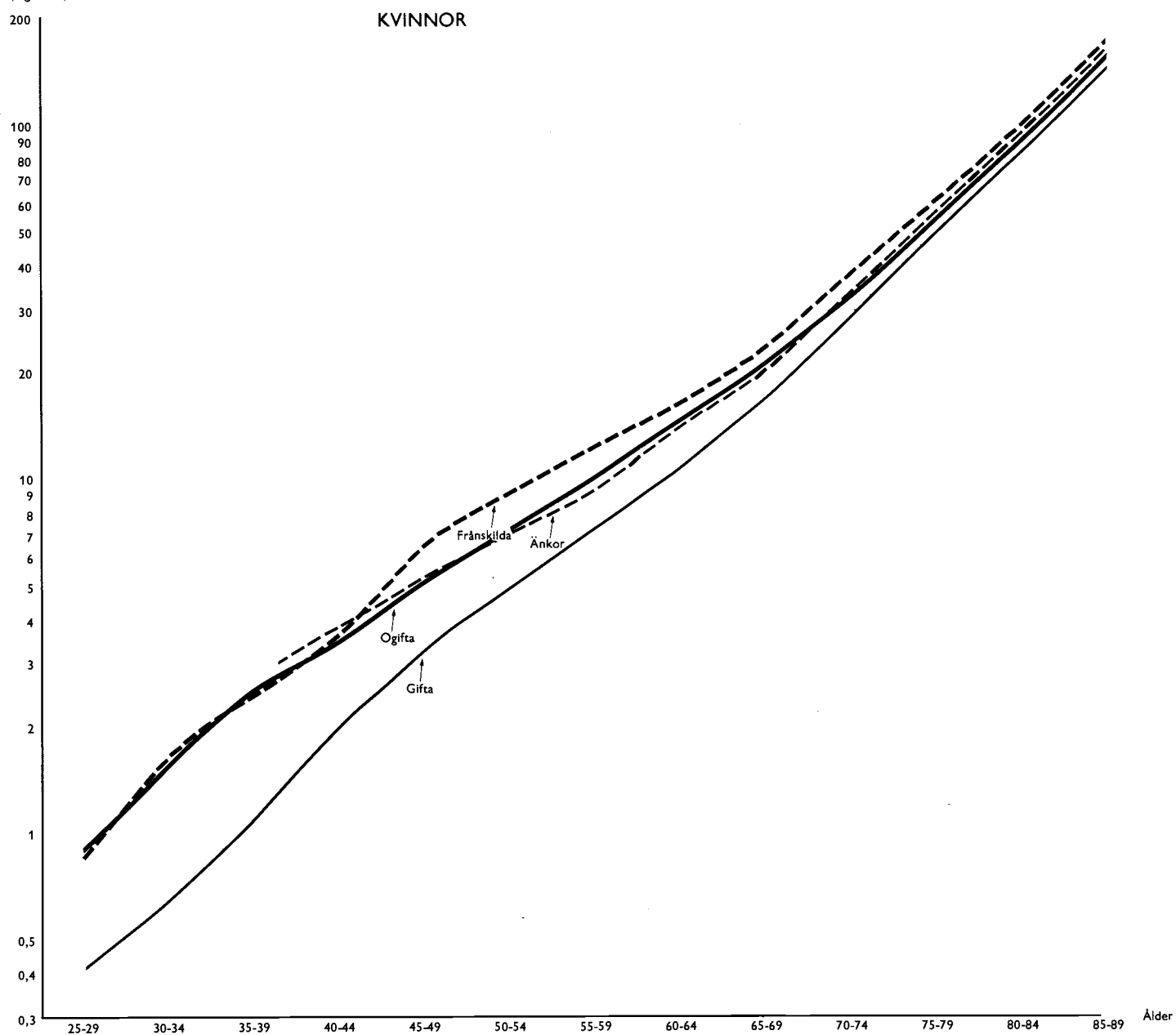

Diagram 14. (forts.). Dödligheten efter civilstånd. Hela landet, 1971-1979. Kvinnor.

Döda per 1000 kvinnor
(log. skala)

Tabell 26. Dödligheten efter civilstånd i Københavns och Frederiksberg kommuner i förhållande till övriga landet under ett. Pct.

Ålder	Män				Kvinnor			
	Ogift	Gift	Frånsk.	Änkling	Ogift	Gift	Frånsk.	Änka
25-29	116	123	-	..	130	158	..	-
30-34	128	172	125	..	140	205	193	-
35-39	139	167	134	..	79	110	136	-
40-44	159	171	145	188	116	130	117	181
45-49	150	152	139	154	120	141	142	147
50-54	166	136	139	155	103	125	123	129
55-59	137	128	129	174	115	119	111	116
60-64	149	130	125	143	109	112	107	121
65-69	132	125	124	138	90	109	109	108
70-74	116	121	123	126	90	100	94	106
75-79	107	112	115	122	92	95	93	101
80-84	98	110	107	111	95	92	92	97

Om man nu till exempel ser på dödligheten i de olika civilstånden för män i 45-49 års ålder varierar överdödligheten i Københavns och Frederiksberg kommuner i förhållande till övriga landet mellan lägst 39 pct för frånskilda män och högst 54 pct för änklingar. Den totala överdödligheten i denna åldersklass utan hänsyn till civilståndsfördelningen har beräknats till 80 pct (jfr diagram 13). Den totala överdödligheten är således högre än den som har observerats i någon enskild civilståndsgrupp. Motsvarande resultat gäller också för andra åldersklasser. I tabell 27 redovisas ett index för dödligheten i Københavns och Frederiksberg kommuner i förhållande till övriga landet sedan hänsyn tagits till den observerade civilståndsfördelningen (indirekt standardisering). Vid sidan av dessa tal ges också motsvarande uppgifter utan hänsyn till civilståndsfördelningen det vill säga den slags tal som i övrigt redovisas i denna rapport. Speciellt för de yngre åldersklasserna reduceras överdödligheten betydligt om man tar hänsyn till kommunernas avvikande civilståndsstruktur. I viss mån förorsakas alltså de två huvudstadskommunernas observerade särställning i det regionala dödlighetsmönstret av en "ogynnsam" civilståndsfördelning. Som det också framgår ur tabell 26 har de båda kommunerna emellertid en stor överdödlighet också efter hänsynstagande till detta, så den ovanligt stora andelen ensamstående förstärker egentligen bara ett förhållande som finns i alla fall.

Tabell 27. Dödligheten i Københavns och Frederiksberg kommuner i förhållande till övriga landet med och utan hänsyn till den observerade civilståndsfördelningen.

Ålder	Män		Kvinnor	
	Med hänsyn till civilståndsförd. (Indirekt stand.)	Utan hänsyn till civilståndsförd.	Med hänsyn till civilståndsförd. (indirekt stand.)	Utan hänsyn till civilståndsförd.
20-24	103	106	128	141
25-29	121	141	140	172
30-34	140	185	178	225
35-39	147	198	111	139
40-44	160	206	126	149
45-49	148	180	139	154
50-54	142	159	122	134
55-59	131	143	116	125
60-64	132	140	113	119
65-69	127	131	106	110
70-74	121	124	100	103
75-79	115	116	97	99
80-84	109	110	96	96
85-89	106	106	92	93

6. Dödligheten i kommungrupper efter urbaniseringsgrad

6.1. Inledning

Varje amtskommun omfattar ett flertal kommuner av olika storlek och struktur. Dödlighetsnivån i en amtskommun representerar ett genomsnitt av nivåerna inom mindre områden. Eventuella skillnader delområdena emellan utjämnas i ett sådant genomsnitt. För att belysa detta, uppdelas nu varje amtskommun i kommungrupper nämligen i bykommuner och "andra" kommuner. Detta är en indelning efter den så kallade "geokode 2". Kriteriet för uppdelningen är i huvudsak om den största byns¹⁾ folkmängd i den enskilda kommunen överstiger 10 000 invånare eller ej. De stora kommunerna København, Frederiksberg, Odense, Århus och Ålborg utgör var för sig en separat grupp. Inom Københavns amtskommun har kommunerna grupperats i Amagerkommuner, Nordkommuner och Västkommuner. Bornholms amtskommun utgör en kommungrupp för sig.

Avslutningsvis används också en indelning av kommunerna efter "geokode 1", där grupperingen går på tvärs av amtskommungränserna. Också detta är en indelning av kommunerna efter den största byns storlek inom varje kommun. Kommunerna utanför Huvudstadsregionen har indelats i åtta kommungrupper. Huvudstadsregionens kommuner är i denna kommungruppering indelade i fyra kommungrupper, där Huvudstaden och förstadskommunerna utgör var sin grupp, medan övriga kommuner delats i två grupper beroende på största byns storlek²⁾.

6.2. Dödligheten i bykommuner och "andra" kommuner inom varje amtskommun; geokode 2.

6.2.1. Totaldödligheten; alla åldrar. I tabell 28 redovisas ett direkt standardiserat index för den totala dödlighetsnivån i kommungrupperna enligt geokode 2 jämfört med hela landets nivå för män och kvinnor, alla åldrar under ett.

I var och en av de tolv amtskommunerna som är grupperade i bykommuner och "andra" kommuner har män i bykommuner en högre dödlighetsnivå än män i "andra" kommuner. Århus och Ålborg kommuner har en högre nivå än de övriga bykommunerna inom Århus och Nordjyllands amtskommuner, medan det inte är någon skillnad i dödlighetsnivån mellan Odense kommun och övriga bykommuner på Fyn.

1) Här används den danska beteckningen "by" för det svenska ordet "tätort".

Tabell 28. Dödligheten i bykommuner och "andra" kommuner inom varje amtskommun i förhållande till landsgenomsnittet. Direkt standardisering.

		Män	Kvinnor
Københavns kommun		123.0	106.4
Frederiksberg kommun		110.9	96.3
Københavns amtskommun	Amager	110.0	103.4
	Nord	95.2	91.0
	Vest	105.3	104.8
Fr.borg amtskommun	by	100.9	97.1
	"andra"	97.2	107.9
Roskilde "	by	100.7	99.9
	"andra"	95.0	100.5
Vestsjæll. "	by	100.0	99.5
	"andra"	95.3	102.5
Storstrøms "	by	103.4	99.5
	"andra"	96.1	104.3
Bornholms "		90.9	99.9
Fyns "	Odense	99.3	90.7
	by iövr.	99.3	99.5
	"andra"	90.7	97.0
Sønderjyll. "	by	101.4	97.7
	"andra"	91.7	96.3
Ribe "	by	104.7	100.8
	"andra"	88.2	98.6
Vejle "	by	103.4	101.3
	"andra"	87.8	94.6
Ringkøbing "	by	94.3	98.6
	"andra"	88.2	100.5
Århus "	Århus	105.3	97.7
	by iövr.	101.1	104.8
	"andra"	89.3	100.9
Viborg "	by	92.7	102.0
	"andra"	88.2	103.1
Nordjyll. "	Ålborg	103.7	103.3
	by iövr.	95.9	101.6
	"andra"	88.5	99.5
Hela landet		100.0	100.0

För kvinnor är skillnaderna i totaldödligheten mellan bykommuner och "andra" kommuner mindre än för män. Mönstret är heller inte lika entydigt. I sex av de tolv amtskommunerna som är uppdelade i by- och "andra" kommuner har bykommunerna högst dödlighet, medan mönstret är det omvända i de övriga sex. De sistnämnda omfattar bland andra de fyra amtskommunerna på Sjælland. Det kan i övrigt också märkas att Odense och Århus kommuner har en lägre dödlighet än övriga bykommuner inom respektive amtskommun.

För båda könen gäller att Københavns kommun har en betydligt högre dödlighet än Frederiksberg kommun.

Københavns amtskommun har stora regionala dödlighetsskillnader för både män och kvinnor, med lägst dödlighet i Nordkommunerna.

De index som redovisas i tabell 28 avhänger i stor utsträckning av dödligheten i de högre åldrarna. I nästa avsnitt diskuteras dödligheten i åldersintervallet 5-44 år, medan avsnitt 6.2.3 behandlar dödligheten över 44 års ålder. I viss utsträckning redovisas också dödligheten efter dödsorsak.

6.2.2. Åldersintervallet 5-44 år. I de yngre åldrarna är dödligheten låg och påverkan av tillfälliga variationer kan bli betydande. Trots att materialet täcker en nioårsperiod kan en differens på två till tre dödsfall ge utslag i de dödlighetsmått som redovisas. I det följande läggs därför huvudvikten vid de generella mönster som går att finna i observerade skillnader i dödligheten mellan bykommuner och "andra" kommuner utan detaljerad uppdelning på dödsorsaker.

Tabell 29 visar antalet dödsfall i kommungrupperna bland män och kvinnor under observationsperioden samt ett indirekt standardiserat index som visar varje kommungrupps dödlighet i förhållande till landsnivån. För män i 5-44 års ålder är vanligtvis dödligheten något högre i bykommunerna än i de "andra" kommunerna inom varje amtskommun. De stora kommunerna Odense, Århus och Ålborg har inte högre dödlighet än övriga bykommuner inom respektive amtskommun i detta åldersintervall. För kvinnor är bykommunernas dödlighet högre än de "andra" kommunernas i sju av de tolv amtskommuner, som är delade i by- och "andra" kommuner. För båda könen har Københavns kommun en betydligt högre dödlighet än Frederiksberg kommun.

Motsvarande upplysningar som i tabellen över totaldödligheten ges i tabellerna 30 och 31 för sjukdomsdödsfall, motorolyckor och självmord inkl. de dödsfall av skador som inte kunnat klassificeras som direkt olycka, självmord eller mord. För män finner man här tydliga mönster. Sjukdomsdödligheten är högre i bykommunerna jämfört med i de "andra" kommunerna (undantaget för Roskilde amtskommun). Det omvända förhållandet observeras för motorolyckor, som utgör 40 pct av det totala antalet olycksdödsfall för män i 5-44 års ålder. Det är således vanligare att män i mindre urbaniserade områden avlider

Tabell 29. Dödligheten i 5-44 års ålder för bykommuner och "andra" kommuner inom varje amtskommun i förhållande till landsgenomsnittet.
Indirekt standardisering.

		Män		Kvinnor	
		Observerad antal döda	Index	Observerad antal döda	Index
Københavns kommun		2 261	147.6	1 136	145.4
Frederiksberg kommun		277	115.9	161	120.6
Københavns amtsk.	Amager	163	86.3	116	107.1
	Nord	619	84.1	417	97.5
	Vest	998	83.4	612	89.6
Fr.borg amtskommun	by	629	93.6	397	104.6
	"andra"	324	83.9	203	98.2
Roskilde "	by	400	85.8	229	89.9
	"andra"	162	83.8	82	79.4
Vestsj. "	by	445	110.9	257	116.6
	"andra"	441	103.4	225	99.4
Storstrøms "	by	274	105.1	155	105.9
	"andra"	540	109.8	285	106.6
Bornholms "		137	99.2	66	88.2
Fyns "	Odense	481	92.9	265	90.7
	by iövr.	209	97.2	116	96.9
	"andra"	557	89.6	270	81.0
Sønderjyll. "	by	239	97.1	125	90.0
	"andra"	488	93.3	261	92.6
Ribe "	by	381	121.1	154	90.6
	"andra"	338	98.7	182	99.7
Vejle "	by	658	105.1	340	96.4
	"andra"	359	101.6	190	100.7
Ringkøbing "	by	364	88.1	190	81.8
	"andra"	366	93.9	184	89.8
Århus "	Århus	785	97.7	379	87.7
	by iövr.	441	99.7	291	116.3
	"andra"	477	89.7	238	84.2
Viborg "	by	263	93.0	159	100.4
	"andra"	362	91.5	206	97.7
Nordjyll. "	Ålborg	446	92.4	310	113.3
	by iövr.	289	92.2	161	91.9
	"andra"	619	95.5	275	80.1
Hela landet		15 792	100.0	8 637	100.0

Tabell 30. Dödligheten i sjukdomar, motorolyckor och självmord för bykommuner och "andra" kommuner inom varje amtskommun i förhållande till landsgenomsnittet. Män 5-44 år. Indirekt standardisering.

		Sjukdomsdödsfall		Motorolyckor		Självmord ¹⁾ (20-44 år)	
		Observerat antal döda	Index	Observerat antal döda	Index	Observerat antal döda	Index
Københavns kommun		968	146.0	179	57.2	705	223.3
Frederiksberg kommun		127	121.3	24	50.4	93	188.3
Københavns amtsk.	Amager	87	98.5	16	43.7	36	101.7
	Nord	305	92.7	78	50.9	157	113.1
	Vest	506	92.0	119	51.1	237	103.3
Fr.borg amtskommun	by	283	88.1	109	84.8	125	97.3
	"andra"	128	71.7	83	114.2	58	76.7
Roskilde "	by	173	80.0	89	101.1	79	86.8
	"andra"	86	95.2	41	112.9	19	51.2
Vestsj. "	by	214	118.8	95	114.3	78	103.6
	"andra"	177	92.4	140	155.6	65	83.2
Storstrøms "	by	126	107.3	54	100.6	50	102.0
	"andra"	204	91.9	170	165.2	82	91.0
Bornholms "		67	108.9	35	117.8	12	47.6
Fyns "	Odense	242	105.2	75	69.7	96	96.8
	by iövr.	85	88.5	53	117.8	38	94.1
	"andra"	235	83.0	152	118.7	79	69.4
Sønderjyll. "	by	111	100.1	59	114.8	31	68.0
	"andra"	213	89.9	149	135.8	48	50.6
Ribe "	by	147	104.9	70	105.1	63	107.5
	"andra"	146	95.2	106	144.1	37	60.0
Vejle "	by	306	109.1	152	117.4	106	89.7
	"andra"	145	91.3	117	156.2	43	67.1
Ringkøbing "	by	178	97.6	86	97.7	52	67.4
	"andra"	141	81.3	107	125.9	42	60.6
Århus "	Århus	355	103.2	138	81.2	182	113.0
	by iövr.	200	101.7	96	103.7	77	92.3
	"andra"	205	85.3	163	148.5	55	55.7
Viborg "	by	121	96.4	65	107.6	40	76.6
	"andra"	149	84.3	111	128.8	43	61.3
Nordjyll. "	Ålborg	221	102.2	82	82.2	65	71.2
	by iövr.	151	107.4	57	86.4	32	55.5
	"andra"	279	96.0	181	130.8	68	58.2
Hela landet		7 081	100.0	3 251	100.0	2 993	100.0

1) inkl. dödsfall av skador som inte kunnat klassificeras som direkt olycka, självmord eller mord.

Tabell 31. Dödligheten i sjukdomar, motorolyckor och självmord för bykommuner och "andra" kommuner inom varje amtskommun i förhållande till landsgenomsnittet. Kvinnor 5-44 år. Indirekt standardisering.

		Sjukdomsdödsfall		Motorolyckor		Självmord ¹⁾ (20-44 år)	
		Observerad antal döda	Index	Observerad antal döda	Index	Observerad antal döda	Index
Københavns kommun		588	118.6	64	69.3	360	263.5
Frederiksberg kommun		95	110.6	5	33.6	49	208.5
Københavns amtsk.	Amager	78	108.9	7	59.3	22	125.0
	Nord	256	91.7	36	74.2	88	125.4
	Vest	406	91.5	41	52.7	117	102.5
Fr.borg amtskommun	by	235	94.8	40	93.2	81	129.2
	"andra"	123	92.4	37	154.8	27	76.9
Roskilde "	by	146	88.6	25	86.2	42	97.2
	"andra"	53	79.2	14	117.6	11	63.6
Vestsj. "	by	183	129.1	33	122.7	27	75.2
	"andra"	148	101.4	33	118.3	34	94.4
Storstrøms "	by	103	108.8	19	109.2	26	108.3
	"andra"	208	119.6	40	124.6	29	68.2
Bornholms "		49	101.4	5	54.3	6	50.8
Fyns "	Odense	183	97.6	33	94.8	33	67.8
	by iövr.	75	97.3	12	83.3	16	82.1
	"andra"	183	84.6	39	97.0	35	66.2
Sønderjyll. "	by	75	83.8	21	124.3	23	102.7
	"andra"	172	94.2	50	144.1	26	58.6
Ribe "	by	97	89.1	20	94.3	21	76.4
	"andra"	137	116.7	22	94.0	13	45.6
Vejle "	by	232	102.3	49	114.8	38	66.0
	"andra"	142	116.6	29	123.9	12	40.1
Ringkøbing "	by	128	86.6	32	108.8	14	37.1
	"andra"	115	87.3	41	155.9	19	59.9
Århus "	Århus	224	82.1	41	77.5	91	122.5
	by iövr.	197	123.0	43	139.6	26	63.6
	"andra"	154	84.5	50	144.9	25	54.9
Viborg "	by	108	106.7	26	130.7	17	66.7
	"andra"	147	107.5	29	109.8	17	52.1
Nordjyll. "	Ålborg	217	123.2	33	100.6	35	77.8
	by iövr.	104	92.3	29	133.6	18	64.3
	"andra"	204	92.0	38	88.6	19	35.3
Hela landet		5 565	100.0	1 036	100.0	1 417	100.0

1) Se not tabell 30.

i en motorolycka än vad det är bland män i större bykommuner. Detta markeras ytterligare då man ser indexen för motorolyckor för Københavns och Frederiksberg kommuner, för kommunerna inom Københavns amtskommun liksom för storkommunerna Odense, Århus och Ålborg.

Uppgifterna för självmord har begränsats till åldersintervallet 20-44 år, där de för män utgör knappt 50 pct av det totala antalet olyckor och 65 pct för kvinnor. Bykommunerna har för män en högre självmordsfrekvens än de "andra" kommunerna inom respektive amtskommun. I Københavns och Frederiksberg kommuner är för både män och kvinnor indexen för självmord betydligt högre än för något annat område.

För kvinnor är ofta dödligheten i motorolyckor högst i mindre urbaniserade områden som hos män. Københavns och Frederiksberg kommuner liksom kommunerna inom Københavns amtskommun har också för kvinnor speciellt låga indexvärden. Antalet dödsfall i motorolyckor uppgår bara till en tredjedel av antalet hos män, så slutsatserna bygger på ett förhållandevis litet talmaterial. För många regioner är också antalet självmord relativt litet. I flertalet amtskommuner tycks bykommunerna ha en något högre självmordsfrekvens än de "andra" kommunerna. För gruppen sjukdomsdödsfall finns inget klart mönster. I hälften av amtskommunerna har bykommunerna högst dödlighet, i resten har de "andra" kommunerna högst nivå.

6.2.3. Åldersintervallet 45 år och däröver. I detta avsnitt jämförs totaldödligheten i bykommuner med den i "andra" kommuner för befolkningen över 44 års ålder. Dessutom behandlas dödligheten efter dödsorsak för åldersintervallet 45-74 år.

Tabell 32 visar ett indirekt standardiserat index för totaldödligheten i kommungrupperna enligt geokode 2 för män och kvinnor i åldersintervallen 45-74 år och 75 år och däröver. För män finner man det tidigare omtalade mönstret med en högre dödlighet i bykommunerna än i de "andra" kommunerna. Störst skillnader observeras för åldersintervallet 45-74 år. För denna åldersklass har bykommunerna en signifikant högre dödlighet än de "andra" kommunerna i alla tolv amtskommuner som är indelade i by- och "andra" kommuner (5 pct signifikansnivå). Århus och Ålborg kommuner har dessutom en signifikant högre dödlighet än övriga bykommuner inom Århus och Nordjyllands amtskommuner. Skillnaden i dödlighetsnivån mellan bykommuner och "andra" kommuner är betydligt mindre i åldersintervallet 75 år och däröver. Bortsett från i Frederiksborg och Roskilde amtskommuner har också för dessa åldrar bykommunerna högre dödlighet än de "andra" kommuner, men skillnaderna är ofta inte signifikanta. Tabell 32 visar också att män i Københavns och Frederiksberg kommuner liksom i Amager- och

Tabell 32. Dödligheten i 45-74 års ålder och 75 år och däröver för bykommuner och "andra" kommuner i förhållande till landsgenomsnittet. Indirekt standardisering.

			Män		Kvinnor	
			45-74 år	75 +	45-74 år	75 +
Københavns kommun			130.4	109.6	112.8	98.2
Frederiksberg kommun			113.4	106.6	98.3	92.2
Københavns amtsk.	Amager		109.5	114.4	93.8	109.6
	Nord		94.4	97.4	85.3	94.5
	Vest		104.7	109.0	97.6	110.8
Fr.borg amtskommun	by		99.9	102.7	98.9	95.3
	"andra"		92.0	105.4	100.7	114.5
Roskilde "	by		104.2	98.6	104.3	97.0
	"andra"		92.8	99.8	92.8	105.4
Vestsj. "	by		99.7	98.9	102.8	96.4
	"andra"		93.1	96.4	101.4	103.3
Storstrøms "	by		105.5	100.6	100.5	98.6
	"andra"		94.6	95.5	101.8	105.9
Bornholms "			85.9	97.1	95.0	102.6
Fyns "	Odense		101.4	98.0	91.9	89.5
	by iövr.		99.9	98.9	93.3	104.0
	"andra"		86.6	96.9	95.0	100.1
Sønderjyll. "	by		100.4	103.8	94.3	100.2
	"andra"		87.5	96.2	91.6	99.5
Ribe "	by		105.7	100.8	103.6	98.6
	"andra"		82.3	93.4	95.6	99.9
Vejle "	by		102.2	103.8	103.1	100.7
	"andra"		80.3	94.3	89.9	97.0
Ringkøbing "	by		93.1	96.0	102.2	97.6
	"andra"		86.2	89.7	94.9	105.0
Århus "	Århus		107.9	103.5	100.2	96.8
	by iövr.		100.3	102.1	105.3	103.8
	"andra"		85.1	94.7	96.3	105.8
Viborg "	by		88.0	97.5	99.3	104.3
	"andra"		83.2	94.8	92.8	110.3
Nordjyll. "	Ålborg		103.3	105.9	103.7	102.8
	by iövr.		95.4	96.6	99.4	103.1
	"andra"		82.6	94.0	95.6	103.5
Hela landet			100.0	100.0	100.0	100.0

Västkommunerna inom Københavns amtskommun har förhållandevis höga indexvärden i båda åldersintervallen, medan däremot Nordkommunerna har en klart lägre dödlighetsnivå än de två övriga kommungrupperna inom Københavns amtskommun.

Också för kvinnor finner man vanligtvis en högre dödlighet i bykommunerna än i de "andra" kommunerna i åldersintervallet 45-74 år, men skillnaderna är ofta mindre än de som observerades hos männen. I åldersintervallet 75 år och däröver är mönstret ofta det motsatta med lägst dödlighet i bykommunerna. De tre stora kommunerna Odense, Århus och Ålborg har i det högsta åldersintervallet också lägre dödlighet än övriga bykommuner inom respektive amtskommun. Detta är speciellt märkbart för Odense och Århus kommuner. I åldersintervallet 45-74 år var dödligheten i dessa tre kommuner i nivå med övriga bykommuners (inom respektive amtskommun). Detta mönster med en vanligtvis högre dödlighet i bykommunerna i 45-74 års ålder och lägre för de högsta åldrarna påminner om det som observerades vid jämförelsen av dödligheten hos kvinnor i Københavns och Frederiksberg kommuner med övriga landet (under ett), där de båda kommunerna hade högre dödlighet upp till 75 års ålder, men en lägre nivå i de högsta åldrarna.

Tabell 32 visar också att kvinnor i Frederiksberg kommun har en betydligt lägre dödlighet än kvinnor i København i båda åldersintervallen. Bortsett från för Odense kommun har Frederiksberg det lägsta indexet som har observerats för kvinnor över 74 års ålder. Inom Københavns amtskommun har Nordkommunerna lägst dödlighetsnivå liksom hos män, men till skillnad från mönstret hos män har också Amager- och Västkommunerna lägre dödlighet än hela landet under ett i åldersintervallet 45-74 år.

Tabellerna 33 och 34 ger upplysningar om dödligheten i de fyra huvudgrupperna av dödsorsaker nämligen cancer, hjärt- och kärlsjukdomar, "andra" sjukdomar och olyckor för män och kvinnor i 45-74 års ålder (indirekt standardisering). För män gäller att den överdödlighet som observerades i bykommunerna jämfört med i de "andra" kommunerna också återfinns i huvudgrupperna cancer, hjärt- och kärlsjukdomar och "andra" sjukdomar i alla de tolv amtskommuner som är grupperade i bykommuner och "andra" kommuner. I cancer och "andra" sjukdomar har dessutom Odense, Århus och Ålborg kommuner högre dödlighet än övriga bykommuner inom respektive amtskommun. Olycksdödligheten uppvisar inget klart mönster. I sju av tolv amtskommuner har de "andra" kommunerna högst olycksdödlighet, i de resterande fem är mönstret det motsatta.

Män i Københavns kommun har högre dödlighetsnivå än män i Frederiksberg kommun i alla fyra huvudgrupper av dödsorsaker. Inom Københavns amtskommun har Nordkommunerna lägst dödlighet, likaledes i alla huvudgrupper av dödsorsaker.

För kvinnor finner man inte motsvarande enhetliga mönster som hos män. Dödligheten i cancer och i "andra" sjukdomar är vanligtvis högst i bykommunerna

Tabell 33. Dödligheten efter dödsorsak för bykommuner och "andra" kommuner i förhållande till landsgenomsnittet. Män 45-74 år. Indirekt standardisering.

		Cancer	Hjärt- och karsjukd.	"Andra" sjukdomar	Olyckor
Københavns kommun		136.8	116.5	152.5	140.1
Frederiksberg kommun		125.6	100.6	129.2	111.0
Københavns amtsk.	Amager	114.9	108.6	104.8	97.7
	Nord	104.1	86.2	96.6	86.8
	Vest	110.4	101.7	106.7	91.0
Fr.borg amtskommun	by	105.6	97.3	96.2	98.1
	"andra"	100.6	91.5	73.3	104.5
Roskilde "	by	106.6	106.1	91.4	111.9
	"andra"	92.7	98.0	71.9	117.1
Vestsj. "	by	104.6	100.4	93.5	91.2
	"andra"	93.6	94.1	87.3	102.8
Storstrøms "	by	115.4	105.4	97.8	85.7
	"andra"	92.3	98.4	83.0	113.7
Bornholms "		75.2	99.8	72.6	66.4
Fyns "	Odense	109.3	95.0	106.9	100.8
	by iövr.	97.7	100.2	103.7	93.3
	"andra"	88.0	87.7	83.1	87.5
Sønderjyll. "	by	92.1	104.4	101.0	104.3
	"andra"	81.5	91.7	80.1	102.4
Ribe "	by	107.6	108.0	97.9	99.3
	"andra"	76.9	86.7	78.6	90.6
Vejle "	by	94.2	110.3	97.3	92.5
	"andra"	73.1	85.9	77.7	84.9
Ringkøbing "	by	89.6	101.2	86.1	74.2
	"andra"	80.3	93.1	78.7	87.0
Århus "	Århus	105.4	108.2	114.5	103.7
	by iövr.	93.4	109.4	94.3	80.6
	"andra"	79.3	91.0	79.7	86.3
Viborg "	by	85.0	93.1	82.6	84.3
	"andra"	76.1	91.7	72.5	86.6
Nordjyll. "	Ålborg	96.3	106.2	111.8	95.1
	by iövr.	88.4	103.2	85.8	94.5
	"andra"	73.2	90.3	76.3	88.6
Hela landet		100.0	100.0	100.0	100.0

Tabell 34. Dödligheten efter dödsorsak för bykommuner och "andra" kommuner i förhållande till landsgenomsnittet. Kvinnor 45-74 år. Indirekt standardisering.

		Cancer	Hjärt- och kärlsjukd.	"Andra" sjukdomar	Olyckor
Københavns kommun		114.6	102.7	120.6	139.1
Frederiksberg kommun		111.6	74.7	110.8	131.4
Københavns amtsk.	Amager	83.8	96.5	99.6	118.3
	Nord	94.5	67.9	90.9	104.9
	Vest	99.6	95.4	99.1	92.7
Fr.borg amtskommun	by	102.1	93.5	93.1	120.8
	"andra"	102.2	107.4	86.1	94.2
Roskilde "	by	112.1	103.4	83.2	121.5
	"andra"	93.0	104.7	79.9	66.4
Vestsj. "	by	108.6	101.5	94.8	101.7
	"andra"	97.4	114.3	89.9	84.6
Storstrøms "	by	102.3	99.1	106.3	83.1
	"andra"	94.5	112.5	98.6	92.0
Bornholms "		96.1	105.4	84.5	51.5
Fyns "	Odense	95.1	84.9	100.1	94.4
	by i övr.	93.6	98.0	86.2	84.7
	"andra"	92.5	99.6	96.3	83.1
Sønderjyll. "	by	86.6	101.2	94.1	99.1
	"andra"	88.1	98.7	84.7	92.0
Ribe "	by	108.6	99.8	102.8	96.0
	"andra"	91.9	110.4	82.3	71.5
Vejle "	by	109.7	100.3	102.2	83.9
	"andra"	90.3	92.4	86.8	87.7
Ringkøbing "	by	96.7	111.9	100.0	87.0
	"andra"	89.9	101.8	100.0	74.1
Århus "	Århus	98.0	101.6	103.9	92.8
	by i övr.	97.2	112.8	106.0	110.1
	"andra"	93.8	106.6	88.4	76.5
Viborg "	by	94.9	103.8	95.7	114.5
	"andra"	84.2	104.6	92.3	79.4
Nordjyll. "	Ålborg	100.5	107.7	108.9	86.7
	by i övr.	99.4	107.5	93.0	78.6
	"andra"	89.4	110.3	87.4	74.6
Hela landet		100.0	100.0	100.0	100.0

liksom hos män, men skillnaderna är ofta mindre. I hjärt- och kärlsjukdomar har bykommunerna inom åtta amtskommuner lägre dödlighet än de "andra" kommunerna. Motsvarande har Odense och Århus kommuner lägre index än övriga bykommuner inom respektive amtskommun. Mellan Ålborg kommun och övriga bykommuner inom Nordjyllands amtskommun är det ingen skillnad i dödligheten i hjärt- och kärlsjukdomar. Kvinnor i Københavns kommun har liksom för män högre dödlighet än Frederiksberg kommun i alla huvudgrupper av dödsorsaker. Minst är skillnaderna i cancer- och olycksdödligheten.

I tabellerna 18-23 i tabellbilagan redovisas upplysningar om dödligheten för ett urval undergrupper av dödsorsaker för huvudgrupperna (exkl. hjärt- och kärlsjukdomar). Dessa tabeller kommer inte att diskuteras i detalj, men några huvudtendenser skall ändå omtalas. Kommentarer berör endast de dödsorsaker som visar ett relativt enhetligt mönster amtskommunerna emellan.

Inom huvudgruppen cancer (jfr tabellerna 18 och 19) finner man för män en betydligt högre dödlighet i lungcancer i bykommunerna än i de "andra" kommunerna. Odense, Århus och Ålborg kommuner har dessutom en klart högre lungcancerdödlighet än övriga bykommuner inom respektive amtskommun. De högsta indexvärdena har observerats för Københavns och Frederiksberg kommuner samt Amager- och Västkommunerna inom Københavns amtskommun. Bykommunernas överdödlighet i cancer reduceras betydligt om man eliminerar undergruppen lungcancer, men en viss överdödlighet kan ändå konstateras. Lungcancer är en mindre vanlig dödsorsak hos kvinnor, varför betydelsen på totala cancerdödligheten blir mindre. För flertalet amtskommuner är dödligheten i lungcancer högst i bykommunerna också för kvinnor och Odense, Århus och Ålborg har åter högre index än övriga bykommuner inom respektive amtskommuner. Högst lungcancerdödlighet har också för kvinnor observerats i Københavns och Frederiksberg kommuner.

Inom huvudgruppen "andra" sjukdomar är indexvärdena för levercirros och "symptom och bristfälligt klassificerade tillstånd" nästan undantagslöst högre i bykommunerna än i de "andra" kommunerna för män, och detsamma har observerats för bronkit m.m. (jfr tabellerna 20 och 21 i tabellbilagan). Speciellt de båda förstnämnda dödsorsakerna har också mycket höga indexvärden i Københavns och Frederiksberg kommuner, kommungrupperna inom Københavns amtskommun, liksom i Odense, Århus och Ålborg kommuner. För kvinnor är det bara i undergruppen "symptom och bristfälligt klassificerade tillstånd" som man finner ett motsvarande mönster.

Huvudgruppen olyckor visade ingen systematisk skillnad mellan bykommuner och "andra" kommuner. När man studerar undergrupper av olycksdödsorsaker finner man för båda könen att bykommunerna ofta har en lägre dödlighet i motorolyckor liksom i åldersintervallet 5-44 år, medan självmordsdödligheten (inkl. de döds-

fall av skador som inte kunnat klassificeras som olycka, självmord eller mord) åter vanligtvis är högre i bykommunerna (jfr tabellerna 22 och 23 i tabellbilagan).

Vid jämförelsen av dödligheten mellan Københavns och Frederiksberg kommuner och övriga landet diskuterades några dödsorsaker som uppvisade speciellt stora skillnader de båda regionerna emellan. Det kan nu konstateras att samma dödsorsaker också uppvisar systematiska skillnader vid en jämförelse av dödligheten i bykommuner och "andra" kommuner. Skillnaderna inom amtskommunerna är emellertid betydligt mindre än de som har observerats mellan Københavns och Frederiksberg kommuner och övriga landet.

6.3. Dödligheten i bykommuner och "andra" kommuner; en jämförelse mellan amtskommunerna

Detta avsnitt ägnas åt en jämförelse av bykommunernas dödlighet inom de tolv amtskommuner som enligt kommungrupperingen efter "geokode 2" indelas i bykommuner och "andra" kommuner, liksom en jämförelse av de "andra" kommunernas dödlighet. Redovisningen avser endast män och kvinnor över 44 års ålder. Københavns, Frederiksberg, Odense, Århus och Ålborg kommuner samt Københavns och Bornholms amtskommuner lämnas utanför jämförelsen.

6.3.1. Dödligheten i bykommunerna. Tabell 35 visar dödlighetsnivån i bykommunerna i förhållande till landsgenomsnittet för män och kvinnor över 44 års ålder (indirekt standardisering). För män varierar indexen mellan högst 104 i Ribe

Tabell 35. Dödligheten i bykommunerna i förhållande till landsgenomsnittet för män och kvinnor i 45 års ålder och däröver. Indirekt standardisering.

	Män	Kvinnor
<u>Bykommuner i:</u>		
Frederiksborg amtskommun	101.1	96.9
Roskilde "	102.0	100.3
Vestsjællands "	99.3	99.0
Storstrøms "	103.2	99.4
Fyns "	99.4	99.8
Sønderjyllands "	101.8	97.7
Ribe "	103.7	100.9
Vejle "	102.9	101.7
Ringkøbing "	94.3	99.7
Århus "	101.1	104.4
Viborg "	92.5	102.2
Nordjyllands "	95.9	101.5

amtskommun och lägst 93 för bykommunerna inom Viborg amtskommun. Männens dödlighet i bykommunerna uppvisar inte något klart öst-västligt mönster, motsvarande det som observerades för dödlighetsmönstret på amtskommunnivå, även om tre amtskommuner i västra (och norra) Jylland (Ringkøbing, Viborg och Nordjylland) har lägre dödlighetsnivå än de övriga. En χ^2 -test för homogenitet visar att det inte är någon signifikant skillnad i bykommunernas dödlighet hos män över 44 års ålder inom dessa tre amtskommuner, och heller inga signifikanta dödlighetsskillnader de nio övriga emellan. Tabell 36 visar dödligheten i dessa två grupper av bykommuner i förhållande till hela landets dödlighetsnivå. Dels redovisas indirekt standardiserade index för totaldödligheten och dödligheten i huvudgrupper av dödsorsaker för åldersintervallet 45-74 år, dels index för totaldödligheten för män över 74 års ålder. Bykommunerna inom Ringkøbing, Viborg och Nordjyllands amtskommuner har lägre dödlighet i alla huvudgrupper av dödsorsaker; minst är skillnaden mellan de två bykommungrupperna i hjärt- och kärlsjukdomar.

Tabell 36. Dödligheten i bykommunerna inom Ringkøbing, Viborg och Nordjyllands amtskommuner samt inom övriga bykommuner i förhållande till landsgenomsnittet för män. Indirekt standardisering.

	Bykommuner inom:	
	Ringkøbing, Viborg och Nordjylland	Övriga nio amtskommuner
<u>45-74 år</u>		
Cancer	87.7	101.1
Hjärt- och kärlsjukd.	99.3	104.9
"Andra" sjukdomar	84.9	96.6
Olyckor	84.1	94.4
Oupplyst (utlandet)	48.7	102.9
Totaldödligheten	92.2	101.7
<u>75 år och däröver</u>		
Totaldödligheten	96.7	101.4

I tabell 37 visas dödligheten i bykommunerna inom de nio amtskommuner där dödligheten var högst i förhållande till den som observerats för motsvarande kommuner inom Ringkøbing, Viborg och Nordjyllands amtskommuner (indirekt standardisering). Uppgifterna avser förutom totaldödligheten och dödligheten

i huvudgrupperna av dödsorsaker också ett urval undergrupper som uppvisar speciellt stora skillnader de två kommungrupperna emellan. De största skillnaderna observeras i undergrupperna lungcancer, bronkit m.m., levercirros, de med dödsorsaken "symptom och bristfälligt klassificerade tillstånd" samt slutligen i självmord inkl. de dödsfall av skador som inte kunnat klassificeras som olycka, självmord eller mord. Om man eliminerar dessa fem undergrupper av dödsorsaker, skulle överdödligheten inom de nio amtskommunerna reduceras från drygt 10 pct till 5 pct.

Tabell 37. Dödligheten i åldersintervallet 45-74 år för män i bykommuner inom de nio amtskommuner med högst dödlighet i förhållande till bykommunerna inom Ringkøbing, Viborg och Nordjyllands amtskommuner. Indirekt standardisering.

	Observerat antal dödsfall	Index
Cancer	7 442	115.3
lungcancer	2 731	139.5
övr. cancer	4 711	104.7
Hjärt- och kärlsjukd.	13 167	105.6
"Andra" sjukdomar	4 488	113.8
bronkit m.m.	1 214	115.5
levercirros	411	182.7
"symptom och bristf. klass. tillst."	498	172.3
övriga "andra" sjukd.	2 365	99.4
Olyckor	1 506	112.1
självmord inkl. skador som inte kan klass. som olycka ell. självmord	761	129.2
övr. olyckor	745	98.8
Oupplyst (utlandet)	226	213.2
Summa	26 829	110.3

För kvinnor är skillnaderna i bykommunernas dödlighet relativt små (tabell 35). Högst dödlighet har observerats för bykommunerna inom Århus amtskommun (drygt 4 pct över landsgenomsnittet) och lägst för bykommunerna inom Frederiksborg amtskommun, där dödligheten var 3 pct under landsnivån. Uppgifterna avser kvinnor i 45 års ålder och däröver. Homogenitetstest visar att det är signifikanta skillnader i dödligheten mellan de tolv bykommungrupperna. Speciellt stora skillnader kan observeras för åldersintervallet 45-49 år. Ser man på

dödligheten för kvinnor över 49 års ålder blir skillnaderna bykommungrupperna emellan däremot inte signifikanta. Mot denna bakgrund utelämnas ytterligare diskussion om dödligheten i bykommunerna hos kvinnor.

6.3.2. Dödligheten i de "andra" kommunerna. Till "andra" kommuner räknas drygt 80 pct av antalet kommuner inom de tolv relevanta amtskommunerna. Tabell 38 visar de "andra" kommunernas dödlighet i förhållande till landsgenomsnittet

Tabell 38. Dödligheten i de "andra" kommunerna i förhållande till landsgenomsnittet för män och kvinnor i 45 års ålder och däröver. Indirekt standardisering.

	Män	Kvinnor
<u>"Andra" kommuner i:</u>		
Frederiksborg amtskommun	97.7	108.5
Roskilde "	95.9	99.8
Vestsjællands "	94.7	102.6
Storstrøms "	95.0	104.3
Fyns "	91.6	98.1
Sønderjyllands "	91.2	96.2
Ribe "	87.5	98.1
Vejle "	88.3	94.1
Ringkøbing "	87,9	100.7
Århus "	89.7	101.9
Viborg "	88.7	102.8
Nordjyllands	87.9	100.1

för män och kvinnor över 44 års ålder (indirekt standardiserat index). De "andra" kommunerna på Sjælland har ofta en något högre dödlighetsnivå än de i Jylland. Speciellt tydligt är detta för män, där kommungrupperna på Sjælland har de fyra högsta indexvärdena. De "andra" kommunerna på Fyn har det femte högsta indexet och lägst dödlighet har västra Jylland. För dessa kommungrupper finner man således återdet öst-västliga dödlighetsmönstret för män.

En χ^2 -test för homogenitet visar att det inte är någon signifikant skillnad i de "andra" kommunernas dödlighet i Jylland för män i 45 års ålder och

däröver. Inom Sjælland är det skillnader. Dödligheten i de "andra" kommunerna i Frederiksborg och Roskilde amtskommunerna är inte signifikant olika. Det är heller inte dödligheten i kommungrupperna inom Vestsjællands och Storstrøms amtskommuner. När Fyn räknas som en egen grupp, kan således de "andra" kommunerna indelas i fyra grupper inom vilka det inte är signifikanta skillnader i dödligheten för män. I tabell 39 visas ett indirekt standardiserat index för totaldödligheten samt dödligheten i huvudgrupperna av dödsorsaker för dessa

Tabell 39. Dödligheten i fyra grupper av "andra" kommuner i förhållande till landsgenomsnittet för män. Indirekt standardisering.

	Andra kommuner inom:			
	Frederiksborg och Roskilde amtsk.	Vestsjællands och Storstrøms amtsk.	Fyns amtsk.	Jylland
<u>45-74 år</u>				
Cancer	97.8	92.8	88.0	77.0
Hjärt- och kärlsjukd.	93.8	96.5	87.7	90.3
"Andra" sjukdomar	72.8	84.9	83.1	77.6
Olyckor	108.7	109.0	87.5	89.7
Opplyst (utlandet)	110.7	67.1	45.4	42.9
Totaldödligheten	92.3	93.9	86.6	84.0
<u>75 år og däröver</u>				
Totaldödligheten	103.3	95.9	96.9	94.0

fyra grupper av "andra" kommuner. Uppgifterna avser män i 45-74 års ålder, totaldödligheten redovisas dock också för åldersintervallet 75 år och däröver. Om man bortser från de dödsfall som inträffat i utlandet, visar huvudgrupperna cancer och olyckor de största olikheterna de fyra grupperna emellan. Tabell 40 ger ytterligare information om dödlighetsskillnaderna mellan dem. Tabellen visar kommungruppernas dödlighetsnivå i förhållande till den som observerats för de "andra" kommunerna i Jylland för män i 45-74 års ålder (indirekt standardisering). Förutom för dödligheten i huvudgrupperna av dödsorsaker finns också upplysningar om ett urval undergrupper som visat speciellt stora skillnader grupperna emellan. Inom huvudgruppen cancer varierar ånyo lungcancer mest. Motsvarande gäller för dödsorsakerna levercirros, "symptom och bristfälligt klassificerade tillstånd" och självmord (inkl. dödsfall av skador som inte kunnat klassificeras som

Tabell 40. Dödligheten i åldersintervallet 45-74 år för män i tre grupper av "andra" kommuner i förhållande till "andra" kommuner inom Jylland. Indirekt standardisering.

	"Andra" kommuner inom:					
	Frederiksborg och Roskilde amtskom.		Vestsjællands och Storstrøms amtskom.		Fyns amtskommun	
	Observervat antal dödsf.	Index	Observervat antal dödsf.	Index	Observervat antal dödsf.	Index
Cancer	811	126.2	2 455	120.6	1 491	114.4
cancer i matsmäln. org. och bukhinna	247	110.1	809	112.5	476	103.3
lungcancer	287	156.6	812	141.1	469	127.5
cancer i manl. könsorg. och urinorg.	133	134.9	382	118.2	246	118.4
øvr. cancer	144	105.7	452	107.9	300	112.1
Hjärt- och kärlsjukdomar	1 320	104.1	4 395	106.8	2 563	97.1
"Andra" sjukdomar	382	94.7	1 413	109.3	886	106.9
endokrina sjukd.						
ämnesomsättn. sjukd. m.m.	24	59.1	99	78.4	80	98.9
bronkit m.m.	84	68.6	321	80.6	240	93.8
levercirros	35	169.9	101	166.1	52	133.7
"symptom och bristf. klass. tillst."	48	145.5	188	181.5	94	141.6
övriga "andra" sjukd.	191	102.3	704	116.7	420	108.6
Olyckor	203	122.8	589	121.3	301	97.3
själv mord (inkl. skador som inte kan kl. som olycka ell. självmord)	114	155.3	286	137.6	127	96.2
övriga olyckor	89	96.8	303	109.1	174	98.2
Oupplyst (utlandet)	28	259.3	51	156.0	22	106.8
Summa	2 744	110.2	8 903	111.8	5 263	103.1

direkt olycka, självmord eller mord). För samtliga dessa dödsorsaker har de "andra" kommunerna i Jylland lägst dödlighet. De "andra" kommunerna inom Fyns amtskommun visar minst skillnad mot de jydiska. I tabellen har också redovisats ett par dödsorsaker, där kommungrupperna inom Jylland har högre dödlighet än dem på Sjælland och Fyn. Det bör påpekas att det kan förekomma skillnader i dödsorsaksmönstret inom de grupper av "andra" kommuner som har jämförts i tabellerna. Homogenitetstestet avser totaldödligheten utan uppdelning på dödsorsaker.

Flera av de dödsorsaker, som här påpekats variera mycket mellan grupperna av "andra" kommuner, överensstämmer med dem som diskuterats vid flera tillfällen tidigare. De visade stora skillnader vid jämförelsen av dödligheten i bykommungrupperna, och de var starkt bidragande till den höga överdödligheten i Københavns och Frederiksberg kommuner jämfört med resten av landet.

Som nämnts hade de "andra" kommunerna inom varje amtskommun lägre dödlighet än landet som helhet för män. Som så många gånger tidigare i denna studie är bilden annorlunda för kvinnor. Dödligheten för kvinnor över 44 års ålder varierar från drygt 8 pct över landsgenomsnittet i de "andra" kommunerna i Frederiksborg amtskommun till nästan 6 pct under i Vejle amtskommun (tabell 38). De "andra" kommunerna inom Fyns, Sønderjyllands, Ribe och Vejle amtskommuner har den lägsta dödligheten i förhållande till landsgenomsnittet. Ett χ^2 -test visar att det inte är någon signifikant skillnad i dödligheten mellan dessa fyra kommungrupper. Motsvarande resultat erhålls för de "andra" kommunerna i de övriga åtta amtskommunerna.

Tabell 41. Dödligheten i de "andra" kommunerna inom Fyns, Sønderjyllands, Ribe och Vejle amtskommuner samt inom övriga "andra" kommuner i förhållande till landsgenomsnittet för kvinnor. Indirekt standardisering.

	"Andra" kommuner inom:	
	Fyns, Sønderjyllands, Ribe och Vejle amtsk.	Övriga åtta amtskommuner
<u>45-74 år</u>		
Cancer	90.8	92.4
Hjärt- och kärlsjukd.	99.9	108.7
"Andra" sjukdomar	89.0	91.6
Olyckor	84.4	80.9
Oupplyst (Utlandet)	43.9	50.7
Totaldödligheten	93.2	97.4
<u>75 år och däröver</u>		
Totaldödligheten	99.3	105.6

Som framgår ur tabell 41 går den lägre dödligheten i de "andra" kommunerna inom Fyns, Sønderjyllands, Ribe och Vejle amtskommuner igen i alla huvudgrupper av dödsorsaker med undantag av olycksdödligheten. Speciellt är dödligheten i hjärt- och kärlsjukdomar olika de två grupperna emellan, medan skillnaderna inom övriga dödsorsaksgrupper är små. Det är heller inga av de undergrupper av dödsorsaker som ingår i denna dödlighetsstudie, som visar särskilt stora eller systematiska skillnader mellan de två grupperna av "andra" kommuner hos kvinnor, bortsett från de inom huvudgruppen hjärt- och kärlsjukdomar.

De grupperingar av bykommuner och "andra" kommuner som här har redovisats, ger en uppdelning av landet i större geografiskt närliggande områden inom vilka det inte har varit signifikanta dödlighetsskillnader i totaldödligheten mellan bykommungrupperna eller i grupperna av "andra" kommuner under observationsperioden. De här valda kommungrupperna är en uppsättning bland säkert flera möjliga. Syftet har främst varit att ge en överskådlig bild av dödlighetsmönstret och att undersöka vilka dödsorsaker som varierar mest mellan regioner med hög och låg totaldödlighet.

6.4. Civilståndsfördelningens betydelse. I avsnitt 5.4.2 redovisades upplysningar om dödligheten efter civilstånd för hela landet, för Københavns och Frederiksberg kommuner samt för övriga landet (utanför dessa båda kommuner). Det framkom bland annat att ensamstående ofta har en betydligt högre dödlighet än gifta. Københavns och Frederiksberg kommuner hade en högre dödlighet än övriga landet i varje civilståndsgrupp, men skillnaderna i totaldödligheten accentuerades på grund av en kraftig överrepresentation av ensamstående i förhållande till övriga landet.

I tabell 42 och 43 visas civilståndsfördelningen i bykommuner och "andra" kommuner inom varje amtskommun för män och kvinnor i 35-39 och 60-64 års ålder pr. 1.1.1975. Tabellerna visar att det är systematiska skillnader i civilståndssammansättningen mellan bykommuner och "andra" kommuner. För båda könen gäller att andelen frånskilda personer är högre i bykommunerna än i de "andra" kommunerna inom alla amtskommuner. Det samma gäller vanligen för andelen änklingar/änkor (åldersklassen 60-64 år). För män är andelen ogifta lägst i bykommunerna, medan skillnaderna i andelen gifta män vanligtvis är små. För kvinnor har bykommunerna oftast en högre andel ogifta kvinnor än de "andra" kommunerna. Därmed blir andelen gifta vanligtvis högst i de "andra" kommunerna. Man kan dessutom se att andelen frånskilda varierar mellan olika delar av landet, med en högre nivå i både bykommuner och "andra" kommuner på Sjælland jämfört med motsvarande kommungrupper i Jylland.

Som tidigare nämnts, ingår civilståndsvariabeln inte i det grundmaterial som lagts upp inför detta projekt, främst för att begränsa materialets omfång.

Tabell 42. Civilståndsfördelningen 1.1.1975 för bykommuner och "andra" kommuner inom varje amtskommun.
Män 35-39 år och 60-64 år. Pct.

			35-39 år				60-64 år			
			Ogift	Gift	Änkling	Frånskild	Ogift	Gift	Änkling	Frånskild
Københavns kommun			22.4	59.9	0.4	17.3	7.6	74.1	6.5	11.7
Frederiksberg kommun			20.0	64.0	0.4	15.7	7.0	79.3	5.6	8.1
Københavns amtsk.	Amager		9.2	83.0	0.4	7.5	4.4	82.9	4.5	8.2
	Nord		12.0	78.7	0.4	8.9	3.9	85.9	4.1	6.1
	Vest		7.4	84.3	0.4	7.9	4.8	82.5	5.4	7.2
Fr.borg amtskommun	by		9.5	83.1	0.2	7.2	7.1	81.9	5.0	6.1
	"andra"		8.3	85.9	0.3	5.5	8.9	80.4	5.9	4.8
Roskilde	by		7.6	86.3	0.3	5.8	6.5	80.9	5.6	6.9
	"andra"		7.0	87.6	0.3	5.2	8.6	83.5	5.0	2.8
Vestsj.	by		10.1	84.3	0.3	5.4	8.5	80.6	5.9	5.0
	"andra"		12.4	83.1	0.3	4.3	11.0	80.3	5.3	3.4
Storstrøms	by		10.4	82.8	0.3	6.5	8.7	80.1	6.5	4.7
	"andra"		13.6	82.0	0.4	4.0	12.2	79.2	5.8	2.8
Bornholms			14.1	81.3	0.1	4.5	10.4	80.9	5.3	3.4
Fyns	Odense		8.3	83.7	0.2	7.7	5.9	82.9	5.5	5.6
	by iövr.		9.1	84.8	0.5	5.7	8.3	83.4	5.0	3.2
	"andra"		11.6	85.2	0.3	2.9	11.4	80.7	5.6	2.3
Sønderjyll.	by		8.7	85.9	0.2	5.2	6.3	84.1	6.3	3.3
	"andra"		10.7	86.9	0.3	2.2	9.1	83.9	4.9	2.1
Ribe	by		10.6	82.8	0.4	6.2	7.3	81.6	6.1	5.0
	"andra"		13.4	83.6	0.2	2.8	11.0	81.9	5.0	2.1
Vejle	by		8.1	85.6	0.5	5.8	6.5	82.3	5.4	5.8
	"andra"		11.8	85.0	0.2	2.9	12.9	81.1	4.4	1.5
Ringkøbing	by		8.1	87.7	0.2	4.0	9.6	81.5	5.4	3.5
	"andra"		13.8	83.8	0.2	2.1	12.6	80.5	4.9	2.0
Århus	Århus		10.5	81.5	0.3	7.8	5.7	82.6	5.4	6.3
	by iövr.		9.7	84.1	0.3	5.8	6.8	83.0	6.1	4.2
	"andra"		11.5	85.2	0.2	3.1	10.5	82.1	5.2	2.1
Viborg	by		11.1	85.4	0.2	3.2	10.6	80.2	5.7	3.5
	"andra"		13.0	84.3	0.5	2.2	11.2	83.1	4.6	1.1
Nordjyll.	Ålborg		9.4	84.6	0.3	5.6	7.9	81.5	5.7	5.0
	by iövr.		10.4	85.6	0.3	3.7	8.9	82.3	5.9	2.9
	"andra"		12.9	84.6	0.2	2.2	11.7	80.9	5.6	1.7
Hela landet			11.5	81.8	0.3	6.5	8.5	80.8	5.5	5.2

Tabell 43. Civilståndsfördelningen 1.1.1975 för bykommuner och "andra" kommuner inom varje amtskommun.
Kvinnor 35-39 år och 60-64 år. Pct.

		35-39 år				60-64 år			
		Ogift	Gift	Änkling	Frånskild	Ogift	Gift	Änkling	Frånskild
Københavns kommun		13.8	66.4	1.6	18.2	10.7	53.3	21.6	14.4
Frederiksberg kommun		16.3	65.3	1.8	16.7	13.6	53.9	20.6	11.9
Københavns amtsk.	Amager	4.7	86.0	0.9	8.4	7.0	64.9	19.2	8.8
	Nord	8.7	79.9	1.1	10.4	10.0	61.1	19.2	9.6
	Vest	5.0	83.2	1.2	10.6	6.6	63.6	19.9	9.9
Fr.borg amtskommun	by	5.5	85.1	1.2	8.1	8.9	62.4	20.2	8.5
	"andra"	3.4	89.3	1.0	6.3	6.8	69.1	18.6	5.5
Roskilde "	by	3.9	88.0	0.8	7.2	7.2	65.8	20.1	6.9
	"andra"	2.5	92.1	0.7	4.7	5.4	73.6	17.9	3.1
Vestsj. "	by	5.4	86.7	1.5	6.4	8.3	63.6	22.3	5.8
	"andra"	4.6	89.5	1.1	4.8	8.9	68.8	19.1	3.2
Storstrøms "	by	4.9	86.4	1.6	7.1	7.2	63.7	23.4	5.8
	"andra"	5.3	89.1	1.1	4.5	7.2	71.5	18.3	2.9
Bornholms "		4.0	89.9	1.4	4.7	8.0	68.5	20.4	3.2
Fyns "	Odense	5.5	84.8	1.3	8.4	7.4	64.2	21.5	6.9
	by iövr.	5.8	86.7	1.4	6.2	9.9	65.0	20.7	4.5
	"andra"	3.9	91.2	1.1	3.7	7.3	72.5	17.7	2.5
Sønderjyll. "	by	4.2	88.2	1.7	5.9	7.5	65.9	20.7	5.9
	"andra"	2.8	93.5	1.3	2.4	6.0	71.8	19.7	2.4
Ribe "	by	4.0	88.5	1.2	6.2	7.3	63.1	23.6	5.9
	"andra"	4.1	92.3	1.2	2.4	7.9	71.9	18.5	1.8
Vejle "	by	5.2	86.8	1.2	6.8	9.0	62.5	22.4	6.0
	"andra"	4.3	91.9	1.0	2.7	9.3	72.8	16.0	1.9
Ringkøbing "	by	5.8	87.5	1.2	5.6	10.3	64.3	21.4	4.0
	"andra"	3.8	92.8	1.1	2.3	8.5	71.2	18.6	1.7
Århus "	Århus	7.3	82.6	1.5	8.6	9.6	59.8	22.1	8.6
	by iövr.	7.2	84.7	1.5	6.7	8.7	63.9	21.3	6.1
	"andra"	3.0	92.6	1.2	3.1	6.9	73.3	17.8	2.0
Viborg "	by	6.3	89.5	0.9	3.3	11.5	65.7	20.1	2.8
	"andra"	4.4	92.2	1.3	2.2	8.0	73.3	17.5	1.2
Nordjyll. "	Ålborg	6.4	85.5	1.1	7.0	8.5	63.5	21.7	6.3
	by iövr.	4.1	90.7	1.1	4.1	7.8	66.6	21.3	4.4
	"andra"	3.7	92.4	1.0	2.8	7.5	72.5	18.4	1.6
Hela landet		5.9	85.7	1.2	7.2	8.8	64.0	20.3	6.9

För att ändå ge en viss föreställning om dödligheten efter civilstånd i de olika kommungrupperna, har vissa beräkningar utförts för perioden 1976-79. Materialet har hämtats från den löpande befolkningsstatistiken.

Beräkningen av civilståndsspecifika dödskvotienter för kommungrupperna enligt geokode 2 har endast gjorts för de nämnda åldersklasserna 35-39 år och 60-64 år. För den yngsta åldersklassen redovisas endast dödligheten i två civilståndsgrupper, nämligen gifta och ej gifta (ogifta, änklings/änkor och frånskilda), då antalet dödsfall i de enskilda kommungrupperna ofta blir alltför litet, med en finare uppdelning. Resultaten redovisas i tabellerna 24 och 25 i tabellbilagan. För män är dödligheten vanligtvis högre i bykommunerna än i de "andra" kommunerna för alla civilstånd. Denna relation står alltså fast också när man kontrollerar för äktenskaplig status. För kvinnor finns inget enhetligt mönster i dessa data. Som man är van till att finna i sådana undersökningar har gifta personer också här en lägre dödlighet än ej gifta personer i båda könen i nära nog alla kommungrupper.

I dessa beräkningar är antalet dödsfall i de enskilda grupperna ofta mycket litet, speciellt för kvinnor, och påverkan av tillfälliga variationer blir stor. För att ändå få en idé om de civilståndsspecifika dödlighetsskillnaderna mellan bykommuner och "andra" kommuner för kvinnor har det också utförts beräkningar för bykommunerna i alla amtskommuner under ett, och motsvarande för alla "andra" kommuner. Beräkningarna har gjorts för ett urval åldersklasser för båda könen. Resultaten redovisas i tabell 44.

För män återfinns det mönster som beskrevs ovan. Dödligheten är högre i bykommunerna än i de "andra" kommunerna för alla civilstånd och alla åldersklasser i tabell 44. Olikheter i civilståndsfördelningarna i bykommunerna och de "andra" kommunerna har endast marginell påverkan på totaldödligheten. Detta förklaras av att det bara är obetydliga skillnader i andelen gifta de två kommungrupperna emellan.

För kvinnor är skillnaderna i dödligheten mellan bykommuner och "andra" kommuner i olika civilstånd oftast mindre än för män. I motsats till männen har kvinnor, speciellt ensamstående över 60 års ålder, ofta en lägre dödlighet i bykommunerna än i de "andra" kommunerna, när man kontrollerar för civilstånd. Att de "andra" kommunerna under ett ändå ofta har en klart lägre totaldödlighet, avhänger av olikheter i civilståndssammansättningen, med en högre andel gifta i de "andra" kommunerna. Tabell 45 visar den dödlighet som skulle ha varit i bykommunerna om civilståndsfördelningen där var den som har observerats i gruppen av "andra" kommuner, vid sidan av de dödskvotienter (för totaldödligheten) som har beräknats för bykommunerna under ett och de "andra" kommunerna. Man ser att bykommunernas dödlighet minskar i alla åldersklasser om man standardiserar på detta sätt. Detta visar ånyo att olikheter i civilståndsfördel-

Tabell 44. Observervad civilståndsfördelning och civilståndsspecifika dödskvotienter efter kön och ålder för bykommuner under ett och "andra" kommuner under ett, 1976-79.

		Civilståndsfördelning					Dödskvotienter ¹⁾				
		Ogift	Gift	Änkling	Frånskild	Totalt	Ogift	Gift	Änkling	Frånskild	Totalt
Män											
35-39 år	by	10.1	82.7	0.3	6.9	100	4.25	1.20	5.46	4.10	1.72
	"andra"	11.4	83.8	0.3	4.5	100	3.00	1.19	3.39	3.14	1.49
50-54 "	by	7.5	84.1	2.1	6.3	100	12.08	7.30	13.37	15.73	8.32
	"andra"	10.9	83.7	1.8	3.6	100	9.53	6.39	11.88	12.13	7.03
55-59 "	by	7.4	83.2	3.7	5.7	100	18.32	12.27	17.30	24.08	13.58
	"andra"	10.8	82.9	3.1	3.2	100	15.56	10.26	14.46	19.16	11.25
60-64 "	by	7.4	81.8	5.7	5.1	100	25.84	19.14	26.21	32.88	20.74
	"andra"	10.8	81.2	5.2	2.8	100	21.61	16.58	22.38	32.80	17.88
65-69 "	by	7.6	78.5	9.2	4.7	100	40.71	31.56	41.40	44.79	33.78
	"andra"	10.9	78.2	8.5	2.4	100	32.42	27.44	34.57	44.62	29.00
70-74 "	by	7.3	74.0	14.9	3.8	100	59.16	50.91	59.21	69.35	53.46
	"andra"	10.6	73.4	14.0	2.0	100	51.41	45.71	55.26	62.78	48.00
80-84 "	by	6.4	54.2	37.1	2.3	100	135.33	111.94	126.45	140.56	119.47
	"andra"	8.0	53.7	36.9	1.4	100	138.68	105.68	124.03	134.66	115.48
Kvinnor											
35-39 år	by	5.3	85.5	1.1	8.1	100	2.00	0.94	2.31	2.08	1.10
	"andra"	3.6	90.5	1.0	4.9	100	2.71	0.82	0.86	2.36	0.96
50-54 "	by	5.9	79.2	7.5	7.4	100	8.74	4.47	6.39	8.81	5.19
	"andra"	4.7	84.8	6.9	3.6	100	6.61	4.40	4.96	7.79	4.66
55-59 "	by	6.4	73.6	13.1	6.9	100	10.54	7.05	8.72	13.08	7.91
	"andra"	5.4	80.0	11.3	3.3	100	10.51	6.22	8.16	8.80	6.76
60-64 "	by	7.3	64.9	21.3	6.5	100	14.25	9.41	11.66	14.86	10.60
	"andra"	6.5	72.4	18.3	2.8	100	15.10	9.49	12.72	16.65	10.65
65-69 "	by	9.3	53.7	31.6	5.4	100	21.59	14.88	18.71	20.60	17.03
	"andra"	8.2	61.6	27.8	2.4	100	22.47	14.89	16.77	22.70	16.22
70-74 "	by	11.6	40.8	43.2	4.4	100	29.53	26.98	30.73	34.26	29.22
	"andra"	10.1	48.7	39.3	2.0	100	31.92	25.46	29.32	37.09	27.85
80-84 "	by	13.5	17.1	66.3	3.1	100	78.41	69.84	83.64	105.49	81.26
	"andra"	12.7	21.0	64.8	1.5	100	86.95	77.03	88.23	107.79	86.02

1) döda pr. 1000 män respektive kvinnor.

ningen kan vara en viktig faktor vid dödlighetsstudier. Dödlighetsskillnaderna mellan olika civilstånd inom en enskild åldersklass är ofta minst lika stora som de regionala skillnader som kan observeras för samma åldersklass.

Tabell 45. Dödligheten i bykommunerna med och utan hänsyn till den observerade civilståndsfördelningen och dödligheten i de "andra" kommunerna. Per 1000 kvinnor, 1976-79.

Ålder	Bykommuner under ett		"Andra" kommuner under ett
	Observerad dödlighet	Beräknad om de "andra" kommunernas civilståndsfördeln.	Observerad dödlighet
35-39	1.10	1.04	0.96
50-54	5.19	4.96	4.66
55-59	7.91	7.63	6.76
60-64	10.60	10.29	10.65
65-69	17.03	16.63	16.22
70-74	29.22	28.89	27.85
80-84	81.26	80.14	86.02

6.5. Dödligheten i bykommuner och "andra" kommuner efter storlek; geokode 1.

6.5.1. Inledning. Vid studien av dödlighetsskillnaderna mellan bykommuner och "andra" kommuner i avsnitt 6.2 var kommunerna inom varje amtskommun indelade i två (eller tre) grupper. Det framkom härvid att det också är betydande dödlighetsskillnader inom amtskommunerna, speciellt för män. Inom de grupper av kommuner som amtskommunerna uppdelats i enligt geokode 2 finns säkert ytterligare dödlighetsvariationer, men det vill föra för långt att diskutera dessa här.

I stället studeras i de följande två avsnitten dödligheten efter kommunstorleken för kommunerna i hela landet utanför Huvudstadsregionen under ett. Enligt geokode 1 indelas bykommunerna i fyra storleksgrupper efter den största byns folkmängd. "Andra" kommuner indelas i lika många grupper efter andelen av kommunfolkmängden som bor i en by med minst 2000 invånare. De åtta grupperna omfattar endast kommuner utanför Huvudstadsregionen. Inom Huvudstadsregionen har kommunerna grupperats efter andra kriterier, varför de lämnas utanför denna redogörelse. Märk att den rent regionala aspekten egentligen har lämnats i denna del av undersökningen, då de studerade kommungrupperna är en sammanläggning av kommuner oavsett tillhörighet till amtskommun.

6.5.2. Dödligheten i bykommunerna utanför Huvudstadsregionen; geokode 1.

Tabell 46 visar dödligheten för män och kvinnor i de fyra grupperna av bykommuner i förhållande till landsgenomsnittet, för tre stora åldersklasser samt för alla åldrar under ett.

Tabell 46. Dödligheten i bykommunerna enligt geokode 1 i förhållande till landsgenomsnittet efter kön och ålder. Indirekt standardisering.

Största byns storlek	Alla åldrar	härav:		
		5-44 år	45-74 år	75+ år
		Män		
100 000 el. fler	102.8	94.9	104.5	102.4
40 000 - 99 999	105.5	113.5	105.2	103.9
20 000 - 39 999	97.9	95.5	97.3	98.5
10 000 - 19 999	98.0	98.7	96.6	99.6
		Kvinnor		
100 000 el. fler	97.0	95.6	98.6	96.0
40 000 - 99 999	103.9	99.7	106.7	102.1
20 000 - 39 999	98.2	97.2	98.3	98.3
10 000 - 19 999	101.1	100.4	99.5	102.4

För män över 44 års ålder finner man att de större byarna (med minst 40.000 invånare) har en högre dödlighet än de mindre (med 10.000-39.999 invånare), men att det inte är någon inbördes skillnad mellan de två med störst bystorlek och heller inte mellan de två med minst. För kvinnor finner man inget motsvarande mönster.

Tabell 47 ger ytterligare information om dödligheten i åldersintervallet 45-74 år, med en uppdelning av dödligheten på huvudgrupper av dödsorsaker samt de undergrupper som visar klarast samvariation mellan dödlighetsnivån (i förhållande till landsgenomsnittet) och bystorleken.

Mönstret för män i 45-74 års ålder med en dödlighet som stiger med bystorleken, återfinns för cancerdödligheten. Också dödligheten i "andra" sjukdomar och olyckor visar ett nästan likartat mönster. Dödligheten i hjärt- och kärlsjukdomar är högst i den grupp av kommuner där den största byn har mellan 10.000 och 40.000 invånare, medan det är nästan samma index i de tre övriga kommungrupperna. När man ser på undergrupperna av dödsorsaker finner man för män att dödligheten i lungcancer växer klart med växande bystorlek. Samma tendenser återfinns för dödligheten i bronkit m.m. samt för dödsfall med dödsorsaken "symptom

Tabell 47, Dödligheten för män och kvinnor i 45-74 års ålder i bykommunerna enligt geokode 1 i förhållande till landsgenomsnittet efter dödsorsak. Indirekt standardisering.

	Största byns storlek:			
	100.000+	40.000- 99.999	20.000- 39.999	10.000- 19.999
----- Män -----				
Cancer	104	99	96	95
lungcancer	110	102	92	87
övr. cancersjukd.	101	98	98	99
Hjärt- och kärlsjukd.	103	112	103	101
"Andra" sjukdomar	111	101	90	93
bronkit m.m.	120	120	106	96
"symp. och bristf. klass. tillst."	136	80	44	68
övr. "andra" sjukd.	102	99	95	98
Olyckor	100	94	87	89
Oupplyst (Utlandet)	69	87	86	66
Summa	105	105	97	97
----- Kvinnor -----				
Cancer	98	111	96	98
lungcancer	100	89	87	70
övr. cancersjukd.	98	114	97	101
Hjärt- och kärlsjukd.	98	105	104	103
"Andra" sjukdomar	104	106	94	99
bronkit m.m.	124	110	105	81
"symp. och bristf. klass. tillst."	121	85	45	77
övr. "andra" sjukd.	97	109	100	106
Olyckor	92	92	93	94
Oupplyst (Utlandet)	82	83	55	80
Summa	99	107	98	100

och bristfälligt klassificerade tillstånd". När dessa dödsorsaker elimineras, försvinner en stor del av skillnaderna i cancerdödligheten liksom i dödligheten i "andra" sjukdomar.

I motsats till hos män finner man ingen samvariation för kvinnor mellan dödlighetsnivån (i förhållande till landsgenomsnittet) och bystorleken. Heller ingen huvudgrupp av dödsorsaker visar ett sådant samband. Liksom hos män finner man dock att dödligheten i lungcancer, bronkit m.m. och de med dödsorsaken "symptom och bristfälligt klassificerade tillstånd" stiger med bystorleken.

6.5.3. Dödligheten i de "andra" kommunerna utanför Huvudstadsregionen; geokode 1.

Tabell 48 visar den relativa dödlighetsnivån för de fyra kommungrupperna av "andra" kommuner utanför Huvudstadsregionen (indirekt standardisering).

Tabell 48. Dödligheten i de "andra" kommunerna enligt geokode 1 i förhållande till landsgenomsnittet efter kön och ålder. Indirekt standardisering.

Andel i byområde med minst 2000 inv.	Alla åldrar	härav:		
		5-44 år	45-74 år	75 + år
		Män		
50 pct. el. mer	96	93	94	97
33,3 - 49,9 pct.	92	94	88	95
- 33,2 pct.	90	100	85	95
inget byomr. med 2000 inv.	89	98	84	94
		Kvinnor		
50 pct. el. mer	101	87	99	102
33,3 - 49,9 pct.	101	91	96	104
- 33,2 pct.	99	96	94	102
inget byomr. med 2000 inv.	99	92	95	103

För män över 44 års ålder finner man ånyo en positiv samvariation mellan den totala dödlighetsnivån och bystorleken, vilken också med undantag av olycksdödligheten i huvudsak går igen i huvudgrupperna av dödsorsaker (tabell 49).

De undergrupper av dödsorsaker som för män hade samvariation mellan dödlighetsnivån och bystorleken i tabell 47, uppvisar ett motsvarande mönster också nu. I tabellerna 48 och 49 kan man se att det heller inte för dessa kommungrupper går att finna något klart dödlighetsmönster för kvinnor.

Man finner för kvinnor en relativt hög dödlighet i hjärt- och kärlsjukdomar i förhållande till landsnivån för alla fyra grupperna av "andra" kommuner. Indexen är i nivå med eller högre än de som observerades för kvinnornas dödlighet

i hjärt- och kärlsjukdomar i de fyra grupperna av bykommuner i tabell 47. För de andra huvudgrupperna av dödsorsaker gäller vanligtvis att alla bykommungrupper har en högre nivå än någon av kommungrupperna "andra" kommuner.

Detta mönster gäller också för män (i 45-74 års ålder), där det återfinns för totaldödligheten, för huvudgrupperna av dödsorsaker och också vanligtvis för de utvalda undergrupperna av dödsorsaker (jfr tabellerna 47 och 49).

Tabell 49. Dödligheten för män och kvinnor i 45-74 års ålder i de "andra" kommunerna enligt geokode 1 i förhållande till landsgenomsnittet efter dödsorsak. Indirekt standardisering.

	Andel i byar med minst 2000 invånare:			
	50 pct el.mer	33,3-49,9 pct	mindre än 33,3 pct	inget byområde med minst 2000
	Män			
Cancer	86	83	78	81
lungcancer	77	71	63	64
övr. cancersjukd.	91	91	86	91
Hjärt- och kärlsjukd.	100	92	91	89
"Andra" sjukdomar	90	81	79	76
bronkit m.m.	105	92	87	85
"symp. och bristf. klass. tillst."	62	54	45	42
övr. "andra" sjukd.	88	85	81	80
Olyckor	93	94	88	94
Oupplyst (Utlandet)	67	61	38	37
Summa	94	88	85	84
	Kvinnor			
Cancer	93	91	90	93
lungcancer	66	65	51	70
övr. cancersjukd.	96	94	94	95
Hjärt- och kärlsjukd.	108	107	104	105
"Andra" sjukdomar	98	92	90	88
bronkit m.m.	81	79	71	80
"symp. och bristf. klass. tillst."	66	46	48	41
övr. "andra" sjukd.	107	103	101	98
Olyckor	85	85	81	77
Oupplyst (Utlandet)	70	48	37	45
Summa	99	96	94	95

Bilaga 1.

Bilag 1

Dödsorsakskoder

Dødsårsagskoder

<u>ICD-nummer</u>	<u>Sjukdom (Sygdom)</u>
140-209	Cancer i allt Kræft i alt
150-159	Cancer i matsmältningsorgan och bukhinna Kræft i fordøjelsesorganer og bughinde
160-163	Cancer i respirationssystemet Kræft i åndedrætsorganerne
174	Cancer i bröstkörteln Kræft i brystkirtel
180-184	Cancer i kvinnliga könsorganen Kræft i kvindelige kønsorganer
185-189	Cancer i manliga könsorganen och urinorganen Kræft i mandlige kønsorganer og urinorganer
200-209	Cancer i lymfatisk och blodbildande vävnad Kræft i lymfatisk og bloddannende væv
140-149 170-173 190-199	Cancer i övrigt Kræftsygdomme i øvrigt
390-458	Hjärt- och kärlsjukdomar i allt Hjerte-karsygdomme i alt
410-414	Ischemiska hjärtsjukdomar Iskæmiske hjertesygdomme
430-438	Cerebrovaskulära sjukdomar Karsygdomme i hjernen
390-404 420-429 440-458	Hjärt- och kärlsjukdomar i övrigt Hjerte-karsygdomme i øvrigt
000-136 210-389 460-796	Andra sjukdomar i allt Andre sygdomme i alt

<u>ICD-nummer</u>	<u>Sjukdom (Sygdom)</u>
240-279	Endokrina sjukdomar, nutritionsrubbingar, och ämnesomsättningssjukdomar Endokrine sygdomme, ernærings- og stofskiftesygdomme
320-389	Nervsystemets och sinnesorganens sjukdomar Sygdomme i nervesystem og sanseorganer
490-493	Bronkit, emfysem och astma Bronkitis, udvidede lunger og astma
460-486 500-519	Andra sjukdomar i respirationsorganen Andre sygdomme i åndedrætsorganer
571	Levercirros Levercirrhose
520-570 572-577	Andra sjukdomar i matsmältningsorganen Andre sygdomme i fordøjelsesorganer
580-629	Urogenitalorganens sjukdomar Sygdomme i urin- og kønsorganer
780-796	Symptom och ofullständigt preciserade fall Symptomer og mangelfuldt definerede tilstande
740-759	Medfödda missbildningar Medfødte misdannelser
760-779	Vissa orsaker till perinatal dödlighet Fødselslæsion m.v. og andre årsager til perinatal dødelighed
000-136 210-239 280-315 630-739	Andra sjukdomar i övrigt Andre sygdomme i øvrigt
E800-999	Olycksdödsfall (skador genom yttre våld och förgiftning) Ulykkesdødsfald i alt
E810-823 E940	Motorfordonsolyckor och sen effekt av motorfordonsolyckor Motorulykker, senfølger efter motorulykker
E950-959	Själv mord Selvmord
E980-989	Ovisshet om skador uppkommit genom olyckshändelse eller uppsåt Læsioner, der ikke kan klassificeres som ulykke, selvmord eller mord
E800-807 E825-936 E941-949 E960-978 E990-999	Olycksdödsfall i övrigt Ulykkesårsager i øvrigt
	Primär dödsorsak ouplyst Primær dødsårsag uoplyst

Bilaga 2

Rättsläklig (medicolegal) liksyn

Vid vissa dödsfall skall det avgivas en anmälan till polismyndigheterna, för beslut om eventuell rättsläklig (medicolegal) liksyn, som företas av polisen och ämbetsläkaren samman.

En rättsläklig liksyn skall enligt lagen om liksyn företas när 1) dödsfallet skyllas ett straffbart förhållande, självmord eller olyckstillfälle 2) en person blir funnen död 3) döden inträffat plötsligt och inte är förutsatt av medicinska orsaker. Dessutom finns ytterligare några tillfällen, som dock är mindre vanligt förekommande (jfr "Sundhedsstyrelsens cirkulære af 10. marts 1977 om ligsyn og udstedelse af dødsattester m.v.").

Enligt nämnda lag kan dock rättsläklig liksyn uteslutas om 1) döden inträffat först någon tid efter olyckan och polisen finner att upplysningarna visar det uppenbart att dödsfallet är utan polismässigt intresse 2) polisen och ämbetsläkaren är eniga om att de upplysningar som finns omkring dödsfallet gör det uppenbart att det föreligger ett naturligt dödsfall 3) ämbetsläkaren finner att de framkomna upplysningarna med tillräcklig säkerhet klarlägger dödsorsaken 4) polisen efter undersökning finner det uppenbart att det är tal om ett naturligt dödsfall.

Under perioden 1971-79 har det vid drygt 5900 dödsfall i genomsnitt per år företagits en rättsläklig liksyn, vilket svarar till att cirka var nionde dödsattest är rättsläklig.

TABELBILAGA

Tabell 1. Registrerade cancerdödsfall efter diagnosticeringssätt, 1977-78. Män och kvinnor tillsammans, 65 år däröver. Pct.

	Obducerade totalt	På sjukhus utan obduktion	Utanför sjukhus utan obduktion utan rättsläklig liksyn	Utanför sjukhus utan obduktion med rättsläklig liksyn	Antal registrerade dödsfall
Procentuell fördelning					
København och Frederiksberg	72.1	13.3	14.0	0.6	4 023
Københavns amtskommun	61.1	13.9	24.5	0.6	1 513
Frederiksborg amtskommun	51.9	17.1	30.5	0.5	738
Roskilde "	49.8	16.0	33.5	0.7	430
Vestsjællands "	45.4	29.5	24.4	0.7	991
Storstrøms "	45.6	24.1	30.2	0.1	1 022
Bornholms "	8.4	65.9	25.1	0.6	179
Fyns "	50.3	20.2	29.3	0.3	1 596
Sønderjyllands "	34.0	22.8	43.2	-	764
Ribe "	26.3	37.6	35.8	0.2	558
Vejle "	21.6	45.4	32.8	0.2	972
Ringkøbing "	27.0	33.1	39.8	0.2	641
Århus "	53.5	15.7	30.4	0.3	1 744
Viborg "	39.7	26.9	33.3	0.1	688
Nordjyllands "	33.5	30.8	35.5	0.2	1 370
Hela landet	50.0	22.3	27.4	0.4	17 229

Tabell 2. Registrerade dödsfall i hjärt- och kärlsjukdomar efter diagnosticeringsätt, 1977-78. Män och kvinnor tillsammans, 65 år och däröver. Pct.

	Obducerade totalt	På sjukhus utan obduktion	Utanför sjukhus utan obduktion utan rättsläklig liksyn	Utanför sjukhus utan obduktion med rättsläklig liksyn	Antal registrerade dödsfall
----- Procentuell fördelning -----					
København och Frederiksberg	46.1	13.9	33.3	6.8	8 414
Københavns amtskommun	44.2	12.0	39.4	4.4	3 214
Frederiksborg amtskommun	32.9	15.6	46.8	4.6	1 734
Roskilde "	39.0	12.2	44.3	4.5	1 006
Vestsjællands "	30.6	23.9	40.4	5.2	2 516
Storstrøms "	26.4	21.6	50.2	1.8	2 663
Bornholms "	1.9	44.2	51.1	2.7	513
Fyns "	31.0	16.2	49.0	3.8	4 063
Sønderjyllands "	23.5	21.6	52.8	2.2	1 962
Ribe "	17.3	34.4	45.8	2.4	1 464
Vejle "	12.6	35.0	49.4	3.0	2 619
Ringkøbing "	16.4	26.0	53.9	3.7	1 844
Århus "	40.2	11.9	45.0	2.8	4 328
Viborg "	26.4	24.1	46.7	2.9	2 077
Nordjyllands "	20.7	26.6	48.9	3.9	4 169
Hela landet	31.7	19.9	44.3	4.1	42 586

Tabell 3. Registrerade dödsfall med dödsorsak "symptom och bristfälligt klassificerade tillstånd" efter diagnosticeringssätt, 1977-78. Män och kvinnor tillsammans, 65 år och däröver.

	Obducerade totalt	På sjukhus utan obduktion	Utanför sjukhus utan obduktion utan rättsläklig liksyn	Utanför sjukhus utan obduktion med rättsläklig liksyn	Antal registrerade dödsfall
----- Procentuell fördelning -----					
København och Frederiksberg	4.9	9.1	26.7	59.3	659
Københavns amtskommun	4.7	4.7	16.9	73.7	255
Frederiksborg amtskommun	4.7	10.9	32.8	51.6	64
Roskilde "	16.1	6.5	54.8	22.6	62
Vestsjællands "	3.6	13.4	27.7	55.4	112
Storstrøms "	10.0	14.3	59.3	16.4	140
Bornholms "	-	21.7	43.5	34.8	23
Fyns "	11.0	11.0	39.4	38.5	218
Sønderjyllands "	7.7	11.5	69.2	11.5	78
Ribe "	1.4	15.3	65.3	18.1	72
Vejle "	7.2	15.7	45.8	31.3	83
Ringkøbing "	9.3	14.0	40.7	36.0	86
Århus "	5.6	7.0	57.7	29.8	215
Viborg "	5.7	9.4	72.6	12.3	106
Nordjyllands "	0.6	16.8	43.9	38.7	155
Hela landet	6.0	10.4	39.8	43.8	2 328

Tabell 4. Registrerade "övriga sjukdomsdödsfall" efter diagnosticeringssätt, 1977-78. Män och kvinnor tillsammans, 65 år och däröver.

	Obducerade totalt	På sjukhus utan obduktion	Utanför sjukhus utan obduktion utan rättsläklig liksyn	Utanför sjukhus utan obduktion med rättsläklig liksyn	Antal registrerade dödsfall
----- Procentuell fördelning -----					
København och Frederiksberg	51.4	15.6	30.8	2.1	2 438
Københavns amtskommun	49.6	12.4	35.7	2.2	828
Frederiksborg amtskommun	46.5	13.8	38.0	1.7	413
Roskilde "	39.2	13.1	46.6	1.1	268
Vestsjællands "	39.4	21.6	37.8	1.3	635
Storstrøms "	37.6	20.0	42.3	0.1	795
Bornholms "	8.5	48.7	39.3	3.4	117
Fyns "	40.0	16.4	42.7	1.0	1 239
Sønderjyllands "	32.4	18.3	48.9	0.4	568
Ribe "	27.5	25.7	45.9	0.9	440
Vejle "	23.4	32.8	42.5	1.3	708
Ringkøbing "	24.8	22.3	52.7	0.2	516
Århus "	44.1	11.0	44.6	0.3	1 332
Viborg "	33.6	25.4	40.6	0.3	613
Nordjyllands "	27.7	24.9	45.6	1.7	1 183
Hela landet	39.2	19.0	40.7	1.2	12 093

Tabell 5. Antalet dödsfall i amtskommunerna efter ålder under nioårsperioden 1971-79. Män.

	Ålder											Summa
	0	1-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80-89	90 +	
København och Frederiksberg	425	131	134	715	892	1 900	5 395	12 556	15 451	9 102	1 620	48 321
Københavns amtskommun	430	182	222	434	557	1 302	3 297	5 496	5 765	3 706	732	22 123
Frederiksborg amtskommun	230	109	142	220	315	575	1 282	2 462	3 075	2 191	449	11 050
Roskilde "	144	62	84	143	174	332	830	1 390	1 815	1 275	252	6 501
Vestsjællands "	201	88	167	245	245	525	1 414	3 034	4 449	3 379	722	14 469
Storstrøms "	173	101	145	190	225	544	1 483	3 363	4 818	3 779	793	15 614
Bornholms "	25	13	37	31	38	75	201	560	871	639	109	2 599
Fyns "	294	134	210	325	370	789	2 116	5 200	7 460	5 486	1 325	23 709
Sønderjyllands "	199	89	144	178	194	438	1 074	2 544	3 828	2 334	513	11 535
Ribe "	176	90	131	183	187	400	977	2 029	2 764	1 967	400	9 304
Vejle "	307	110	191	258	276	582	1 525	3 325	4 824	3 676	676	15 750
Ringkøbing "	217	118	148	195	192	396	1 164	2 364	3 294	2 415	461	10 964
Århus "	482	178	246	464	510	951	2 673	5 820	8 284	5 787	1 195	26 590
Viborg "	184	74	156	140	145	356	1 039	2 381	3 686	2 990	557	11 708
Nordjyllands "	410	154	247	327	397	829	2 428	5 005	7 438	5 301	979	23 515
Hela landet	3 897	1 633	2 404	4 048	4 717	9 994	26 898	57 529	77 822	54 027	10 783	253 752

Tabell 6. Antalet dödsfall i amtskommunerna efter ålder under nioårsperioden 1971-79. Kvinnor.

	Ålder											
	0	1-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80-89	90 +	Summa
København och Frederiksberg	258	92	82	333	448	1 220	3 481	7 945	14 772	15 001	4 110	47 742
Københavns amtskommun	320	100	112	205	380	1 005	1 933	2 905	4 784	5 264	1 470	18 478
Frederiksborg amtskommun	142	77	67	93	209	413	808	1 367	2 396	2 612	735	8 919
Roskilde "	119	44	34	52	113	218	427	832	1 396	1 407	351	4 993
Vestsjællands "	133	61	55	77	153	407	887	1 807	3 397	3 446	915	11 338
Storstrøms "	118	51	59	68	134	392	886	1 874	3 616	3 914	999	12 111
Bornholms "	38	10	5	16	23	60	132	308	681	687	189	2 149
Fyns "	218	92	77	102	210	562	1 377	2 927	5 459	5 979	1 742	18 745
Sønderjyllands "	156	56	65	52	125	286	657	1 444	2 939	2 947	693	9 420
Ribe "	139	54	52	48	102	276	601	1 170	2 192	2 114	449	7 197
Vejle "	172	79	74	99	164	425	1 008	1 977	3 801	3 924	934	12 657
Ringkøbing "	136	62	60	68	109	309	668	1 359	2 531	2 437	531	8 270
Århus "	303	131	110	181	306	716	1 664	3 523	6 525	6 537	1 557	21 553
Viborg "	129	54	58	57	112	294	679	1 431	2 895	3 005	645	9 359
Nordjyllands "	265	114	94	132	237	636	1 444	3 025	5 690	5 485	1 214	18 336
Hela landet	2 646	1 077	1 004	1 583	2 825	7 219	16 652	33 894	63 074	64 759	16 534	211 267

Tabell 7. Sjukdomsdödligheten i amtskommunerna efter dödsorsak för män och kvinnor i åldersintervallet 20-44 år. Indirekt standardisering.

	Män						Kvinnor					
	Cancer		Hjärt- och kärlsjukd.		"Andra" sjukdomar		Cancer		Hjärt- och kärlsjukd.		"Andra" sjukdomar	
	Antal döda	Index	Antal döda	Index	Antal döda	Index	Antal döda	Index	Antal döda	Index	Antal döda	Index
København och Frederiksberg	242	107.0	280	142.8	499	189.8	312	113.1	97	104.7	230	147.3
Københavns amtskommun	289	107.9	221	87.6	246	78.6	368	97.2	115	90.8	170	85.2
Frederiksborg amtskommun	114	83.5	97	75.2	138	86.6	174	96.5	55	91.6	84	88.2
Roskilde "	85	99.6	72	89.9	66	66.3	113	103.2	20	55.0	39	66.9
Vestsjællands "	89	88.2	111	117.7	133	112.8	150	112.2	52	116.1	87	122.3
Storstrøms "	93	100.8	85	97.8	113	104.8	154	122.4	50	118.4	68	102.7
Bornholms "	15	90.5	15	97.0	23	118.8	20	89.4	7	93.3	19	161.6
Fyns "	138	82.7	145	93.0	191	98.0	202	89.8	69	91.5	108	90.1
Sønderjyllands "	97	103.6	88	99.0	85	77.6	104	82.3	43	101.4	61	91.8
Ribe "	88	111.2	71	96.1	92	99.5	112	107.7	29	83.2	55	99.0
Vejle "	126	105.3	124	111.4	130	93.0	173	106.8	56	103.2	96	111.1
Ringkøbing "	93	97.2	78	88.1	81	72.5	112	87.5	42	97.9	54	78.7
Århus "	210	96.2	180	92.2	258	101.5	266	93.0	92	96.1	142	90.4
Viborg "	86	106.4	53	69.8	67	70.9	112	102.0	58	157.3	49	84.6
Nordjyllands "	190	108.3	188	114.3	160	78.0	232	97.9	87	109.5	134	106.5
Hela landet	1 955	100.0	1 808	100.0	2 282	100.0	2 604	100.0	872	100.0	1 396	100.0

Tabell 8. Cancerdödligheten i amtskommunerna, totalt och efter undergrupper. Män i 45-74 års ålder. Indirekt standardisering.

	Cancer i:											
	Matsmält- ningsorg. o. bukhinna		Lungorna		Manl. könsorg. och urinorg.		Lymfatisk och blodbild. vävn.		Övriga		Summa	
	Obs.antal döda	Index	Obs.antal döda	Index	Obs.antal döda	Index	Obs.antal döda	Index	Obs.antal döda	Index	Obs.antal döda	Index
København och Frederiksberg	2 260	121.1	3 462	161.3	1 150	126.4	425	99.7	723	124.0	8 020	135.2
Københavns amtskommun	1 134	103.3	1 455	114.4	541	106.1	246	94.4	411	108.4	3 787	107.6
Frederiksborg amtskommun	514	102.0	602	103.7	256	107.8	143	120.6	158	93.1	1 673	103.9
Roskilde "	249	85.4	362	107.9	153	111.0	71	103.9	117	120.0	952	102.3
Vestsjællands "	675	106.3	665	91.3	294	95.8	158	107.9	196	96.4	1 988	98.4
Storstrøms "	683	100.1	763	97.6	338	102.2	174	111.0	195	83.2	2 153	99.3
Bornholms "	105	84.2	62	43.3	63	104.3	29	101.2	39	98.5	298	75.2
Fyns "	1 031	95.7	1 148	92.9	539	103.4	251	101.3	349	101.8	3 318	96.9
Sønderjyllands "	552	98.2	493	76.8	215	78.9	103	79.7	153	85.7	1 516	84.9
Ribe "	423	97.4	395	79.2	196	94.1	98	97.4	133	94.3	1 245	90.0
Vejle "	639	90.8	646	80.0	287	84.6	153	94.1	201	88.8	1 926	86.0
Ringkøbing "	493	93.4	438	72.2	211	83.3	112	91.6	165	96.5	1 419	84.4
Århus "	1 079	91.4	1 269	93.6	523	91.8	288	105.7	351	92.7	3 510	93.4
Viborg "	471	84.2	400	62.4	248	91.4	140	108.9	156	87.9	1 415	79.6
Nordjyllands "	1 054	94.6	895	70.0	452	84.2	235	91.4	316	88.3	2 952	83.3
Hela landet	11 362		13 055		5 466		2 626		3 663		36 172	
Korrelation M/Kv		0.25		0.90		0.43		0.76		-0.24		

Tabell 9. Cancerdödligheten i amtskommunerna, totalt och efter undergrupper. Kvinnor i 45-74 års ålder. Indirekt standardisering.

	Cancer i:															
	Matsmält- ningsorg. o. bukhinna		Lungorna		Bröstkörtel		Kvinliga könsorg.		Urinorg.		Lymfatisk och blodbild.vävn.		Övriga		Summa	
	Obs.antal döda	Index	Obs.antal döda	Index	Obs.antal döda	Index	Obs.antal döda	Index	Obs.antal döda	Index	Obs.antal döda	Index	Obs.antal döda	Index	Obs.antal döda	Index
Kbh. + Frb.	1 919	105.7	1 112	170.3	1 303	108.0	1 323	112.3	363	117.1	399	99.9	617	102.7	7 036	114.1
Kbh. amtsk.	831	95.2	369	107.2	678	100.1	563	86.1	156	101.3	205	103.0	269	85.3	3 071	95.5
Fr.borg amtsk.	380	103.8	159	112.5	285	103.9	256	96.4	65	101.5	89	107.6	118	91.0	1 352	102.1
Roskilde "	246	115.4	72	88.0	179	113.1	164	107.0	40	107.5	44	91.5	75	99.9	820	106.9
Vestsj. "	482	105.2	140	81.8	352	108.2	334	105.6	76	95.9	116	113.5	151	96.0	1 651	102.6
Storstrøms "	470	97.9	137	76.6	324	95.5	338	102.5	88	106.1	121	113.1	156	94.9	1 634	97.1
Bornholms "	84	95.8	19	58.2	63	102.0	72	119.8	10	66.0	19	97.2	28	93.4	295	96.1
Fyns "	758	95.3	218	73.6	502	89.4	558	102.2	119	86.6	180	101.6	275	101.0	2 610	93.7
Sønderj. "	423	102.8	95	62.4	234	81.4	258	92.2	40	56.4	61	66.8	144	102.8	1 255	87.6
Ribe "	329	105.8	97	82.5	237	105.5	198	90.7	54	99.7	77	110.2	109	100.9	1 101	99.7
Vejle "	550	104.3	142	72.0	394	105.0	412	113.0	95	104.1	112	95.2	207	114.2	1 912	103.1
Ringkøbing "	335	92.0	112	81.1	273	103.1	205	79.8	64	101.0	78	95.4	140	110.4	1 207	93.1
Århus "	901	99.4	293	86.4	633	98.2	581	92.7	157	100.0	205	101.3	310	99.5	3 080	96.6
Viborg "	342	87.5	91	62.5	261	94.4	219	81.5	60	88.8	94	107.9	148	110.5	1 215	88.7
Nordjyll. "	746	94.0	232	77.8	529	92.9	590	106.7	135	98.1	163	91.8	274	100.0	2 669	95.2
Hela landet	8 796		3 288		6 247		6 071		1 522		1 963		3 021		30 908	

Tabell 10. Dödligheten i hjärt- och kärlsjukdomer i amtskommunerna, totalt och efter undergrupper. Män i 45-74 års ålder. Indirekt standardisering.

	Ischemiska hjärtsjukd.		Kärlsjukd. i hjärnan		Övriga hjärt- och kärlsjukdomar		Summa	
	Observerat antal döda	Index	Observerat antal döda	Index	Observerat antal döda	Index	Observerat antal döda	Index
København och Frederiksberg	8 138	108.6	1 641	115.8	1 888	144.3	11 667	114.1
Københavns amtskommun	3 909	89.7	758	97.5	887	118.0	5 554	94.3
Frederiksborg amtskommun	1 934	96.3	346	94.6	315	90.5	2 595	95.4
Roskilde "	1 294	111.4	159	74.8	179	88.8	1 632	103.6
Vestsjællands "	2 471	97.1	469	98.2	418	94.1	3 358	96.8
Storstrøms "	2 793	102.1	497	96.5	457	95.7	3 747	100.5
Bornholms "	508	101.6	125	132.9	47	53.9	680	99.8
Fyns "	4 066	94.2	713	87.8	647	85.9	5 426	92.2
Sønderjyllands "	2 216	98.4	426	100.1	303	76.9	2 945	95.9
Ribe "	1 685	97.0	336	104.1	241	79.7	2 262	95.8
Vejle "	2 826	100.3	581	110.2	461	93.8	3 868	100.8
Ringkøbing "	2 105	99.7	383	97.5	289	78.6	2 777	96.7
Århus "	4 964	104.9	833	94.0	818	99.2	6 615	102.7
Viborg "	2 149	95.8	381	90.1	291	74.3	2 821	92.2
Nordjyllands "	4 416	99.0	836	100.2	682	87.7	5 934	97.7
Hela landet	45 474		8 484		7 923		61 881	
Korrelation M/Kv		0.41		-0.19		0.70		

Tabell 11. Dödligheten i hjärt- och kärlsjukdomar i amtskommunerna, totalt och efter undergrupper. Kvinnor i 45-74 års ålder. Indirekt standardisering.

	Ischemiska hjärtsjukd.		Kärlsjukd. i hjärnan		Övriga hjärt- och kärlsjukdomar		Summa	
	Observerat antal döda	Index	Observerat antal döda	Index	Observerat antal döda	Index	Observerat antal döda	Index
København och Frederiksberg	3 665	92.0	1 433	100.0	1 399	117.2	6 497	98.3
Københavns amtskommun	1 290	74.1	552	85.5	501	91.3	2 343	79.8
Frederiksborg amtskommun	744	99.4	284	102.9	202	86.7	1 230	97.8
Roskilde "	497	113.3	141	87.3	126	92.6	764	103.7
Vestsjællands "	1 081	111.6	359	101.7	314	106.0	1 754	108.4
Storstrøms "	1 146	112.7	353	95.3	334	107.6	1 833	108.0
Bornholms "	218	117.2	62	91.7	47	82.9	327	105.4
Fyns "	1 654	98.2	534	87.1	450	87.5	2 638	93.8
Sønderjyllands "	864	98.1	359	111.8	241	89.9	1 464	99.6
Ribe "	707	107.9	276	115.2	174	86.5	1 157	105.6
Vejle "	1 067	95.7	427	105.0	324	95.0	1 818	97.6
Ringkøbing "	826	108.9	336	121.0	190	81.3	1 352	106.5
Århus "	2 054	107.3	702	100.6	637	108.7	3 393	106.1
Viborg "	909	109.7	296	98.0	238	94.0	1 443	104.3
Nordjyllands "	1 866	111.9	661	108.6	507	99.2	3 034	108.9
Hela landet	18 588		6 775		5 684		31 047	

Tabell 12. Dödligheten i "andra" sjukdomar i amtskommunerna, totalt och efter undergrupper. Män i 45-74 års ålder.

Indirekt standardisering.

	Sjukdomar i re- spirationsorganen		Levercirros		Symptom och bristf. klassifi- cerade tillst.		"Andra" sjukdomar i övrigt		Summa	
	Obs.antal döda	Index	Obs.antal döda	Index	Obs.antal döda	Index	Obs.antal döda	Index	Obs.antal döda	Index
København och Frederiksberg	1 781	126.4	771	237.3	1 158	206.6	1 830	128.9	5 540	149.2
Københavns amtskommun	601	76.6	278	120.7	596	169.4	784	91.0	2 259	101.4
Frederiksborg amtskommun	299	81.7	130	128.6	99	62.1	375	95.2	903	88.5
Roskilde "	176	82.8	44	76.3	60	65.5	223	98.1	503	85.4
Vestsjællands "	437	92.1	89	76.8	171	88.1	449	91.9	1 146	90.0
Storstrøms "	462	90.3	106	86.4	144	69.4	483	92.3	1 195	87.6
Bornholms "	60	64.2	15	66.9	20	52.8	86	90.1	181	72.6
Fyns "	817	101.3	151	77.6	297	90.6	774	93.6	2 039	94.6
Sønderjyllands "	458	108.7	42	41.5	72	42.0	407	94.1	979	86.9
Ribe "	319	99.1	41	50.3	81	60.5	317	94.5	758	86.9
Vejle "	586	111.8	67	51.6	125	57.9	489	90.2	1 267	89.7
Ringkøbing "	347	88.7	52	52.7	88	54.1	382	93.8	869	82.0
Århus "	987	112.0	139	64.3	289	80.0	892	98.2	2 307	97.5
Viborg "	347	82.7	42	41.8	61	35.9	405	94.3	855	76.4
Nordjyllands "	771	92.9	135	65.9	226	66.2	854	99.6	1 986	88.9
Hela landet	8 448		2 102		3 487		8 750		22 787	
Korrelation M/kv	0.85		0.87		0.98		0.00			

Tabell 13. Dödligheten i "andra" sjukdomar i amtskommunerna, totalt och efter undergrupper. Kvinnor i 45-74 års ålder.
Indirekt standardisering.

	Sjukdomar i re- spirationsorganen		Levercirros		Symptom och bristf. klassifi- cerade tillst.		"Andra" sjukdomar i övrigt		Summa	
	Obs.antal döda	Index	Obs.antal döda	Index	Obs.antal döda	Index	Obs.antal döda	Index	Obs.antal döda	Index
København och Frederiksberg	954	120.3	312	138.8	763	182.8	1 714	100.3	3 743	119.1
Københavns amtskommun	298	80.2	151	124.9	340	167.3	666	79.1	1 455	94.6
Frederiksborg amtskommun	140	89.2	58	117.2	48	56.5	339	96.4	585	91.0
Roskilde "	70	76.5	31	108.3	31	62.7	176	86.1	308	82.3
Vestsjællands "	184	92.9	53	89.0	75	70.8	425	97.5	737	92.2
Storstrøms "	210	101.2	58	93.3	78	70.3	501	109.8	847	101.2
Bornholms "	22	58.0	9	79.5	12	59.3	86	103.2	129	84.5
Fyns "	319	92.7	80	77.7	168	91.5	763	101.0	1 330	95.9
Sønderjyllands "	175	97.9	38	71.8	37	38.9	383	97.9	633	88.1
Ribe "	121	89.8	26	63.4	38	52.6	316	106.1	501	91.8
Vejle "	239	104.8	63	91.7	65	53.3	526	104.7	893	97.0
Ringkøbing "	155	98.7	35	72.7	49	58.1	398	114.4	637	100.0
Århus "	419	106.9	99	83.9	185	88.3	880	102.0	1 583	100.0
Viborg "	167	98.7	37	73.0	49	54.2	386	103.8	639	93.7
Nordjyllands "	330	96.3	93	89.6	95	51.8	809	107.0	1 327	95.7
Hela landet	3 803		1 143		2 033		8 368		15 347	

Tabell 14. Dödligheten i olyckor i amtskommunerna, totalt och efter undergrupper. Män i 45-74 års ålder.
Indirekt standardisering.

	Motorolyckor		Själv mord		Skador som inte kan klass. som olycka eller självmord		Övr. olyckor		Summa	
	Obs.antal döda	Index	Obs.antal döda	Index	Obs.antal döda	Index	Obs.antal döda	Index	Obs.antal döda	Index
København och Frederiksberg	221	72.3	869	158.9	107	253.9	392	143.1	1 589	136.0
Københavns amtskommun	134	65.9	414	99.1	50	142.9	159	84.5	757	89.7
Frederiksborg amtskommun	80	87.8	194	106.4	12	79.5	87	103.8	373	100.2
Roskilde "	67	128.2	130	125.4	8	93.7	36	75.1	241	113.5
Vestsjællands "	121	112.4	194	96.7	12	75.2	85	87.1	412	97.7
Storstrøms "	140	122.3	213	100.9	12	72.0	103	99.5	468	105.0
Bornholms "	13	62.2	27	70.2	3	99.0	11	58.3	54	66.4
Fyns "	173	95.3	293	87.3	18	67.9	175	106.7	659	93.1
Sønderjyllands "	118	124.2	176	100.0	10	71.5	78	90.8	382	103.0
Ribe "	80	106.7	129	90.3	4	34.8	68	99.7	281	94.5
Vejle "	142	118.1	187	82.8	5	27.7	90	82.5	424	89.6
Ringkøbing "	115	126.6	119	69.0	5	36.1	53	64.2	292	81.2
Århus "	194	96.7	316	84.3	39	130.7	174	95.7	723	91.8
Viborg "	107	114.0	119	68.9	1	7.3	86	101.4	313	85.7
Nordjyllands "	237	125.1	276	77.8	6	21.2	165	96.0	684	96.4
Hela landet	1 942	100.0	3 656		292		1 762	100.0	7 652	
Korrelation M/Kv	0.68		0.87		0.87		0.51			

Tabell 15. Dödligheten i olyckor i amtskommunerna, totalt och efter undergrupper. Kvinnor i 45-74 års ålder.
Indirekt standardisering.

	Motorolyckor		Själv mord		Skador som inte kan klass. som olycka eller självmord		Övr. olyckor		Summa	
	Obs.antal döda	Index	Obs.antal döda	Index	Obs.antal döda	Index	Obs.antal döda	Index	Obs.antal döda	Index
København och Frederiksberg	156	77.4	780	162.2	116	204.9	231	121.0	1 283	137.9
Københavns amtskommun	65	60.5	349	114.3	49	124.9	92	96.7	555	101.4
Frederiksborg amtskommun	44	99.8	138	113.9	21	137.3	45	113.2	248	112.6
Roskilde "	23	90.2	77	110.9	8	91.6	27	116.8	135	106.5
Vestsjællands "	67	126.0	121	87.8	16	94.4	34	69.3	238	92.6
Storstrøms "	56	100.8	119	83.2	14	79.8	49	95.6	238	89.0
Bornholms "	8	79.1	8	30.8	2	63.0	7	74.9	25	51.5
Fyns "	89	96.8	193	81.5	28	96.5	78	91.8	388	87.6
Sønderjyllands "	45	95.0	107	88.4	5	33.8	58	131.2	215	94.6
Ribe "	45	123.0	65	67.5	5	41.9	33	98.2	148	82.9
Vejle "	78	127.2	124	77.8	10	51.0	41	72.4	253	85.2
Ringkøbing "	68	158.3	65	56.9	5	35.2	31	79.1	169	80.2
Århus "	115	109.2	235	86.0	30	89.2	93	95.8	473	92.9
Viborg "	52	114.9	104	89.2	5	35.0	44	105.1	205	94.0
Nordjyllands "	110	118.7	159	65.5	11	36.7	78	91.7	358	79.5
Hela landet	1 021	100.0	2 644		325		941	100.0	4 931	

Tabell 16. Dödligheten i amtskommunerna, totalt och efter dödsorsaker för män i åldersintervallet 75 år och däröver.
Indirekt standardisering.

	Cancer		Hjärt- och kärlsjukd.		"Andra" sjukdomar		Olyckor		Summa ¹⁾	
	Obs.antal döda	Index	Obs.antal döda	Index	Obs.antal döda	Index	Obs.antal döda	Index	Obs.antal döda	Index
København och Frederiksberg	3 865	126.5	9 988	101.7	3 743	115.6	489	101.5	18 166	109.1
Københavns amtskommun	1 554	120.5	3 998	95.5	1 452	105.5	191	92.7	7 230	102.1
Frederiksborg amtskommun	802	109.5	2 535	105.8	714	90.2	133	113.1	4 194	103.7
Roskilde "	439	100.2	1 449	100.7	441	92.8	74	104.8	2 404	99.1
Vestsjællands "	1 213	102.6	3 822	98.5	1 154	90.0	192	100.7	6 382	97.4
Storstrøms "	1 193	92.2	4 208	98.7	1 354	96.1	209	99.5	6 971	96.9
Bornholms "	161	70.6	812	110.3	208	85.6	27	74.6	1 210	97.1
Fyns "	1 873	96.9	6 247	97.0	2 116	99.3	326	102.7	10 577	97.6
Sønderjyllands "	758	87.8	2 761	98.1	981	105.5	177	127.6	4 687	98.6
Ribe "	616	86.2	2 317	99.3	724	93.9	127	110.4	3 789	96.1
Vejle "	1 195	96.2	4 132	101.8	1 288	96.1	224	112.4	6 845	99.9
Ringkøbing "	717	79.6	2 876	97.8	878	90.4	106	73.3	4 578	92.2
Århus "	1 924	95.5	6 603	100.2	2 273	104.5	295	91.2	11 109	99.9
Viborg "	858	83.1	3 375	100.4	1 053	94.9	157	95.1	5 446	95.9
Nordjyllands "	1 643	87.6	6 237	102.3	1 885	93.7	289	96.4	10 062	97.7
Hela landet	18 811		61 360		20 264		3 016		103 650	

1) inkl. oupplysta

Tabell 17. Dödligheten i amtskommunerna, totalt och efter dödsorsaker för kvinnor i åldersintervallet 75 år och däröver.
Indirekt standardisering.

	Cancer		Hjärt- och kärlsjukd.		"Andra" sjukdomar		Olyckor		Summa ¹⁾	
	Obs.antall döda	Index	Obs.antall döda	Index	Obs.antall döda	Index	Obs.antall döda	Index	Obs.antall döda	Index
København och Frederiksberg	4 588	103.5	16 437	94.1	5 334	100.7	972	100.0	27 402	97.1
Københavns amtskommun	1 661	111.9	5 642	96.2	1 796	101.0	327	100.2	9 461	99.9
Frederiksborg amtskommun	756	104.5	3 048	106.0	712	81.8	170	106.1	4 692	101.2
Roskilde "	385	96.7	1 593	102.4	454	96.3	64	74.1	2 498	99.3
Vestsjællands "	1 006	101.5	4 007	103.0	1 080	91.6	199	92.0	6 297	101.1
Storstrøms "	1 084	102.4	4 260	102.4	1 424	113.0	179	77.4	6 954	103.5
Bornholms "	175	91.3	848	111.6	198	85.9	37	87.4	1 259	102.6
Fyns "	1 734	99.5	6 633	95.9	2 059	98.3	407	105.7	10 840	97.2
Sønderjyllands "	773	91.5	3 239	99.5	1 012	102.3	223	123.7	5 266	99.7
Ribe "	546	89.3	2 378	101.8	714	100.7	126	97.6	3 768	99.4
Vejle "	1 085	96.9	4 421	101.2	1 257	95.0	246	101.5	7 020	99.4
Ringkøbing "	616	89.6	2 769	105.1	818	102.4	143	98.1	4 351	101.8
Århus "	1 793	97.3	7 253	101.7	2 249	104.0	391	98.9	11 704	101.3
Viborg "	751	94.6	3 346	109.9	1 031	111.6	189	112.2	5 321	107.7
Nordjyllands "	1 505	97.9	6 286	106.7	1 739	97.2	334	102.5	9 865	101.2
Hela landet	18 458		72 160		21 877		4 007		116 698	

1) inkl. oupplysta

Tabell 18. Dödligheten i cancer i bykommuner och "andra" kommuner, totalt och för ett urval undergrupper. Män i 45-74 års ålder. Indirekt standardisering.

		Lungcancer		Cancer i övr.		Summa	
		Antal döda	Index	Antal döda	Index	Antal döda	Index
København		3 019	164.4	3 923	121.2	6 942	136.8
Frederiksberg		443	142.8	635	115.8	1 078	125.5
Københavns amtsk.	Amager	150	124.0	234	109.8	384	114.9
	Nord	688	105.3	1 192	103.5	1 880	104.1
	Vest	617	124.0	906	102.7	1 523	110.4
Fr.borg amtskommun	by	414	107.4	715	104.6	1 129	105.6
	"andra"	188	96.5	356	102.9	544	100.6
Roskilde	by	263	113.5	422	102.7	685	106.6
	"andra"	99	95.5	168	91.2	267	92.7
Vestsj.	by	330	103.9	592	105.1	922	104.6
	"andra"	335	81.5	731	100.4	1 066	93.6
Storstrøms	by	286	119.7	478	112.9	764	115.4
	"andra"	477	87.9	912	94.8	1 389	92.3
Bornholms	"	62	43.3	235	92.8	297	74.9
Fyns	Odense	496	116.9	789	105.0	1 285	109.3
	by iövr.	183	91.4	359	101.3	542	97.7
	"andra"	469	76.8	1 022	94.3	1 491	88.0
Sønderjyll.	by	189	89.8	349	93.4	538	92.1
	"andra"	304	70.4	674	87.7	978	81.5
Ribe	by	225	105.7	410	108.7	635	107.6
	"andra"	170	59.4	440	86.8	610	76.9
Vejle	by	479	96.8	813	92.7	1 292	94.2
	"andra"	167	53.4	467	84.1	634	73.1
Ringkøbing	by	216	81.1	445	94.5	661	89.7
	"andra"	222	65.2	536	88.8	758	80.3
Århus	Århus	613	113.6	963	100.8	1 576	105.4
	by iövr.	362	100.2	573	89.5	935	93.4
	"andra"	294	64.7	705	87.5	999	79.3
Viborg	by	187	75.4	398	90.4	585	85.0
	"andra"	213	54.1	617	88.5	830	76.1
Nordjyll.	Ålborg	374	97.0	654	95.9	1 028	96.3
	by iövr.	168	64.6	469	101.8	637	88.4
	"andra"	353	55.7	934	83.1	1 287	73.2
Hela landet		13 055	100.0	23 116	100.0	36 171	100.0

Tabell 19. Dödligheten i cancer i bykommuner och "andra" kommuner, totalt och för ett urval undergrupper. Kvinnor i 45-74 års ålder. Indirekt standardisering.

		Lungcancer		Cancer i övr.		Summa	
		Antal döda	Index	Antal döda	Index	Antal döda	Index
København		954	173.1	5 009	107.7	5 963	114.6
Frederiksberg		158	155.5	915	106.4	1 073	111.6
Københavns amtsk.	Amager	32	105.8	204	81.1	236	83.8
	Nord	182	97.9	1 465	94.1	1 647	94.5
	Vest	155	121.0	1 033	97.1	1 188	99.6
Fr.borg amtskommun	by	105	107.5	829	101.4	934	102.1
	"andra"	54	123.6	364	99.6	418	102.2
Roskilde	by	55	92.3	571	114.5	626	112.1
	"andra"	17	76.4	177	95.0	194	93.0
Vestsj.	by	58	73.1	752	112.8	810	108.6
	"andra"	82	89.3	759	98.3	841	97.4
Storstrøms	by	55	91.0	526	103.6	581	102.3
	"andra"	82	69.2	971	97.5	1 053	94.5
Bornholms	"	19	58.2	276	100.7	295	96.2
Fyns	Odense	100	89.5	898	95.7	998	95.1
	by iövr.	38	73.6	417	96.0	455	93.6
	"andra"	80	60.2	1 077	96.3	1 157	92.5
Sønderjyll.	by	39	70.6	412	88.5	451	86.6
	"andra"	56	57.8	748	91.7	804	88.1
Ribe	by	59	108.2	497	108.7	556	108.6
	"andra"	38	60.2	507	95.7	545	91.9
Vejle	by	104	80.1	1 236	113.2	1 340	109.7
	"andra"	38	56.4	534	94.3	572	90.3
Ringkøbing	by	64	98.8	523	96.5	587	96.7
	"andra"	48	65.4	572	92.9	620	89.9
Århus	Århus	145	97.6	1 224	98.0	1 369	98.0
	by iövr.	75	80.5	777	99.3	852	97.3
	"andra"	73	74.9	786	96.1	859	93.8
Viborg	by	44	72.4	499	97.6	543	94.9
	"andra"	47	55.4	625	87.6	672	84.2
Nordjyll.	Ålborg	114	113.9	831	99.0	945	100.5
	by iövr.	45	72.4	535	102.6	580	99.4
	"andra"	73	53.6	1 071	93.7	1 144	89.4
Hela landet		3 288	100.0	27 620	100.0	30 908	100.0

Tabell 20. Dödligheten i "andra" sjukdomar i bykommuner och "andra" kommuner, totalt och för ett urval undergrupper. Män i 45-74 års ålder. Indirekt standardisering.

		Bronkit m.m.		Levercirros		Symptom och bristfälligt klass. tillstånd		"Andra" sjukdomar i övr.		Summa	
		Antal döda	Index	Antal döda	Index	Antal döda	Index	Antal döda	Index	Antal döda	Index
København		1 078	133.5	697	250.2	955	199.1	2 115	131.3	4 845	152.5
Frederiksberg		117	85.2	74	159.9	203	251.2	301	110.1	695	129.2
Københavns amtsk.	Amager	43	87.2	35	152.9	55	162.3	89	84.2	222	104.8
	Nord	185	66.6	130	117.6	300	170.0	483	84.4	1 098	96.6
	Vest	146	72.2	113	116.7	241	170.2	439	100.0	939	106.7
Fr.borg amtskommun	by	140	86.0	105	154.8	67	63.1	340	99.7	652	96.2
	"andra"	55	66.1	25	75.1	32	60.1	139	80.3	251	73.2
Roskilde	by	88	89.6	34	84.5	44	69.3	206	100.5	372	91.4
	"andra"	29	65.1	10	57.5	16	56.8	76	82.6	131	71.9
Vestsj.	by	124	90.1	51	98.7	77	90.3	268	95.2	520	93.5
	"andra"	147	81.6	38	59.2	94	86.3	347	95.4	626	87.3
Storstrøms	by	107	102.9	43	112.6	50	78.5	208	98.4	408	97.8
	"andra"	174	73.0	63	74.6	94	65.4	456	94.7	787	83.0
Bornholms		40	63.9	15	66.9	20	52.8	106	83.9	181	72.6
Fyns	Odense	210	114.1	62	90.7	168	148.3	351	93.8	791	106.9
	by i övr.	91	104.1	37	117.1	35	65.9	199	112.6	362	103.8
	"andra"	240	89.3	52	55.0	94	58.2	500	92.3	886	83.1
Sønderjyll.	by	120	130.0	19	57.5	29	51.8	204	109.0	372	101.0
	"andra"	214	112.9	23	33.7	43	37.3	327	84.9	607	80.0
Ribe	by	113	124.0	24	67.0	48	83.2	180	95.7	365	97.9
	"andra"	117	93.9	17	37.2	33	43.2	226	89.2	393	78.6
Vejle	by	257	120.0	59	73.1	82	61.7	444	101.4	842	97.3
	"andra"	147	107.3	8	16.3	43	51.7	227	81.8	425	77.7
Ringkøbing	by	109	95.7	18	40.3	42	58.3	232	98.8	401	86.1
	"andra"	125	84.2	34	63.0	46	50.8	263	87.2	468	78.7
Århus	Århus	300	128.4	74	84.5	181	125.3	524	109.9	1 079	114.5
	by i övr.	174	110.6	39	67.7	66	68.6	316	98.9	595	94.4
	"andra"	206	103.4	26	36.6	42	34.8	359	89.1	633	79.7
Viborg	by	88	81.1	17	43.5	27	40.9	226	102.7	358	82.6
	"andra"	127	73.6	25	40.8	34	32.7	311	89.4	497	72.5
Nordjyll.	Ålborg	188	113.3	55	86.6	141	136.1	368	108.3	752	111.8
	by i övr.	110	97.8	30	70.7	15	21.5	235	102.3	390	85.8
	"andra"	255	91.7	50	50.6	70	41.7	469	83.5	844	76.3
Hela landet		5 664	100.0	2 102	100.0	3 487	100.0	11 534	100.0	22 787	100.0

Tabell 21. Dödligheten i "andra" sjukdomar i bykommuner och "andra" kommuner, totalt och för ett urval undergrupper. Kvinnor i 45-74 års ålder. Indirekt standardisering.

	Bronkit m.m.		Levercirros		Symptom och bristfälligt klass. tillstånd		"Andra" sjukdomar i övrigt		Summa		
	Antal döda	Index	Antal döda	Index	Antal döda	Index	Antal döda	Index	Antal döda	Index	
København	518	145.7	270	142.3	604	171.8	1 803	102.9	3 195	120.6	
Frederiksberg	43	65.0	42	119.9	159	242.3	304	92.7	548	110.8	
Københavns amtsk.	Amager	13	73.5	15	140.2	20	115.3	83	96.8	131	99.6
	Nord	81	70.8	82	126.5	196	174.1	414	74.1	773	90.9
	Vest	78	104.5	54	119.0	124	169.2	295	81.3	551	99.1
Fr.borg amtskommun	by	56	94.0	44	128.6	38	64.7	276	94.6	414	93.1
	"andra"	27	101.4	14	91.6	10	38.1	120	92.1	171	86.1
Roskilde	by	28	76.6	25	120.0	25	69.3	149	83.1	227	83.2
	"andra"	13	95.6	6	77.0	6	44.7	56	84.1	61	79.9
Vestsj.	by	44	88.9	22	79.6	41	83.9	243	99.9	350	94.8
	"andra"	39	67.6	31	97.2	34	59.6	283	99.8	387	89.9
Storstrøms	by	30	79.2	25	119.2	33	88.2	212	114.0	300	106.3
	"andra"	70	94.2	33	80.1	45	61.3	399	109.2	547	98.6
Bornholms	"	6	29.3	9	79.5	12	59.3	102	101.3	129	84.5
Fyns	Odense	76	108.8	30	77.3	103	149.3	312	91.0	521	100.1
	by iövr.	21	64.6	13	72.5	16	49.8	159	99.4	209	86.2
	"andra"	61	73.0	37	80.1	49	59.4	453	110.3	600	96.3
Sønderjyll.	by	35	99.8	11	57.3	18	51.7	183	105.5	247	94.1
	"andra"	41	67.4	27	80.0	19	31.5	299	99.5	386	84.7
Ribe	by	30	88.9	14	73.6	26	78.0	189	114.0	259	102.8
	"andra"	23	58.4	12	54.6	12	30.8	195	100.7	242	82.3
Vejle	by	98	120.7	45	99.5	53	66.0	424	106.1	620	102.2
	"andra"	27	64.1	18	76.7	12	28.8	216	104.2	273	86.8
Ringkøbing	by	42	105.7	15	66.3	29	74.0	210	107.9	296	100.0
	"andra"	40	87.4	20	78.3	20	44.3	261	116.2	341	100.0
Århus	Århus	122	131.1	48	92.9	102	110.9	449	98.1	721	103.9
	by iövr.	60	102.9	24	74.1	57	99.0	320	111.7	461	106.0
	"andra"	47	77.2	27	79.7	26	43.3	301	100.7	401	88.4
Viborg	by	41	107.3	15	71.0	16	42.3	201	106.7	273	95.7
	"andra"	53	99.7	22	74.5	33	62.8	258	98.7	366	92.3
Nordjyll.	Ålborg	82	132.1	42	120.3	63	102.8	317	104.1	504	108.9
	by iövr.	37	95.8	23	106.2	6	15.7	202	106.4	268	93.0
	"andra"	76	89.2	28	59.2	26	30.9	425	101.6	555	87.4
Hela landet	2 058	100.0	1 143	100.0	2 033	100.0	10 113	100.0	15 347	100.0	

Tabell 22. Dödligheten i olyckor i bykommuner och "andra" kommuner, totalt och för tre undergrupper. Män i 45-74 års ålder. Indirekt standardisering.

	Motorolyckor		Själv mord inkl. de som ej klass. som olycka eller självmord		Övriga olyckor		Summa		
	Antal döda	Index	Antal döda	Index	Antal döda	Index	Antal döda	Index	
København	189	72.2	857	169.5	358	152.6	1 404	140.1	
Frederiksberg	32	72.9	119	142.7	34	86.6	185	111.0	
Københavns amtsk.	Amager	10	50.4	56	122.8	16	86.6	82	97.7
	Nord	57	57.3	225	107.0	66	72.5	348	86.8
	Vest	67	79.9	183	93.0	77	98.0	327	91.0
Fr.borg amtskommun	by	47	77.2	137	103.1	61	108.8	245	98.1
	"andra"	33	109.1	69	107.0	26	93.7	128	104.5
Roskilde "	by	48	132.1	93	118.3	25	74.9	166	111.9
	"andra"	19	119.3	45	134.3	11	75.5	75	117.1
Vestsj. "	by	56	117.6	83	85.0	33	76.2	172	91.2
	"andra"	65	108.2	123	103.3	52	95.8	240	102.8
Storstrøms "	by	33	93.3	62	86.8	24	74.9	119	85.7
	"andra"	107	135.2	163	104.3	79	110.6	349	113.7
Bornholms "		13	62.2	30	72.3	11	58.3	54	66.4
Fyns "	Odense	61	96.6	128	99.6	62	108.2	251	100.8
	by iövr.	20	68.1	56	95.4	31	116.7	107	93.3
	"andra"	92	103.5	127	72.7	82	102.3	301	87.5
Sønderjyll. "	by	29	93.5	68	110.0	29	103.5	126	104.3
	"andra"	89	139.1	118	92.1	49	84.6	256	102.4
Ribe "	by	32	98.3	61	88.9	37	124.2	130	99.3
	"andra"	48	113.1	72	84.0	31	80.6	151	90.6
Vejle "	by	82	110.5	130	85.3	60	88.8	272	92.5
	"andra"	60	130.5	62	67.7	30	72.2	152	84.9
Ringkøbing "	by	44	108.3	56	65.6	21	56.6	121	74.2
	"andra"	71	141.4	68	67.5	32	70.4	171	87.0
Århus "	Århus	83	102.9	173	104.8	75	102.3	331	103.7
	by iövr.	56	104.8	71	65.9	42	86.8	169	80.6
	"andra"	55	82.7	111	84.2	57	94.9	223	86.3
Viborg "	by	35	95.9	52	71.4	33	100.0	120	84.3
	"andra"	72	125.4	68	59.9	53	102.3	193	86.6
Nordjyll. "	Ålborg	73	125.7	91	75.6	56	105.8	220	95.1
	by iövr.	54	138.6	61	76.3	31	87.4	146	94.5
	"andra"	110	119.0	130	71.1	78	93.4	318	88.6
Hela landet	1 942	100.0	3 948	100.0	1 762	100.0	7 652	100.0	

Tabell 23. Dödligheten i olyckor i bykommuner och "andra" kommuner, totalt och för tre undergrupper. Kvinnor i 45-74 års ålder. Indirekt standardisering.

	Motorolyckor		Själv mord inkl. de som ej klass. som olycka eller självmord		Övriga olyckor		Summa		
	Antal döda	Index	Antal döda	Index	Antal döda	Index	Antal döda	Index	
København	127	74.6	768	168.6	199	123.8	1 094	139.1	
Frederiksberg	29	92.2	128	155.7	32	106.2	189	131.4	
Københavns amtsk.	Amager	6	63.3	42	130.8	11	134.0	59	118.3
	Nord	22	38.1	224	127.9	53	101.6	299	104.9
	Vest	37	92.1	132	96.0	28	80.4	197	92.7
Fr.borg amtskommun	by	30	98.5	122	129.4	32	116.4	184	120.8
	"andra"	14	102.9	37	87.9	13	106.0	64	94.2
Roskilde "	by	19	102.3	74	130.5	19	112.8	112	121.5
	"andra"	4	57.7	11	51.4	8	127.7	23	66.4
Vestsj. "	by	30	121.5	74	101.9	18	79.3	122	101.7
	"andra"	37	129.8	63	76.6	16	60.7	116	84.6
Storstrøms "	by	15	80.0	42	77.5	18	104.2	75	83.1
	"andra"	41	111.4	91	85.5	31	91.2	163	92.0
Bornholms "		8	79.1	10	34.4	7	74.9	25	51.5
Fyns "	Odense	33	95.2	99	98.2	26	81.5	158	94.4
	by iövr.	15	93.6	37	80.6	13	87.6	65	84.7
	"andra"	41	99.3	85	71.4	39	102.1	165	83.1
Sønderjyll. "	by	14	81.5	46	95.0	21	130.2	81	99.1
	"andra"	31	102.8	66	75.6	37	131.8	134	92.0
Ribe "	by	19	111.9	43	84.6	18	115.9	80	96.0
	"andra"	26	132.6	27	47.0	15	83.0	68	71.5
Vejle "	by	37	91.6	100	85.0	27	72.4	164	83.9
	"andra"	41	195.7	34	55.6	14	72.5	89	87.7
Ringkøbing "	by	35	173.7	40	64.9	12	65.8	87	87.0
	"andra"	33	144.8	30	44.8	19	90.8	82	74.1
Århus "	Århus	44	95.3	124	92.4	39	91.6	207	92.8
	by iövr.	38	131.3	86	102.1	30	112.6	154	110.1
	"andra"	33	109.1	55	62.2	24	86.3	112	76.5
Viborg "	by	23	121.7	62	114.0	19	108.4	104	114.5
	"andra"	29	110.0	47	61.4	25	102.7	101	79.4
Nordjyll. "	Ålborg	33	106.0	72	77.8	27	94.8	132	86.7
	by iövr.	21	108.7	37	64.7	16	90.4	74	78.6
	"andra"	56	132.6	61	49.7	35	90.0	152	74.6
Hela landet	1 021	100.0	2 969	100.0	941	100.0	4 931	100.0	

Tabell 24. Dödligheten efter civilstånd i bykommuner och "andra" kommuner, 1976-79. Per 1000 män i 35-39 och 60-64 års ålder.

		35 - 39 år			60 - 64 år				
		Gifta	Ogifta	Totalt	Ogifta	Gifta	Änkor	Frånskilda	Totalt
København		1.85	5.44	3.46	37.79	24.38	33.40	42.30	28.35
Frederiksberg		1.45	2.72	1.99	31.82	21.18	30.40	25.67	22.94
Københavns amtsk.	Amager	1.24	1.87	1.36	52.86	20.70	17.30	25.14	22.16
	Nord	1.29	3.42	1.81	23.38	19.58	30.66	40.27	21.60
	Vest	1.27	3.41	1.68	24.22	19.84	20.76	32.76	21.22
Fr.borg amtskommun	by	1.17	4.94	1.89	37.12	19.16	28.46	26.48	21.39
	"andra"	1.03	2.40	1.25	23.39	18.40	40.82	46.75	21.54
Roskilde	by	0.87	2.50	1.14	22.20	19.69	22.20	32.86	20.97
	"andra"	1.89	1.81	1.88	39.38	17.05	31.46	11.59	19.29
Vestsjæll.	by	1.13	5.67	1.92	24.19	18.36	25.76	37.04	20.29
	"andra"	1.09	3.52	1.55	28.09	19.22	24.17	39.12	21.27
Storstrøms	by	1.08	4.25	1.67	35.50	20.66	29.03	34.10	23.22
	"andra"	1.18	1.99	1.33	29.61	17.62	21.94	21.24	19.33
Bornholms	"	1.11	6.26	2.13	13.65	19.23	16.64	43.86	19.51
Fyns	Odense	1.49	4.45	2.04	20.99	20.57	33.88	33.44	22.18
	by iövr.	0.92	3.36	1.32	27.33	19.80	24.31	40.16	21.60
	"andra"	0.89	3.26	1.27	19.60	15.94	18.75	41.54	17.27
Sønderjyll.	by	1.60	1.67	1.61	21.56	17.14	32.14	30.36	18.76
	"andra"	1.53	4.91	2.02	14.96	17.78	23.96	37.14	18.33
Ribe	by	0.96	5.81	1.87	23.31	19.72	40.54	42.69	22.34
	"andra"	1.14	2.42	1.37	15.87	14.98	32.72	18.25	16.00
Vejle	by	1.51	4.34	2.00	27.78	20.84	19.42	31.14	21.72
	"andra"	1.26	3.88	1.67	14.07	15.47	24.65	32.39	16.06
Ringkøbing	by	1.38	2.78	1.57	24.39	16.65	34.62	24.33	18.57
	"andra"	0.76	2.79	1.10	21.75	16.13	20.48	21.13	17.09
Århus	Århus	1.68	5.18	2.47	18.27	20.35	27.61	38.87	21.91
	by iövr.	1.45	6.17	2.29	19.66	21.00	22.71	35.30	21.68
	"andra"	1.18	2.24	1.34	23.07	15.54	19.70	30.87	16.95
Viborg	by	0.64	3.65	1.15	13.68	16.22	30.71	35.09	17.39
	"andra"	0.79	3.92	1.31	21.95	16.11	15.38	37.58	17.08
Nordjyll.	Ålborg	0.89	7.48	2.13	25.94	19.01	28.56	26.17	20.51
	by iövr.	1.48	2.94	1.71	29.78	17.81	16.04	28.91	19.05
	"andra"	1.54	3.29	1.82	18.69	15.62	16.41	30.74	16.34
Hela landet									

Tabell 25. Dödligheten efter civilstånd i bykommuner och "andra" kommuner, 1976-79. Per 1000 kvinnor i 35-39 och 60-64 års ålder.

	35 - 39 år			60 - 64 år					
	Gifta	Ogifta	Totalt	Ogifta	Gifta	Änkor	Frånskilda	Totalt	
København	1.06	2.05	1.44	13.19	11.39	16.87	16.94	13.58	
Frederiksberg	0.90	2.69	1.61	14.57	10.42	11.69	16.15	11.93	
Københavns amtsk.	Amager	1.45	2.85	1.69	14.66	7.60	10.10	10.55	8.77
	Nord	0.75	1.74	0.97	6.48	8.26	11.77	14.67	9.41
	Vest	0.96	1.46	1.06	14.61	10.20	14.41	13.66	11.70
Fr.borg amtskommun	by	1.36	2.04	1.48	19.84	7.66	11.37	9.25	9.46
	"andra"	0.83	2.57	1.06	7.12	9.73	12.59	17.70	10.59
Roskilde "	by	0.73	1.28	0.81	15.37	9.07	9.39	14.58	9.97
	"andra"	1.21	1.88	1.27	14.89	8.58	13.89	28.33	10.60
Vestsjæll. "	by	0.72	2.53	0.99	17.75	8.90	13.36	13.70	10.80
	"andra"	0.81	2.91	1.06	15.35	10.27	11.75	15.69	11.12
Storstrøms "	by	0.65	2.66	0.95	19.61	9.51	10.52	15.58	10.84
	"andra"	1.12	2.57	1.27	18.48	9.20	13.84	13.06	10.75
Bornholms "		0.85	1.54	0.94	-	6.92	11.35	8.87	7.46
Fyns "	Odense	0.82	2.03	1.02	6.30	10.52	14.48	14.07	11.35
	by iövr.	1.34	4.95	1.84	11.74	6.90	13.17	14.82	9.07
	"andra"	0.87	1.30	0.91	15.95	10.81	13.31	16.39	11.73
Sønderjyll. "	by	0.90	2.88	1.17	21.48	7.83	11.22	20.78	10.32
	"andra"	0.82	1.23	0.85	11.90	9.52	15.15	15.48	10.91
Ribe "	by	1.03	1.34	1.07	3.63	10.44	14.62	16.16	11.31
	"andra"	0.50	3.22	0.75	20.16	8.02	11.01	12.40	9.51
Vejle "	by	0.68	1.78	0.84	12.76	11.07	11.08	20.93	11.88
	"andra"	0.53	2.34	0.69	21.71	7.23	14.69	-	9.53
Ringkøbing "	by	0.78	1.54	0.88	8.65	10.58	11.91	4.96	10.48
	"andra"	0.93	2.29	1.04	9.50	8.96	13.47	44.69	10.59
Århus "	Århus	1.09	1.69	1.20	11.63	9.74	15.26	13.14	11.42
	by iövr.	1.27	1.97	1.39	12.46	9.70	12.22	15.00	10.83
	"andra"	0.99	2.08	1.08	18.44	10.17	11.25	23.44	11.17
Viborg "	by	0.73	1.45	0.82	14.65	10.79	11.64	9.67	11.29
	"andra"	0.78	0.85	0.79	16.34	9.61	10.01	4.05	10.05
Nordjyll. "	Ålborg	1.38	3.78	1.77	13.87	9.77	16.81	20.08	12.34
	by iövr.	1.14	2.20	1.25	11.40	8.98	9.77	16.53	9.65
	"andra"	0.52	3.95	0.79	10.76	9.55	12.18	13.16	10.21
Hela landet									